

ARTEPSYCHE

praca zbiorowa pracowników
Zakładu Urbanistyki i Planowania Przestrzennego
Instytutu Architektury, Urbanistyki i Ochrony Dziedzictwa
Wydziału Architektury Politechniki Poznańskiej

Redakcja
Robert Ast

ARTEPSYCHE

Praca zbiorowa pracowników Zakładu Urbanistyki i Planowania Przestrzennego
Instytutu Architektury, Urbanistyki i Ochrony Dziedzictwa
Wydziału Architektury Politechniki Poznańskiej

Redakcja
Robert Ast

Poznań 2017

ARTEPSYCHE

Praca zbiorowa pracowników Zakładu Urbanistyki i Planowania Przestrzennego
Instytutu Architektury, Urbanistyki i Ochrony Dziedzictwa
Wydziału Architektury Politechniki Poznańskiej

Redakcja
Robert Ast

Recenzent: prof. dr hab. Augustyn Bańka
Redaktor naukowy: dr hab. inż. arch. Robert Ast, prof. ndzw. PP
Layout początkowy: dr inż. arch. Waldemar Szeszuła
Skład: mgr inż. arch. Kaja Ast

Poznań 2017

Wydawca: Stowarzyszenie Psychologia i Architektura

ISBN 978-83-62051-17-5

Zakład Urbanistyki i Planowania Przestrzennego
Instytut Architektury, Urbanistyki i Ochrony Dziedzictwa
Wydział Architektury Politechniki Poznańskiej

"ARTEPSYCHE"

Praca zbiorowa pracowników z3 pod redakcją Roberta Asta

Poznań 2017

Spis treści

Wstęp

1. Waldemar Szeszuła: Wnętrze urbanistyczne w technikach malarskich
2. Borys Siewczyński: Przestrzeń kameralna – szkice i rysunki
3. Dimitrije Mladenović: Rysunki z różnych okresów
4. Michał Marmur: Poczówka
5. Tomasz Jastrząb: Szkice, ideogramy i schematy w praktyce projektowej architekta
6. Krzysztof Borowski: Rzeźba jako wprawka architektoniczna
7. Przemysław Biskupski: Prace rysunkowe i malarskie
8. Robert Ast: Rysunek architekta – wariacje

Podsumowanie

Bibliografia

Wprowadzenie

Czy jako architekci jesteśmy artystami ? Czy może raczej inżynierami ? I czy można być jednocześnie i architektem i inżynierem ? I co w procesie projektowania budynku lub dzielnicy miasta jest najważniejsze – forma, funkcja czy konstrukcja ? Tzn. piękno, użyteczność, trwałość według Witruwiusza.

Architektura, czyli połączenie pierwiastka *arche*, co znaczyło pierwotnie np. woda, idea z czynnikiem *tecture*, który po grecku oznaczał sposób pokrycia terenu, uznawana była, i chyba jest nadal, za dziedzinę sztuki. Inżynieria natomiast skupiająca ludzi żyjących *in genius*, czyli w geniuszu twórczym, charakteryzuje się potrzebą wyobraźni właściwą do przedsięwzięć przeobrażania rzeczywistości według swojej myśli, precyzji i silnej woli.

Na początku jest myśl swobodna przekształcana w obraz ideowy, coś z pogranicza arte, a później choć nie zawsze zmienia się ów pomysł w metodologiczne założenia i realizacje zwane czasami *techno*. Percepcja subiektywna, autorskiego pomysłu ukazanego w rysunku, szkicu, obrazie malarskim, jak i percepcja zrealizowanego dzieła architektonicznego, konstrukcyjnego lub urbanistycznego uzależniona jest od szerokiej i nie do końca rozpoznanej dziedziny osobowościowej określanej jako *psyche*.

O autorach

Każdy z ośmiu architektów prezentujących swoje prace posiada specyficzny talent przekształcania otaczającej nas trójwymiarowej rzeczywistości przestrzennej na płaskie dwuwymiarowe obrazy malarskie, rysunkowe, graficzne. Prawdziwymi bohaterami niniejszej publikacji są te miejsca krajobrazu naturalnego oraz miejskiego, które autorzy prac zarejestrowali w postaci dzieła artystycznego.

Pejzaże naturalne, krajobrazy miejskie są domeną Waldka Szeszuły i Przemysława Biskupskiego. Stanowią one narrację do niezwykłych projektów i realizacji autorskich Waldemara, który tworzy unikalne w skali światowej, współczesne, a jednak baśniowe zamczyska – rezydencje oraz do badań naukowych reinterpretacyjnych Przemka wydobywającego z pomroków dziejów widoki średniowiecznego Poznania. Projekcje graficzne Tomasza, który zaprojektował największą ilość osiedli posłużyły do zrealizowania konkretnych zespołów mieszkaniowych w Poznaniu. Na obrazach Borys odkrywa trochę mroczny świat zaułków miasta, a przecież w pracy zawodowej kontynuuje ten klimat i posiada duże osiągnięcia, gdyż tworzy continuum historyczne rozwoju miast polskich w postaci animacji dla stacji telewizyjnych. Mita - bałkańczyk, architekt z najdłuższym stażem w tym zespole pokazuje kilka rysunków z okresu 1961 – 2005, a my wiemy, że zaprojektował i zrealizował duże osiedla w Belgradzie i kilku miastach byłej Jugosławii, ale z przyjemnością oglądamy te małe formy rysunkowe, które wyszły spod ręki mistrza. Krzysztof jest rzeźbiarzem tworzącym posągi w granicie, kilkumetrowe rzeźby w drewnie, płaskorzeźby naścienne i precyzyjne repliki wielkich mistrzów w technice mieszanej. To stanowi jego hobby poza pracą naukową na uczelni i w biurze projektowym. Michał, najmłodszy, został zaproszony do zespołu ponieważ ma doświadczenia niezwykle pośród architektów – jest wytwórcą miodów, gra na gitarze we własnej kapeli no i posiada tzw. łapę, czyli umie rysować. A Robert, czyli redaktor publikacji, przedstawia swoje rysunki z wystawy, która odbyła się na Wyspach Zielonego Przylądka dwa lata temu.

Wszyscy pokazujemy własne sny i marzenia uchwycone w przelocie prozy życia. Nie ukazujemy metodologii, zbudowanych jako oczywiste następstwo, na wrażliwości rysunków, gdyż chcielibyśmy, aby były one postrzegane jako arte w czystej postaci.

Waldemar Szeszuła

1. Wnętrza urbanistyczne w technikach malarskich.

W teorii architektury i urbanistyki, zwłaszcza w kompozycji przestrzennej oraz w praktyce projektowej jako fundamentalne jawią się dwa pojęcia: forma i wnętrze.

Forma to czytelna, trójwymiarowa, wyraźnie określona bryła, występująca i postrzegana w różnej skali: od przedmiotu użytkowego, poprzez formy rzeźbiarskie- kameralne i wielkowymiarowe, budynki, zespoły architektoniczne i w największej skali- zespoły urbanistyczne.

Wnętrze to fragment przestrzeni, wydzielonej czytelnie ścianami z otaczającego środowiska przestrzennego. Wnętrze postrzegane jest w dwóch sytuacjach: wnętrza architektonicznego i wnętrza urbanistycznego. Wnętrza architektoniczne to powszechnie i łatwo definiowane wewnętrzne części budynków, pomieszczenia, pokoje, sale i inne.

Wnętrza urbanistyczne występują w przestrzeni zurbanizowanej, ale też w strukturach krajobrazowych. Bogactwo typów, odmian i sposobów oddziaływania wnętrz urbanistycznych na obserwatora doskonale scharakteryzował Kazimierz Wejchert w swojej teorii kompozycji¹, konstruuując narzędzia do ich eksploracji i projektowania.

Kształtowanie formy i wnętrza jest sztuką łączącą architektów i urbanistów, przy czym, w dziedzinie architektury to zwykle forma jest wartością poszukiwaną, nadrzędną. Dla urbanistów rolę tą przyjmuje wnętrze urbanistyczne.

Rozdział niniejszy powstał w celu ukazania własnego sposobu postrzegania i zapisywania wnętrz urbanistycznych, zwłaszcza przy użyciu technik malarskich.

Percepcja wnętrza urbanistycznego to proces złożony. Wpływają na nią fizjologiczne właściwości ludzkiego narządu wzroku, warunki obserwacji, stan psychofizyczny obserwatora oraz, co istotne, jego pre-świadomość, umożliwiająca ocenę istotnych parametrów przestrzennych i tym samym również racjonalny, a nie tylko wrażeniowy odbiór wnętrza.

Przez pre- świadomość rozumieć należy stopień teoretycznego przygotowania i doświadczenie w świadomej percepcji wnętrz urbanistycznych. Cecha ta nie jest nam dana w formie genetycznego przekazu, nie rodzimy się z taką umiejętnością. Nie uzyskujemy jej też w procesie społecznego rozwoju, powszechnego wychowania, edukacji ani przez nabywanie życiowych doświadczeń. Pełne zrozumienie i możliwość świadomej percepcji staje się udziałem młodego człowieka dopiero w trakcie studiów architektonicznych lub, co niezmiernie rzadkie w procesie nieformalnych relacji z osobami uprawiającymi profesję architekta – urbanisty.

Wniosek taki wynika z doświadczeń osobistych autora oraz z ponad 30 –letniej pracy dydaktycznej w dziedzinie urbanistyki. Obserwacje i analizy postaw setek studentów architektury, począwszy od pierwszych zajęć dotyczących urbanistyki, poprzez cały proces studiów, uprawniają do pewnego uogólnienia. Percepcja przestrzeni urbanistycznej przez osoby nie posiadające teoretycznego przygotowania ma charakter wyłącznie intuicyjny,

1

Wejchert K.: Elementy Kompozycji urbanistycznej, Arkady 1984.

wrazeniowy. Wnętrza, miejsca, sytuacje, definiowane są zwykle przy pomocy pojęć powszechnie znanych i używanych jak np. „piękne, kameralne, przyjazne, harmonijne, rozległe, odpychające, brzydkie”. Poprzez nagromadzenie jednoczesnych czynników jakie mają wpływ na obserwatora, wynikających między innymi z jego stanu emocjonalnego, stanu psychofizycznego, wieku, oświetlenia miejsca obserwacji, pory roku i dnia, pogody, ruchu ulicznego, hałasu i wielu innych – ostateczny odbiór wnętrza pochodzi z nałożenia się wielu wrażeń. Finalna ocena może zatem być pewnym stopniu uzależniona od czynników nie związanych z ocenianym wnętrzem.

Nabyta w teorii i co ważne, przećwiczona w procesie licznych doświadczeń, zdolność świadomego postrzegania wnętrza urbanistycznego jako kategorii kompozycyjnej, w połączeniu z nieodłącznym składnikiem emocjonalnym, jest fundamentalną cechą architekta urbanisty. Jest cechą i umiejętnością niezbędną w procesie percepcji i jeszcze ważniejszą przy próbach samodzielnej kreacji przestrzeni.

W ślad za świadomą percepcją idzie potrzeba zapisu najważniejszych cech obserwowanej przestrzeni. Potrzeba ta wynika z chęci utrwalenia ulotnego doznania, wrażenia jakie powstaje w pierwszych chwilach obecności, rozpoznawania urbanistycznego fenomenu jakim jest wnętrze.

Powszechną, zwłaszcza z wprowadzeniem technik cyfrowych, formą zapisu wrażeń jest fotografia. Jej popularność wynika z możliwości prostego zastosowania, bez konieczności angażowania zmysłów obserwatora. Jest formą zapisu, ograniczoną jedynie i aż możliwościami sprzętu, w której udział fotografującego ogranicza się w zasadzie do wyboru kadru, ogniskowej obiektywu, ustawienia parametrów oświetlenia oraz głębi ostrości. Odpowiednia obróbka fotografii może poprawić jej oczekiwany przez obserwatora przekaz, lecz odbywa się przy udziale innych ograniczeń, a przede wszystkim w warunkach studialnych a więc bez żywego kontaktu z miejscem. Fotografia niesie z sobą istotne ograniczenie możliwości wydobycia cech wnętrza, które w bezpośredniej percepcji, w oczach obserwatora mogą nabierać szczególnego znaczenia.

Drugą grupę środków zapisu stanowią techniki tradycyjne- rysunek i malarstwo- umożliwiające dokonanie notacji wrazeniowej z podkreśleniem cech i elementów najważniejszych. Są to techniki niemal pozbawione ograniczeń i pozbawione wpływu dodatkowych urządzeń na ostateczną prezentację obrazu. Umożliwiają zapis najbardziej osobisty, podkreślający te cechy i elementy które w oczach obserwatora stanowią o istocie danego miejsca.

Rysunek, jako wysublimowana forma przedstawiania wrażeń pochodzących z obserwowanego miejsca, ujawnia często emocje autora, przejawiające się w specyficznym sposobie użycia narzędzia – ołówka, piórka, pisaka. Ta najszlachetniejsza z technik posiada jednak ograniczenie wynikające z możliwości narzędzia. Jest to brak możliwości oddziaływania kolorem.

Pełną swobodę wypowiedzi w zakresie grafiki i koloru dają techniki malarskie, zwłaszcza akwarela, umożliwiająca połączenie elementów rysunku i jego dopełnienia w formie koloru.

Akwarela wymaga też od obserwatora swoistej dyscypliny polegającej na konieczności szybkiego podejmowaniu decyzji w zakresie kompozycji, kolejności i sposobu nałożenia barw, bez możliwości poprawy. Nie ma tu już miejsca na późniejsze, wykonywane w atelier uzupełnienia i post-interpretacje.

Dzięki temu, akwarela okazuje się techniką wyjątkowo efektywną w zapisie wrażeń z miejsca. Z jednej strony, umożliwia, poprzez łączenie rysunku i koloru użycie szerokiej gamy środków wyrazu a z drugiej strony, wymusza na obserwatorze jednoznaczną postawę w stosunku do obserwowanego motywu, prowokuje do szybkiej syntezy wrażeń, zdefiniowania ich i przełożenia na konkretne formy i barwy.

Wnętrza urbanistyczne- te w środowisku miejskim jak i krajobrazowe, oprócz ulotnych wrażeń jakie fundują nam przy ich percepcji, bywają często, zwłaszcza u osób zajmujących się kreacją przestrzeni, inspiracją do działań projektowych.

Silne wrażenie jakie pozostawia w nas pobyt w określonym wnętrzu, przekłada się czasami na potrzebę dokonania syntezy istotnych jego cech. Tu technika akwarelowa nie jest przydatna. Wykonywanie kolejnych wersji noszonego w pamięci obrazu wymaga technik umożliwiających poszukiwanie, wielokrotne zmienianie i poprawianie pracy. Takie działania umożliwia malarstwo olejne. Dzięki właściwościom farb olejnych, praca pozostaje „aktywna” przez wiele dni, można w nią ingerować w zasadzie bez ograniczeń, aż do uzyskania oczekiwanego- czy raczej przeczuwanego efektu. Przykładem takich metamorfoz są prace autora dotyczące fascynującego wnętrza krajobrazowego – stawu zwanego „Moczydła”- jednego z piękniejszych starorzeczy Warty w okolicach Nowego Miasta nad Wartą.

Technika olejna umożliwia także rozpoczęcie procesu kreacji architektonicznej czy urbanistycznej. To co w zakresie klimatu i charakteru wnętrza stopniowo rozwija się na płótnie, będąc częściowo wynikiem wspomnienia konkretnego wnętrza, przy udziale wyobraźni autora może równocześnie rozwijać się na kalce technicznej w postaci szkiców do konkretnego rozwiązania. Na tej zasadzie praca pt.: „Wnętrze wyobrażone” z roku 2013 stała się podstawą projektu wnętrza o wyjątkowej skali i unikalnym charakterze.

Podsumowując, można stwierdzić, że świadoma percepcja połączona z wrażeniowym zapisem wnętrza z użyciem technik malarskich umożliwia wydobycie najistotniejszych cech wnętrza urbanistycznego z punktu widzenia obserwatora. Środki malarskie umożliwiają też przeprowadzenie studialnych przeobrażeń i metamorfoz, co w połączeniu z użyciem wyobraźni może stać się drogą prowadzącą do kreacji projektowej zarówno w skali architektonicznej jak i urbanistycznej.

<<< Campiglia Marittima - uliczka - wnętrze prowadzące z dominantą w postaci kampanili. Akwarela, 31x23cm, rok 2005.

>>> Estepona w Andaluzji – zalany słońcem kameralny placyk. Akwarela, 31x23cm, rok 2009.

2003.

Sousse w Tunezji, załek ze straganem w medynie. Akwarela, 21x29,5cm, rok

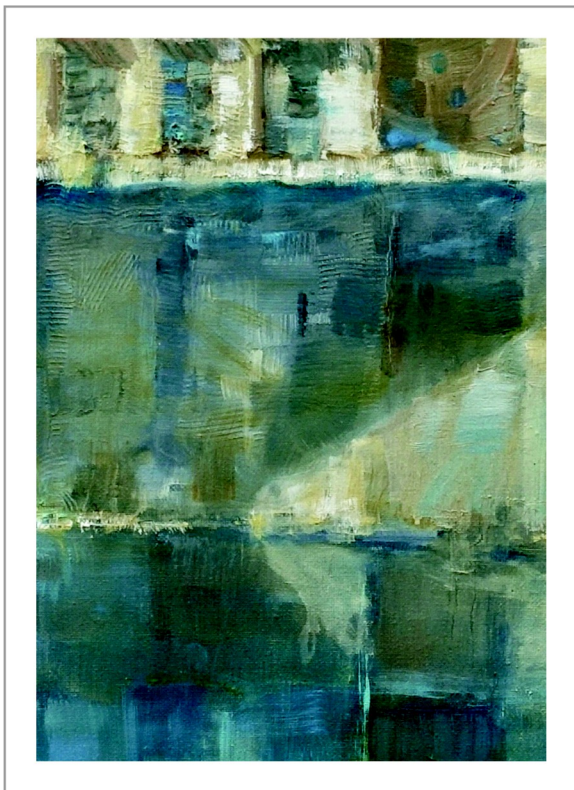

Syrakuzy, wyspa Ortigia - wnętrze przed kościołem św. Łucji, po prawej wejście na Piazza Duomo. Akwarela, 39x29,5cm, rok 2011.

Syrakuzy, wyspa Ortigia - wnętrze uliczne z otwarciem prześwitowym.
Rysunek piórkiem i akwarela, 32x23,5cm, rok 2011

Syrakuzy, wyspa Ortigia - zatoka przy murze miejskim. Olej na płótnie, 80x80cm, rok 2013.

Ujście Acheronu (jednej z rzek mitycznego Hadesu) w greckim Epirze. Wnętrze krajobrazowe. Akwarela, 29,5x39cm, rok 2000.

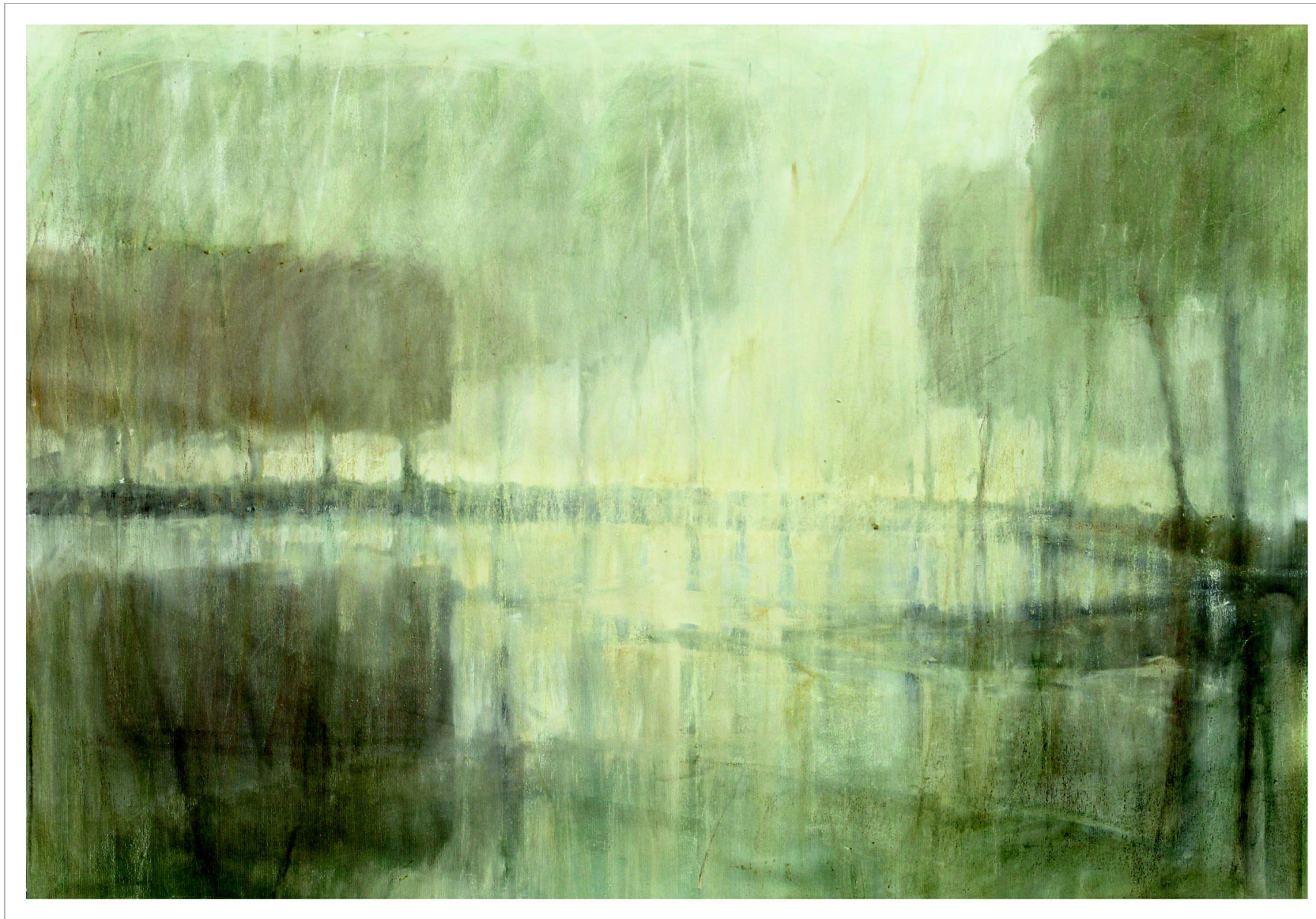
Panorama Tatr z Ciągłówki w Zakopanem. Wnętrze krajobrazowe. Akwarela 24x 32cm, rok 1997.

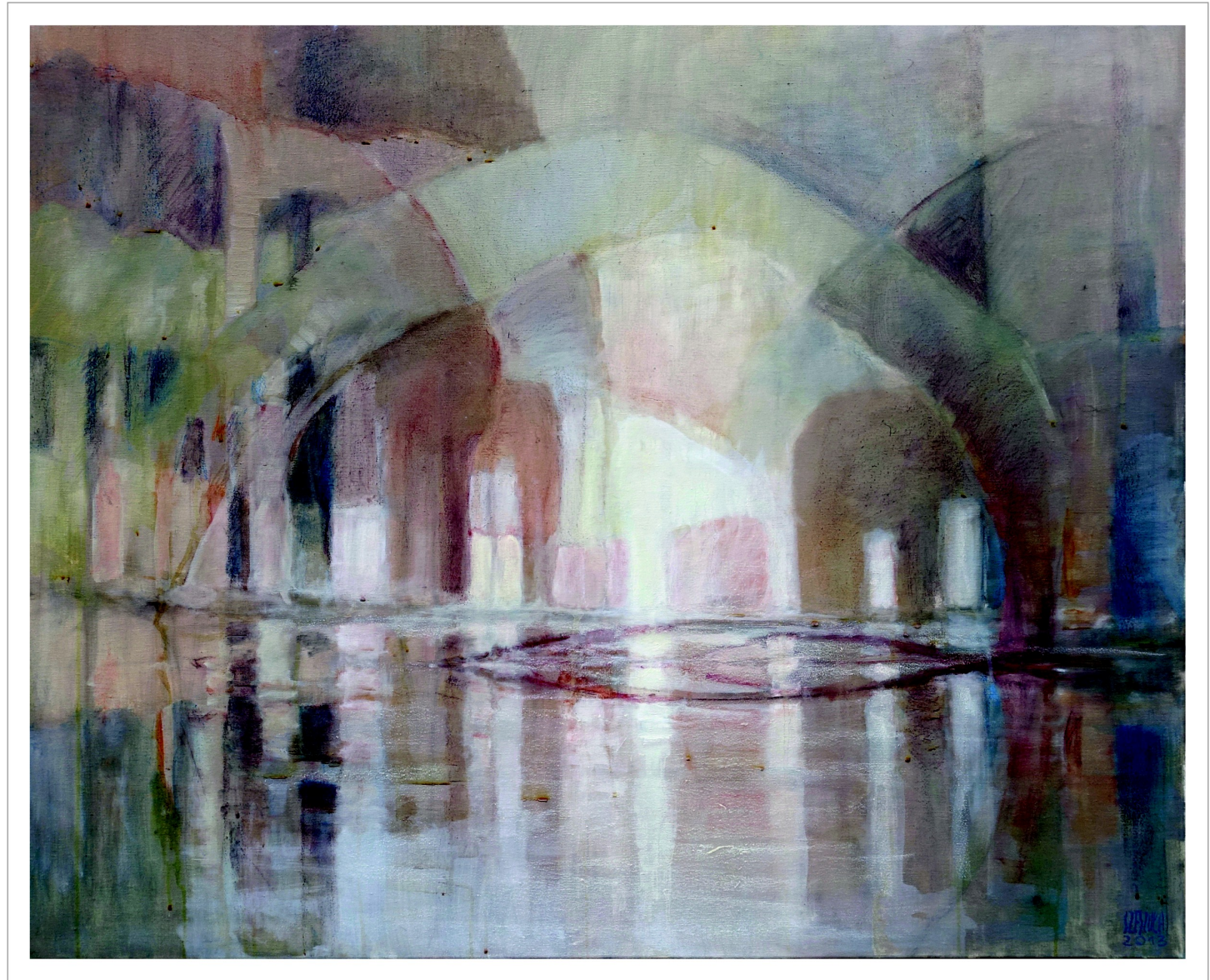
Staw „Moczydła”. Wnętrze krajobrazowe z podłogą wodną i ażurowymi ścianami. Olej na płótnie, 100x70cm, rok 1990.

Staw „Moczydła”. Wersja II z elementami formalnej syntezy. Olej na płótnie, 100x74cm, rok 1992.

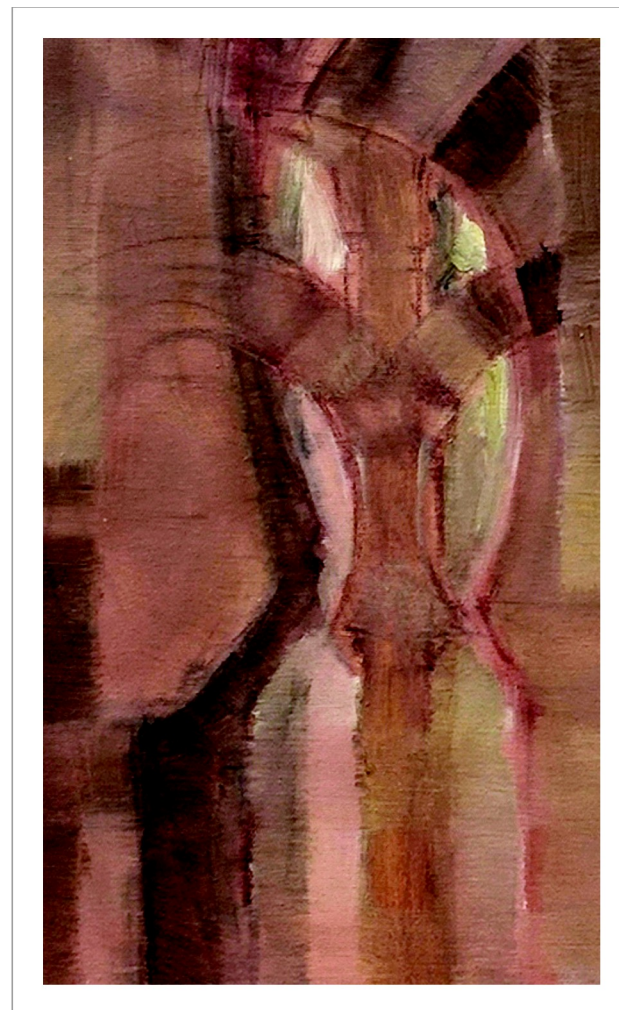
Staw „Moczydła”. Wersja III – wrazeniowa. Rysunek pastelami na tekturze. 95x63cm, rok 2010.

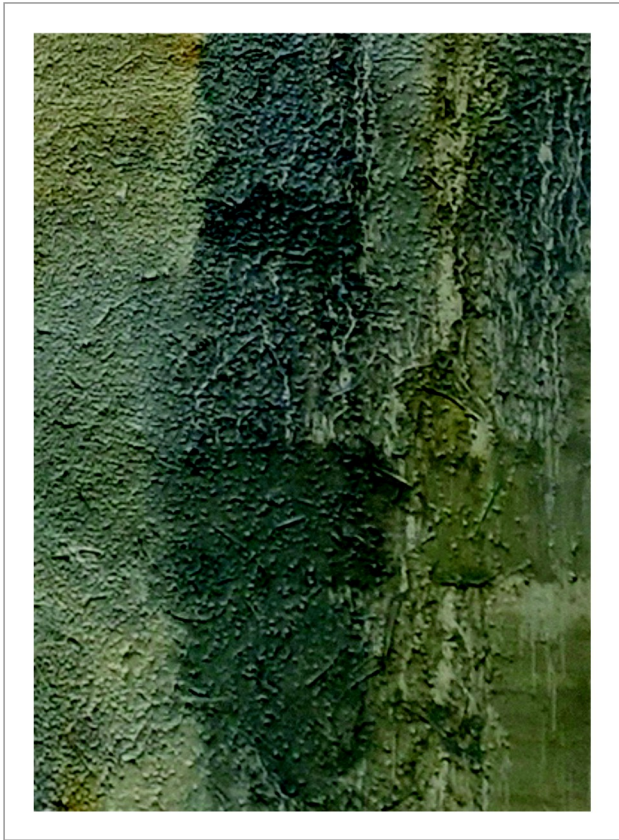

Staw „Moczydła”. Wersja IV – metamorfoza w kierunku syntezy odczucia wnętrza. Olej na płótnie, 100x80cm, rok 2013.

Wielki Meczet w Kordobie – impresja. Olej na płótnie, 100x100cm, rok 2015.

Wnętrze wyobrażone – impresja. Olej na płótnie, 150x150cm, rok 2013.

Borys Siewczyński

2. Przestrzeń kameralna – szkice i rysunki

Streszczenie

W tekście przedstawiono przykłady szkiców wykonanych w celu uchwycenia unikalnego nastroju i skali miejsca we wnętrzu urbanistycznym. Szkice wykonane różnorodnymi technikami są wyrazem poszukiwania nastroju kameralności w różnorodnych rodzajach wnętrz w przestrzeniach zurbanizowanych. ograniczona paleta barw i dobór narzędzia sprzyjającego szybkości rysowania umożliwiają sprawnie wykonanie notatki autorskiej będącej przyczynkiem do ewentualnej interwencji projektowej.

Przedstawione poniżej rysunki są wyrazem poszukiwań w obszarze zurbanizowanym nastroju i przestrzeni kameralnej, wyciszonej. Naturalnym miejscem poszukiwań są więc miejscowości z kameralną zabudową, przytulną skalą przestrzeni publicznych, bądź wnętrza dziedzińców dochodzących do traktów komunikacyjnych miasta, miasteczka czy wsi. Poszukując uważnie, nastrój taki odnaleźć można też często w miejscach zaskakująco blisko położonych do miejskich zgiełkliwych arterii, w obszarze ścisłego centrum, gdzie kilka metrów od uczęszczanej, tętniącej życiem i ludzką bieganiną ukryte są nastrojowe enklawy zbudowane z zaskakująco przytulnych proporcji i zacisznego klimatu ([5], s.114, [6]).

Z takich twórczych poszukiwań płynie nauka, którą łatwo wykorzystać można w codziennej praktyce projektowej. Jeśli w obszarze ścisłego centrum odnaleźć można miejsca nastrojowe,

Fig. 1.

Poznań, zaułek
w okolicach placu
kolegiackiego,
aut. B. S;
szkic,
(pastel olejny)

wyciszone, dające ukojenie, to można je również zaprojektować tworząc nowe struktury. Pomocą w odnalezieniu właściwych rozwiązań będzie moment wyciszenia przy sporządzaniu notatki autorskiej z miejsca, nie tylko jako zapis przestrzeni, ale zakodowane w umyśle architekta wrażenie przebywania we wnętrzu ([4], s.46), percepcja jego elementów, akustyka, świadomość wzajemnych połączeń pomiędzy odwiedzionym miejscem a "światem zewnętrznym". Nie bez znaczenia jest również studiowany w rysunku światłocien, efekty helioplastyczne, doświadczony wpływ operacji słonecznej na odczuwanie miejsca ([1], s.34, [2], s.25).

Ciekawym jest też wspomnienie swoistego studium przypadkowości organizmu miejskiego, szczególnie przesmyków komunikacyjnych, zacienionych podwórek, których powstania często trudno się dopatrywać w działaniu celowym. Ich kreatorem często nie jest architekt, a wypadkowa ludzkich potrzeb, ekonomii, ciasnoty zabudowy. Przy odrobinie szczęścia czynniki te splatają się w sposób unikalny, tworząc nastrojowe wnętrza dające chwilę wytchnienia od miejskiego zgiełku, a przy drobnej interwencji współczesnego inwestowania zamienić się mogą w prawdziwą enklawę w miejskiego harmidru.

Wreszcie wspomnieć należy może najmniej pożądanym elementem przypadkowości - nagłe otwarcia i luki w pierzejach ulicy wynikające z braku tworzywa miejskiego - domu bądź kamienicy. Przeróżne wydarzenia prowadzące do tego - czy to wojny czy po prostu śmierć techniczna obiektu - przyczyniają się do chwilowego powstania luki w zabudowie - szanse na jego tymczasowe zagospodarowanie, wypełnienia ludzką aktywnością przybierającego różne formy i rodzaje, urządzone z różnym szczęściem estetycznym: podwórka komunikacyjne, kawiarniane ogródki, parkingi, przejazdowe bramy, szanse na

Fig. 2.

Poznań, Chwaliszewo,
stan przed budowlaną
akcją deweloperską,
aut. B. S. szkic,
(pastel olejny)

Fig. 3.
Poznań, Podwórze,
ul. Św. Marcin, aut.
B.
Siewczyńskiszkic,
szkic (pastel
olejny)

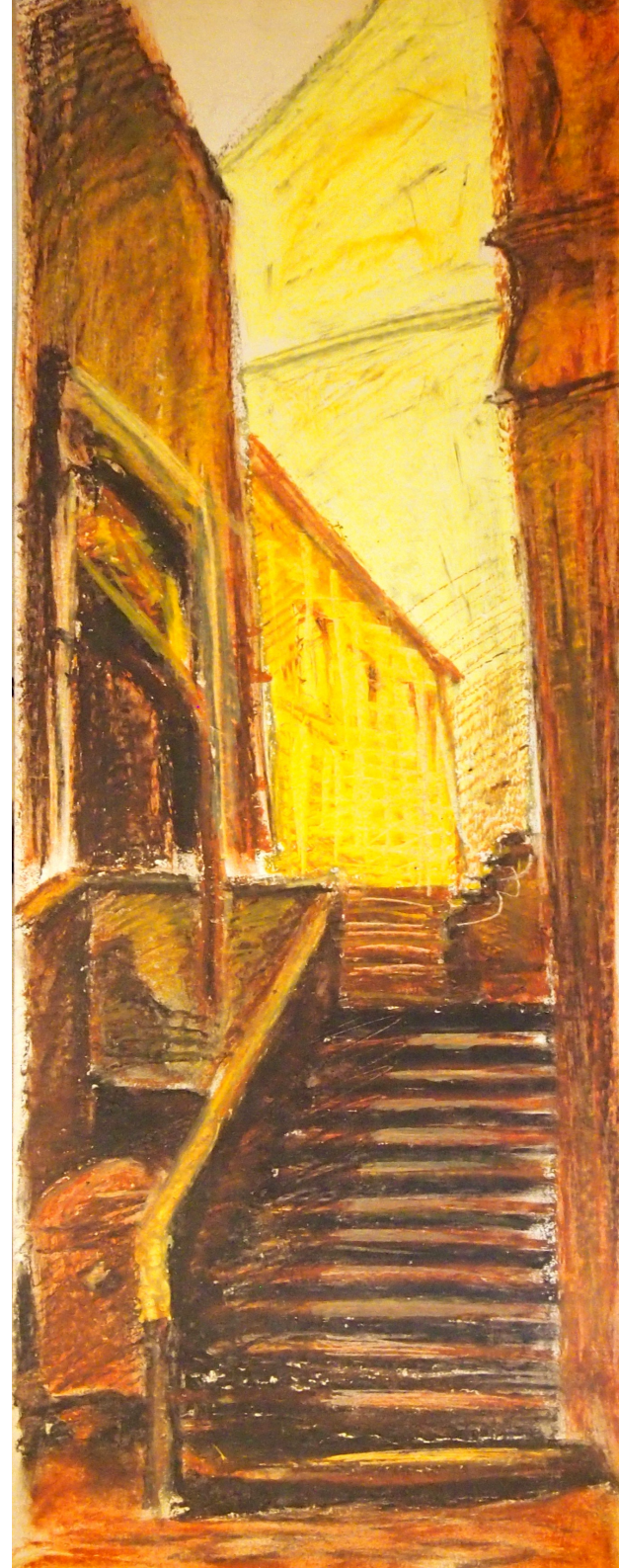

Fig. 4.
Poznań, podwórze
pomiędzy ul.
Kozią i Alejami
Marcinkowskieo,
aut. B.
Siewczyński szkic,
(pastel olejny)

urządzenie dodatkowego doświetlenia ścian szczytowych. Efemerydy te również podlegają zapisowi rysunkowemu, a utrwalona spontaniczność i pomysłowość związana ludzkim wpływem na podarowaną od losu przestrzeń może mieć wpływ na kształt późniejszego dzieła projektowego lub tematykę naukowych studiów, badań i ich późniejszych wdrożeń.

W zapisie autorskim ważne jest uchwycenie wrażeniowe, stąd w szkicach zastosowanie ma technika pozwalająca na stosunkowo szybki zapis przestrzeni. Wiele zależy tu oczywiście od opanowania narzędzia, jednak w autorskiej notatce architektonicznej najszersze zastosowanie mają techniki które cechuje wygoda użytkowania. Stąd w przedstawionych pracach rysunek - flamaster, ołówek, węgiel, pastel. Za zastosowaniem tej techniki idzie ograniczona paleta barw. Jednak w tym pozornym braku tkwi i zaleta - podobnie jak w fotografii czarno - białej, tak i w rysunku - w momencie powrotu do szkicu - jako źródła inspiracji lub zadumy - w monochromatycznej palecie odnaleźć można miejsce dla

Fig. 5

Zduny, woj.
Wielkopolskie,
podwórze -
oficyny
kamienicy, aut.
B. Siewczyński,
szkic węglem

wyobraźni przywołującej zapisane w kresce wrażenia, a być może odnaleźć lub wspomnieć coś nowego, na co wcześniej uwagi nie zwrócono.

Podsumowanie

Podnoszona przez wielu autorów wartość szkicu jako notatki o przestrzeni jest zjawiskiem wielowymiarowym. jej podstawową wartością zaś jest wielokryterialne studiowanie sytuacji i zapis, a następnie przywoływanie wrażeń. Podobnie jak w zapisie literackim, często wartością nie jest sam tekst, a sens i konteksty zawarte pomiędzy słowami które jedynie kierują myśl i wspomnienie na właściwe ścieżki.

Literatura

1. Faruque O., Graphic communication as a design tool, Van Nostrand Reinhold Company, New York 1984
2. Fikus M., Przestrzeń w autorskich zapisach graficznych, Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, Poznań 1991
3. Jeziorkowski A., O rysunku i nie tylko, Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, Poznań 1998
4. Jeziorkowski A., Rysunek Architektoniczny, w: Prace Instytutu Architektury i Planowania Przestrzennego, s.45-51, Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, Poznań 1985
5. Pruska E., Szkicownik Architekta, w: Prace Instytutu Architektury i Planowania Przestrzennego, s. 114-119, Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, Poznań 1985
6. Włoszkiewicz W., Rysunek jako źródło wyobraźni, w: Prace Instytutu Architektury i Planowania Przestrzennego, s. 156-158, Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, Poznań 1985

Summary

The text presents examples of sketches made to capture the unique mood and scale of space in the urban interior. Sketches made by various techniques are an expression of the quest for a sense of intimacy in the various types of interiors in urban areas. The limited palette of colors and the selection of a tool for speeding up your drawing allows to efficiently make an author's note that may contribute to a possible, future design intervention.

Fig. 6.

Zduny, woj.
Wielkopolskie,
aut.
B.Siewczyński,
szkic
flamastrem

Dimitrije Mladenović

3. Rysunki z różnych okresów

„Robercie,

Wysłałam Ci moje rysunki z różnych okresów. Wybierz te które wydają Ci się niezłe, a są następujące:

1. Korčula 1985
2. Kragujevac 2003
3. Kraków 1996 Wawel
4. Warszawa 1996 Plac Zamkowy
5. Warszawa 1996 Rynek
6. Rzym Forum Romanum 1995
7. Viterbo 1995
8. Verona Rynek 1985
9. Verona Piazza dei Srgnorra 1985

Z książki mojej (monografia) proponuję Ci wybrać:

str. 19 Makarska dyplom 1961r.

Str. 29 Bitolj Centrum rok 1968

Str. 85 Warszawa Konfrontacje Warszawskie 1986r.

Str. 161 Knjaževac Park i Centrum

str. 188-189 Kraków Błonie Biennale Architektury 2000 rok.

Pozdrawiam

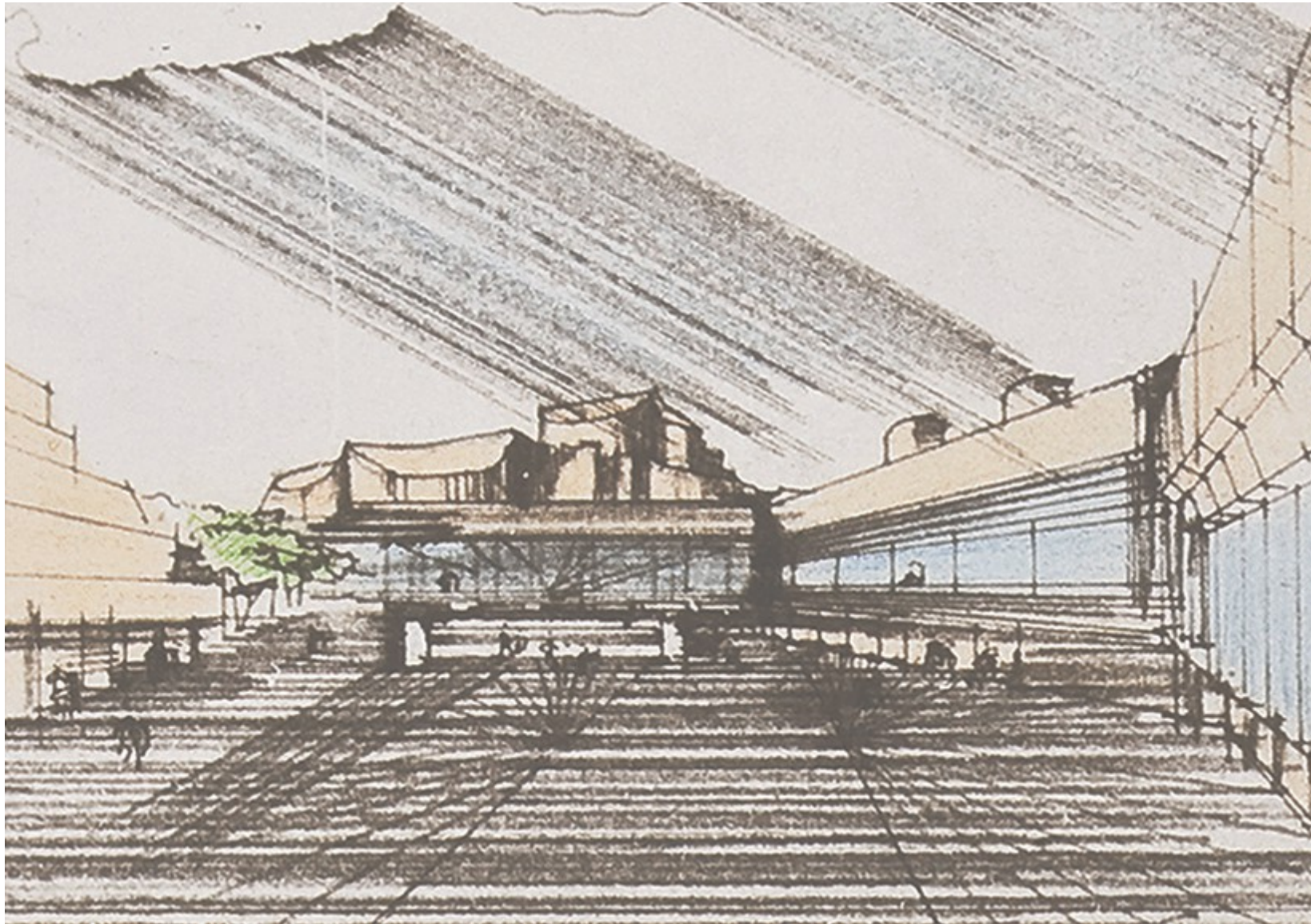
Mita”

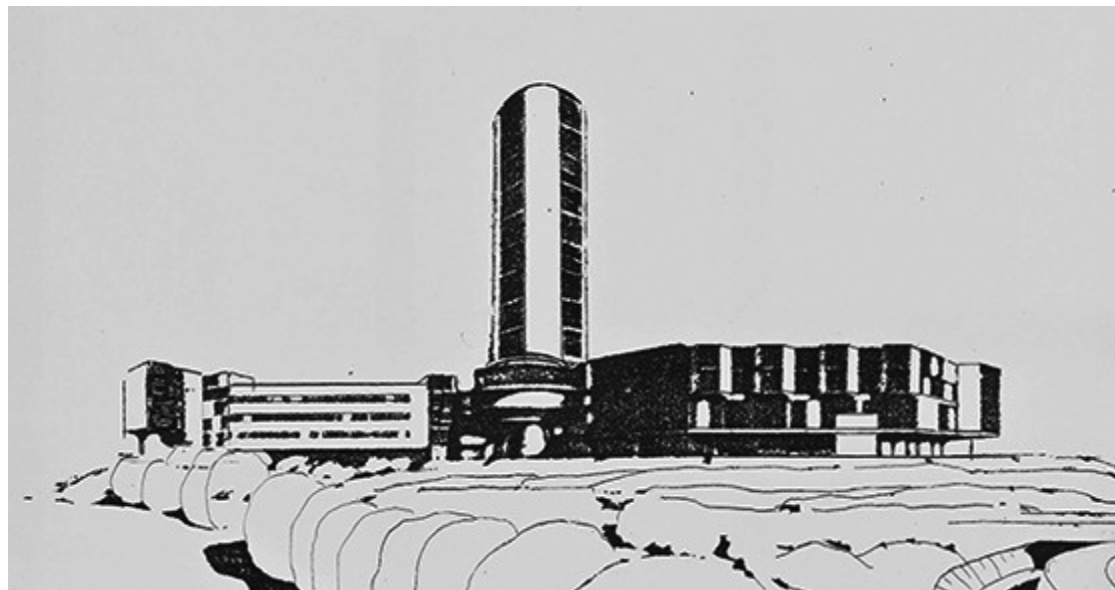
Warszawa 1983

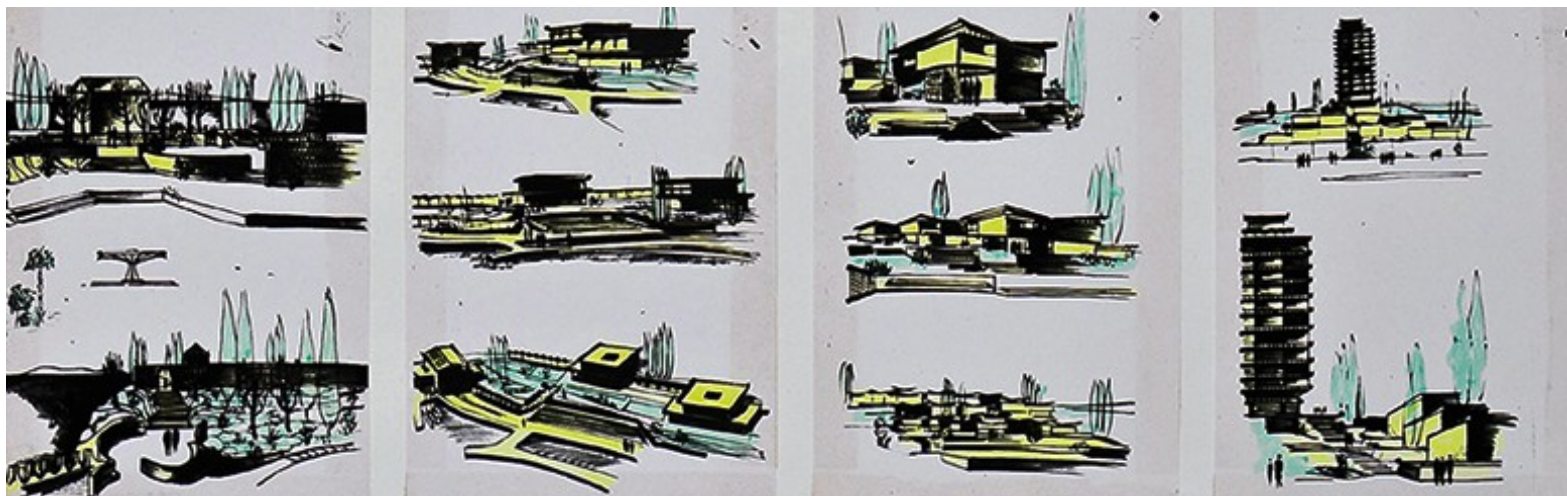
Błonia krakowskie, konkurs urbanistyczny 1996

Narodowa Biblioteka Serbii w Belgradzie 1958

Narodowa Biblioteka Serbii w Belgradzie 1958

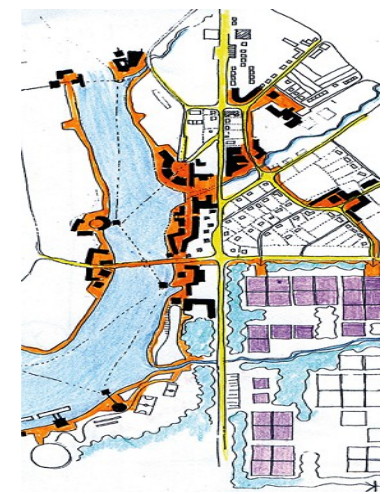
Turystyczna strefa w Makarskiej, rysunki z projektu dyplomowego 1961

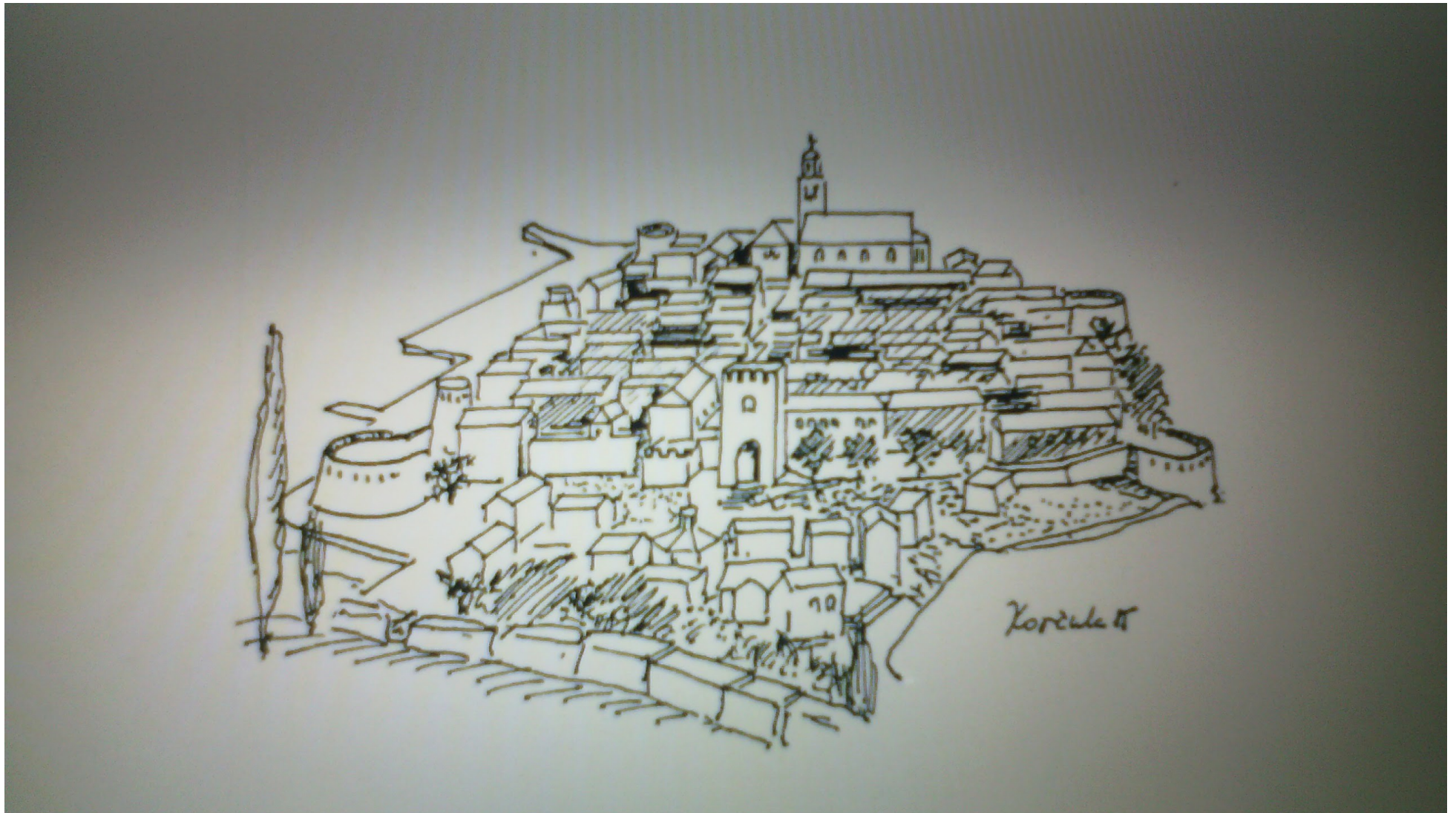
Osijek, Nowe Miasto

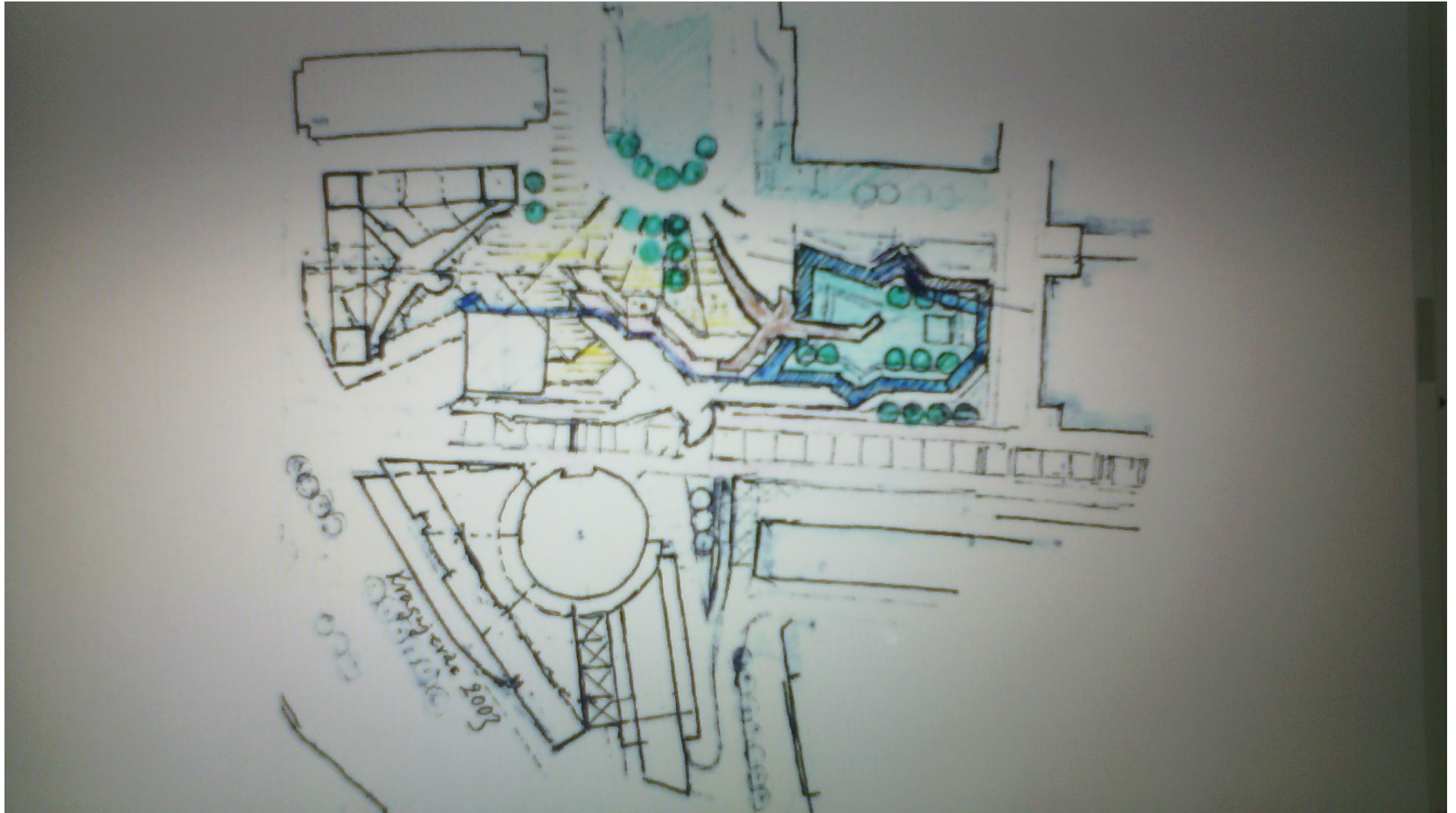
Kosowka Mitrowica, pomnik, autorzy Bogdan Bogdanović, Dimitrije Mladenović

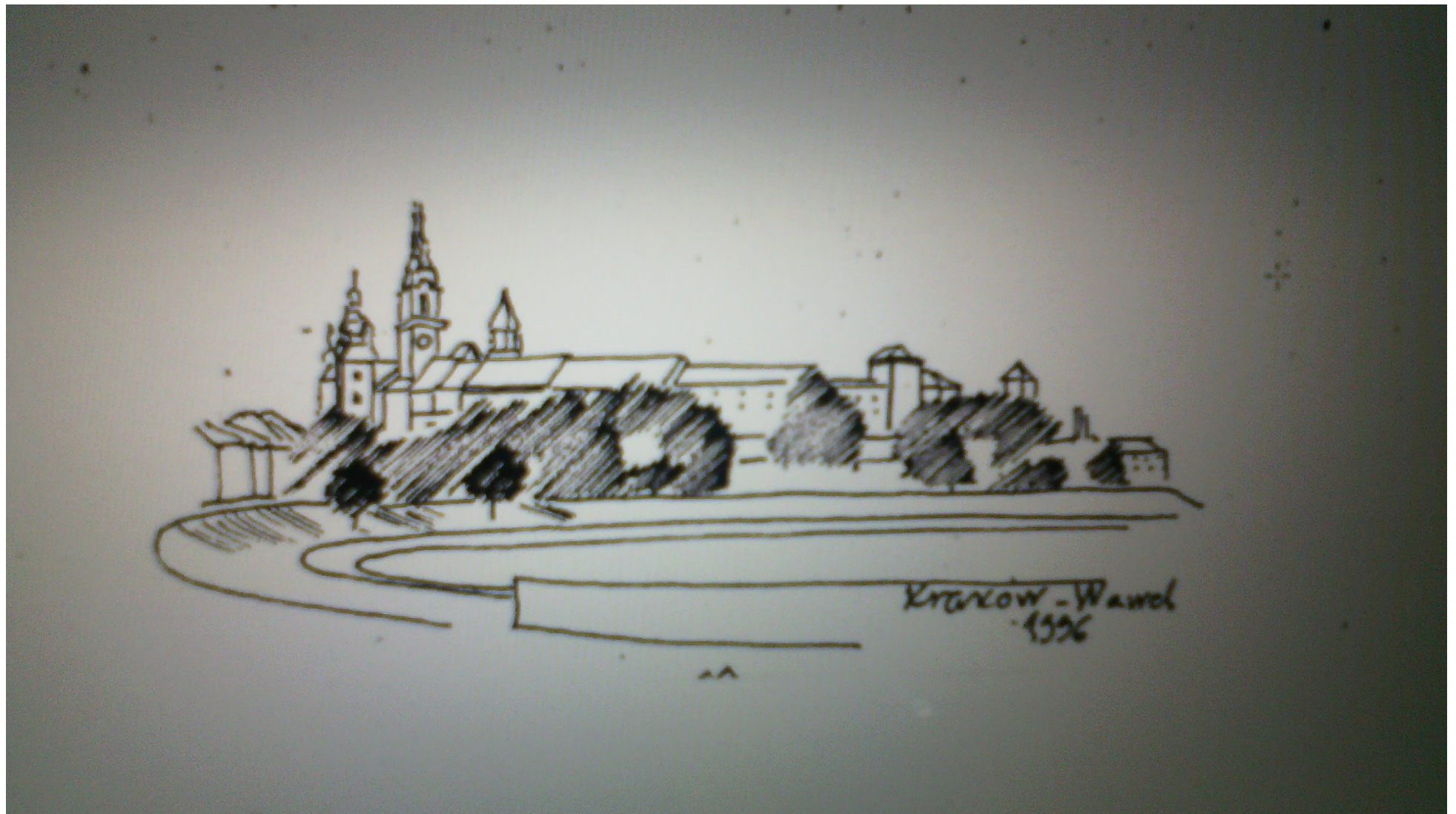
Mostar, projekt urbanistyczny

Korčula 1985

Kragujevac 2003

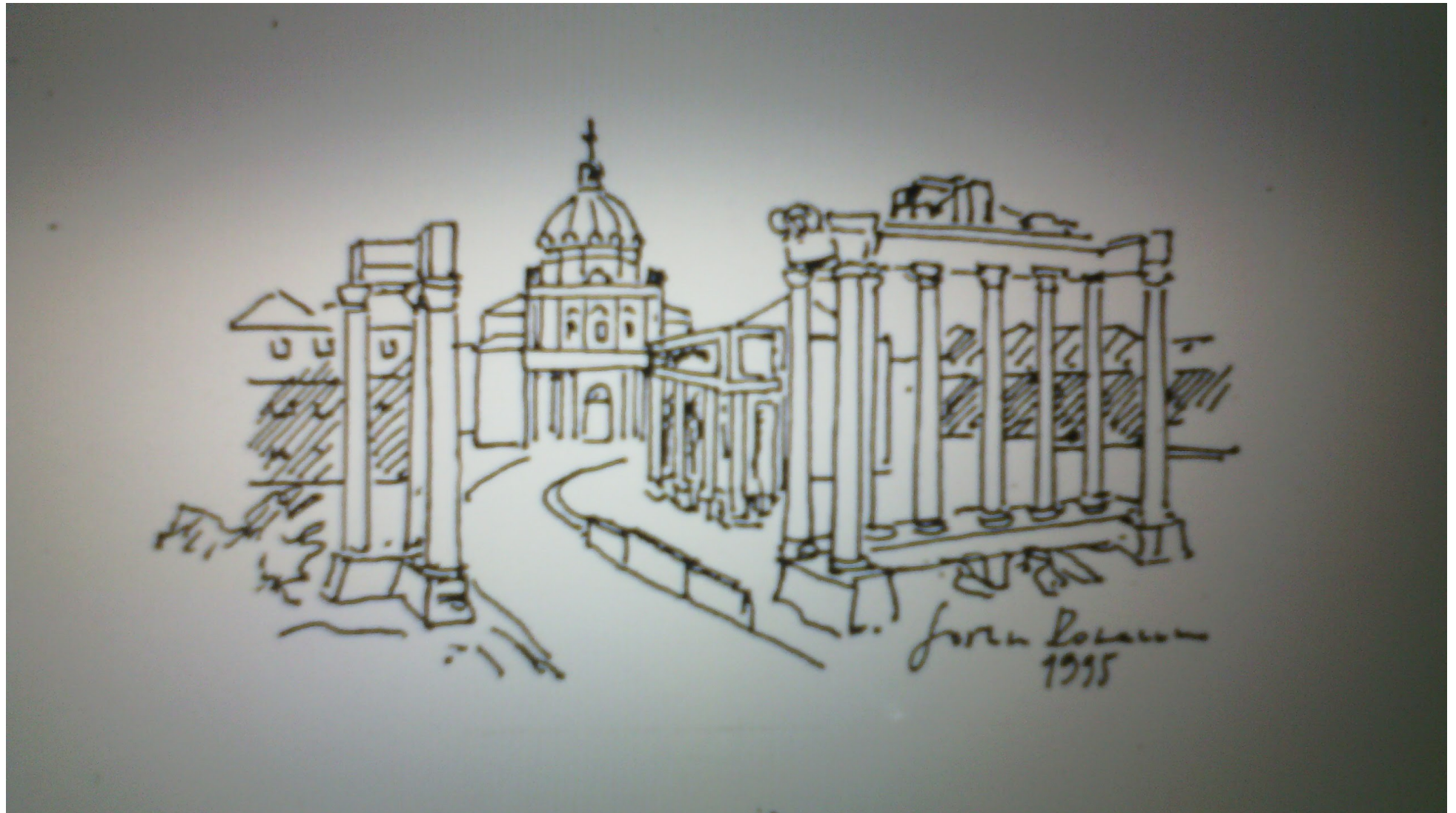
Kraków – Wawel 1996

Warszawa, Plac Zamkowy 1996

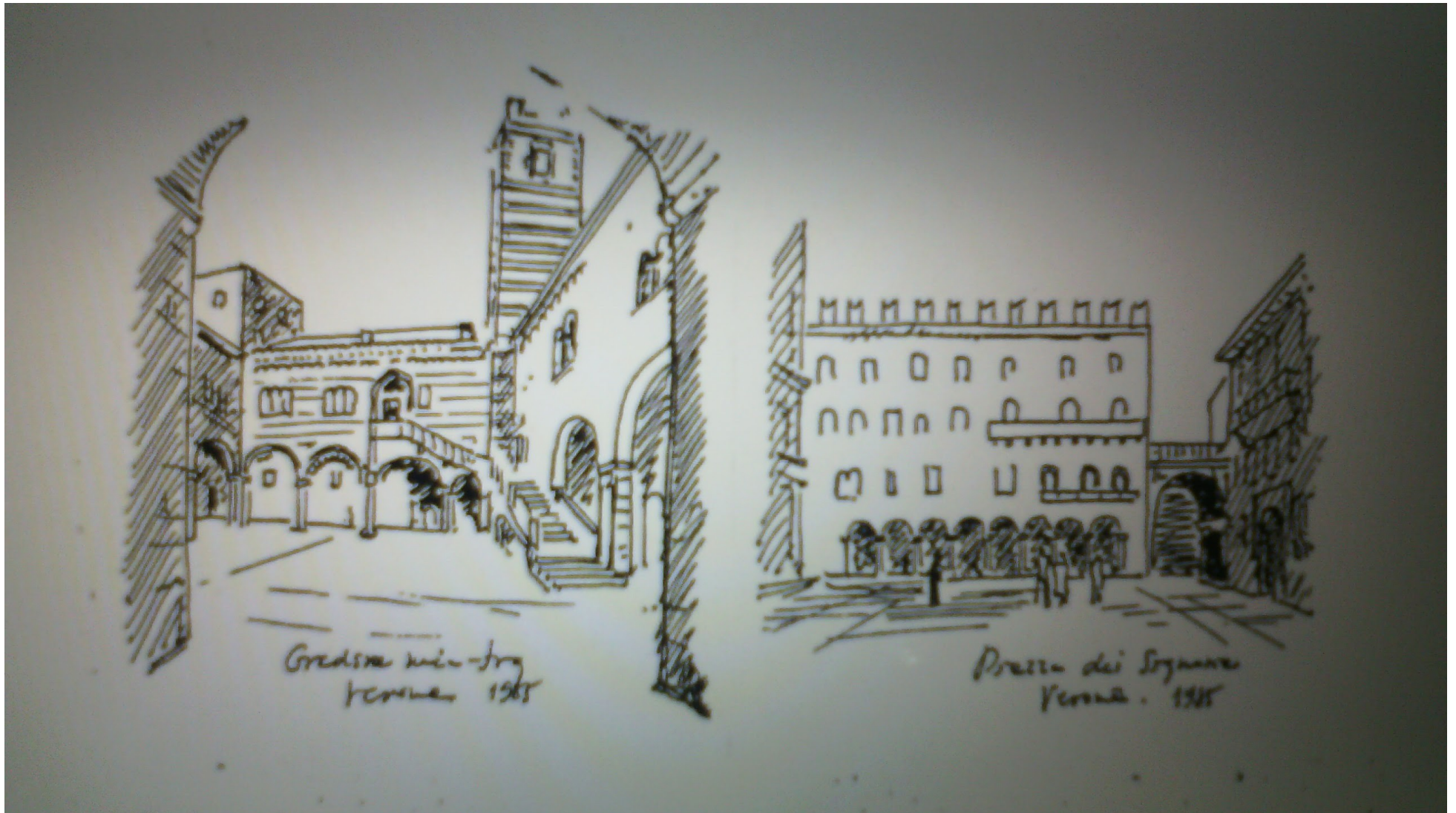
Warszawa, Rynek 1996

Rzym, Forum Romanum 1995

Viterbo 1995

Verona Rynek 1985

Verona Piazza dei Signora 1985

Michał Marmur

4. Poczta

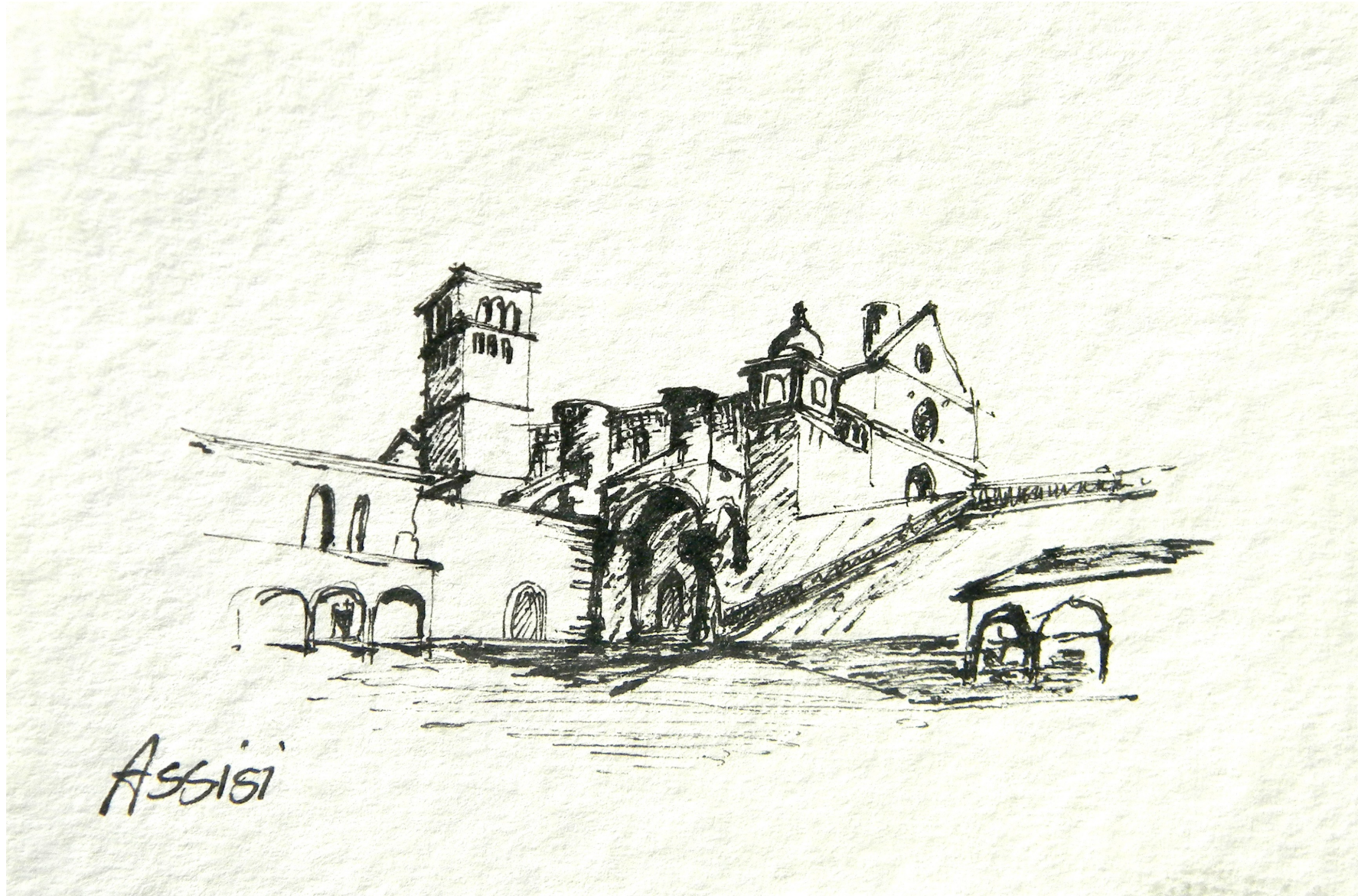
Kartki pocztowe to w dzisiejszych czasach niemalże przeżytek, stanowią raczej gratkę dla kolekcjonerów pamiątek z każdego zakątka świata niczym breloczki lub napastrki. Pomysł wykonania ich samemu na bieżąco wynika z chęci utrwalenia odwiedzanych miejsc, czyli z tego samego powodu, dla którego robimy zdjęcia.

Fotografia pozwala nam utrwalić obraz z obiektywną doskonałością w ułamku sekundy. To może doprowadzić do tego, że zechcemy utrwalać w świetnej jakości i krótkim czasie setki miejsc i sytuacji. A potem większości z nich nie ujrzyć nigdy więcej.

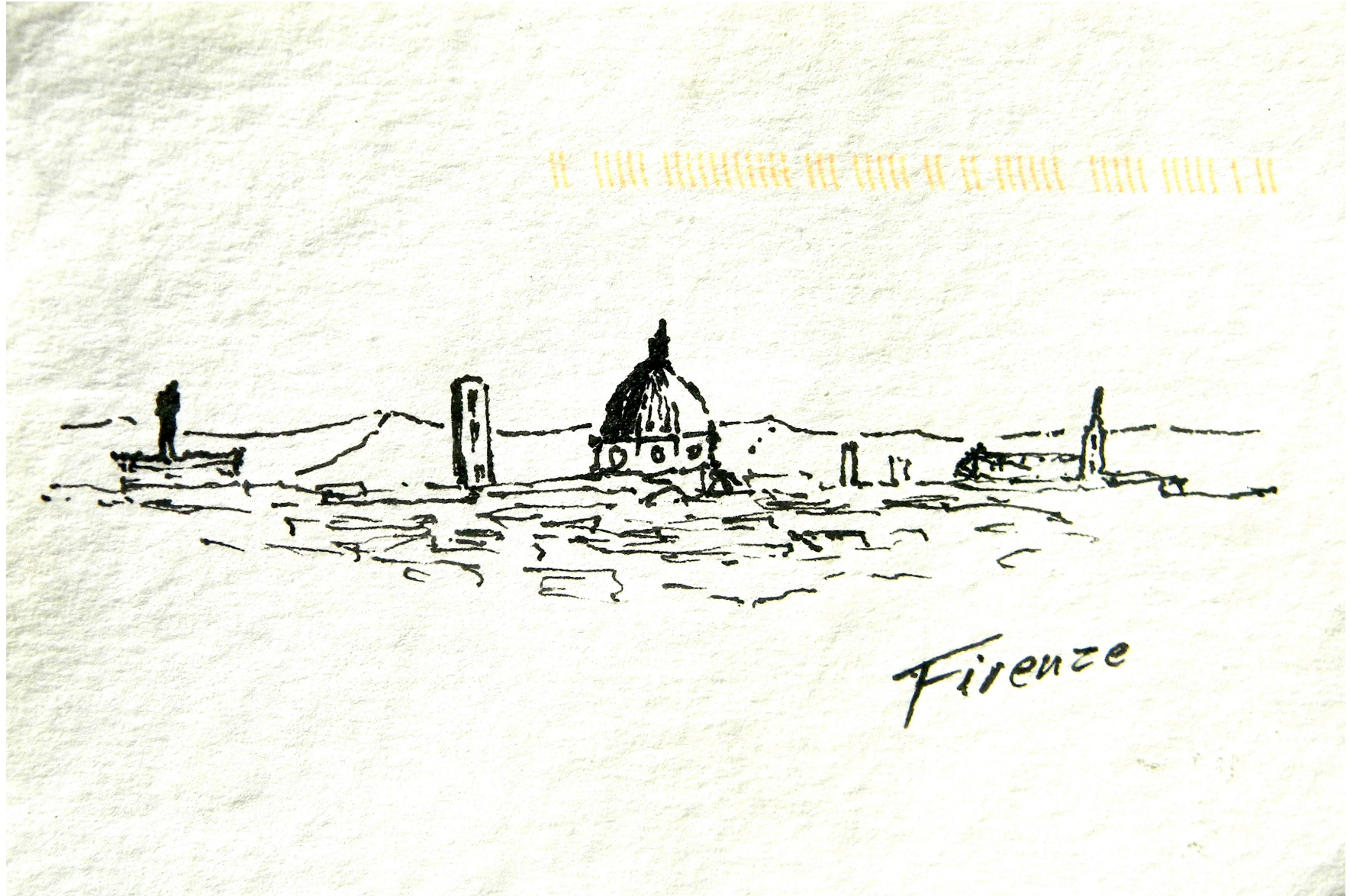
Zrobienie rysunku wymaga pewnego poświęcenia. Zaczynając nigdy nie wiadomo, jaki będzie efekt. Czasami ręka jest jak drewniany kołek spod którego wychodzą poszarpane kreski. Rysunek z pewnością nie jest obiektywny: proporcje, kolory, kreska, światłocien - każdy rysuje inaczej, widzi inaczej, myśli inaczej. Wypadkowa jest jak z chińskiej fabryki. Kiedy już zdecydujemy, że kartka pocztowa jest gotowa, wysyłamy ją do bliskiej osoby.

Jest szansa, że kiedyś niespodziewanie zobaczymy ją u adresata, przywołując wspomnienia z miłym zaskoczeniem.

10 minut obserwacji rysowanego obiektu przybliży nam ducha miejsca, wspomnienie sytuacji w umyśle ma wyraźniejsze kontury i barwy, a odbiorca przesyłki jest jeden - czuje się wyjątkowo.

Assisi

Firenze

Mantua

Milan

Valencia

Wenecja

From
Romeo's
House...

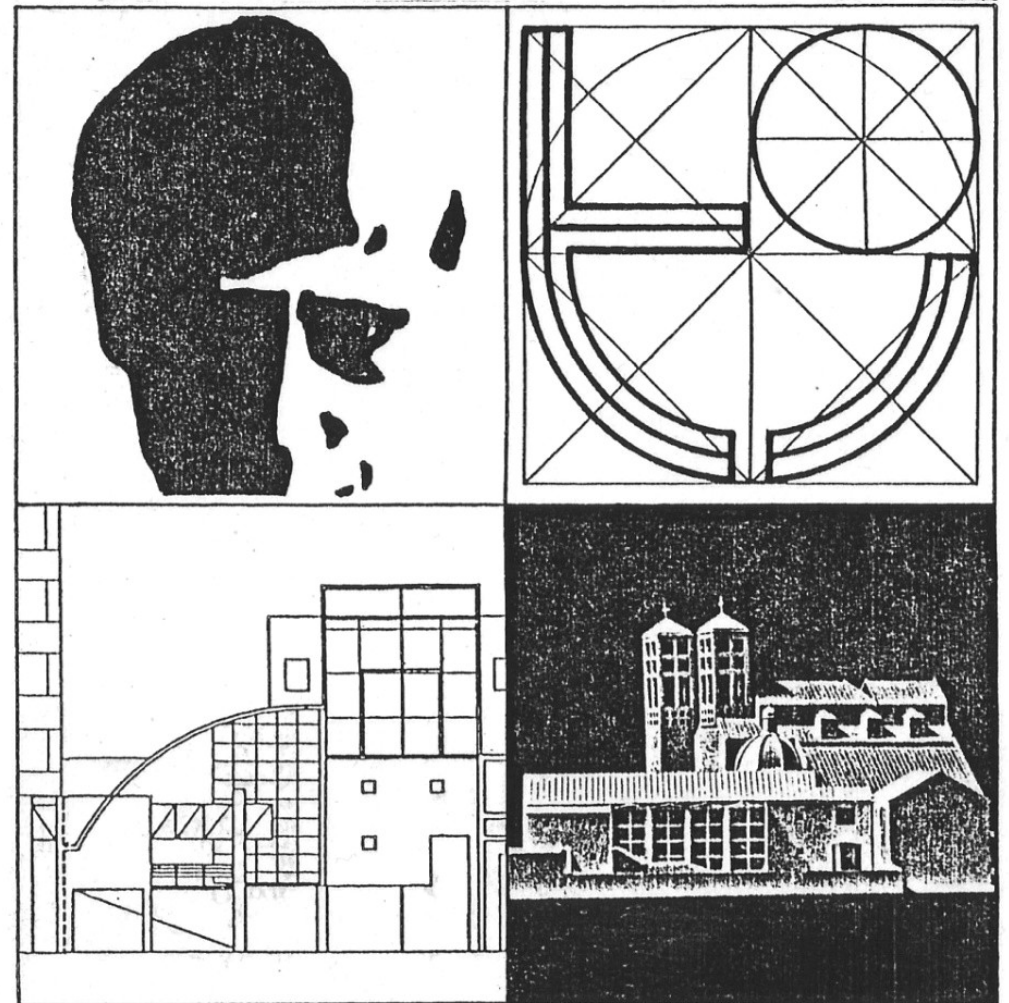
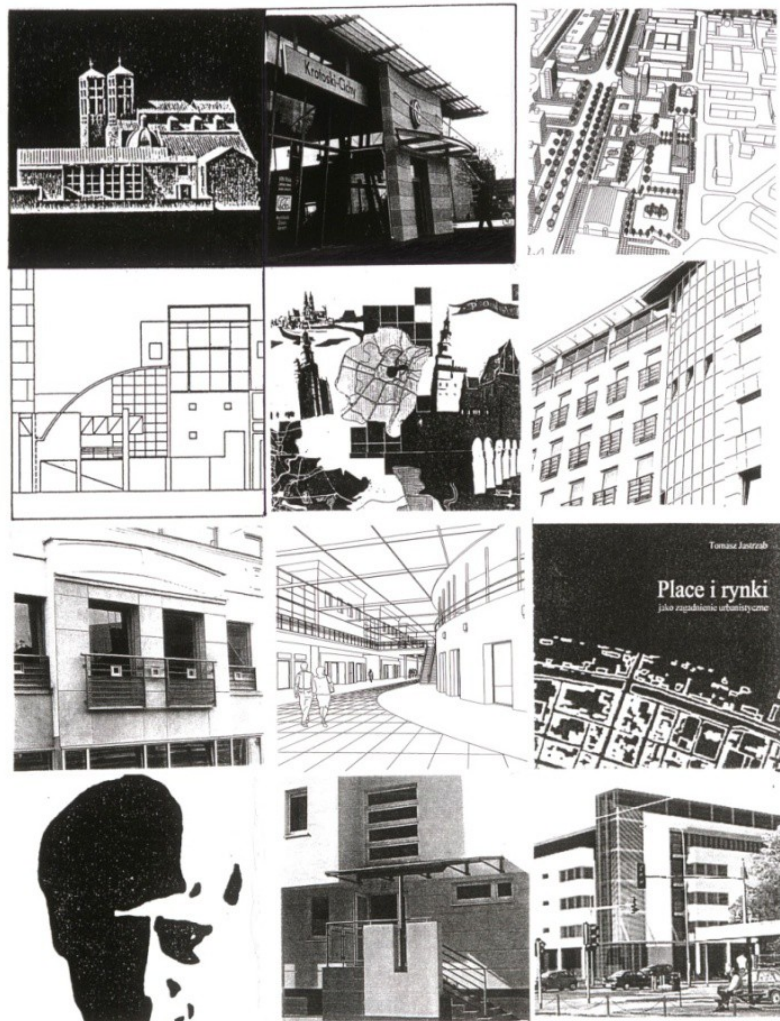
Verona

Tomasz Jastrząb

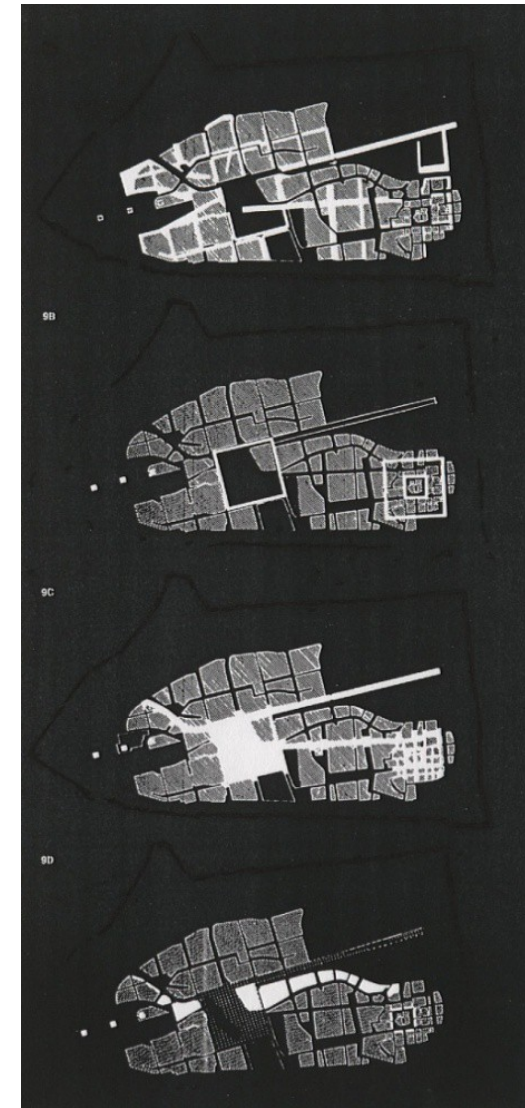
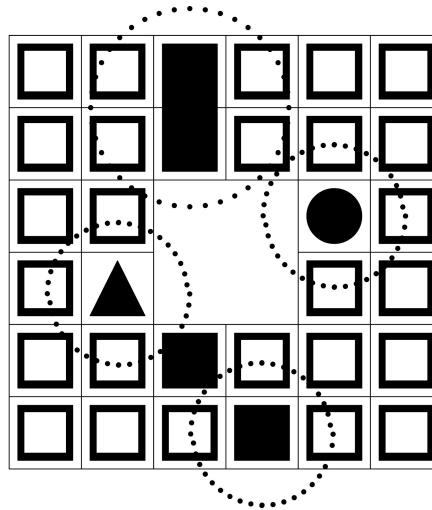
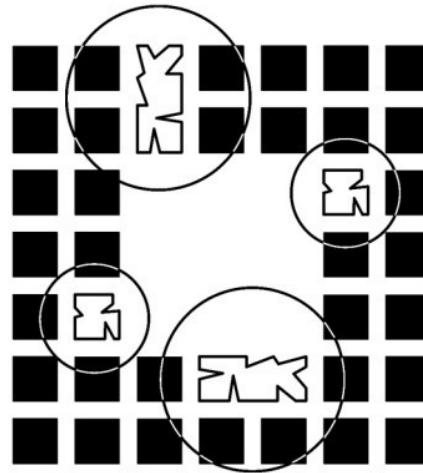
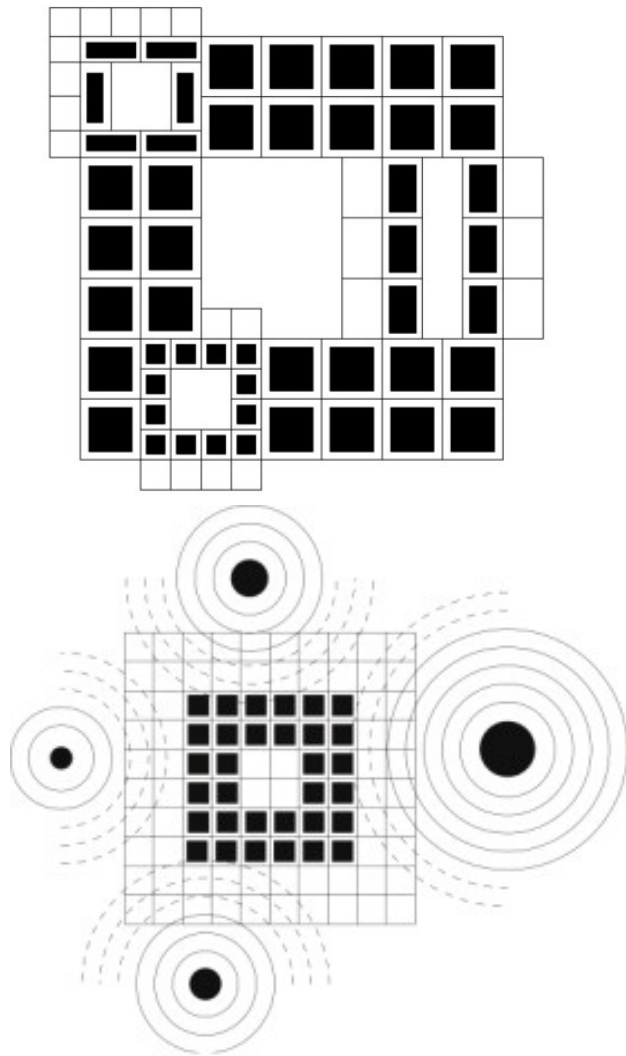
5. Szkice, ideogramy i schematy w praktyce projektowej architekta

Szkice, ideogramy czy schematy graficzne stanowią ważny element opracowań projektowych i są powszechnie wykorzystywane przez architektów na różnych etapach planowania inwestycji. Szczególną rolę odgrywają w fazie wstępnej – koncepcyjnej, pełnej wielowariantowych propozycji i rozwiązań. Są pomocnym „narzędziem” w zakresie uczytelnienia tez projektowych, w wyjaśnieniu głównych założeń przestrzennych, funkcjonalnych czy technicznych. Pierwsze rysunki i schematy są zapisem oczywistych skojarzeń, szczerych i bezkompromisowych odpowiedzi na zadany temat. Wartość tego typu opracowań jest nie do przecenienia z bardzo wielu powodów. Działania te mają intuicyjny – twórczy charakter i są pozbawione różnego rodzaju zależności, obciążeń oraz ograniczeń które zazwyczaj pojawiają się w późniejszym okresie. Stwarzają okazję do prezentacji autorskich rozwiązań o indywidualnych i oryginalnych cechach. Notatki dokumentujące etap koncepcyjny to rejestracja metod pracy architekta – przedstawienie jego warsztatu. W wielu przypadkach ten fragment twórczości jest wartością samą w sobie. Rysunki stają się niezależnie funkcjonującymi dziełami. Niejednokrotnie posiadają rozpoznawalne cechy i są kojarzone z konkretnymi architektami. Są odzwierciedleniem ich talentu, wrażliwości i wiedzy. Szkice koncepcyjne to zapis emocjonalnego stosunku do zadanego tematu, wyraz własnych upodobań twórcy. To także odzwierciedlenie preferencji panujących w danym środowisku, informacja o aktualnie obowiązujących trendach w architekturze, wyraz skłonności a może słabości do określonych form. Wstępne rysunki zdradzają postawę twórcy wobec zastanego środowiska - szeroko rozumianego kontekstu kulturowego, historycznego czy społecznego. Posiadają duży potencjał symboliczny, mają charakter skrótu myślowego w którym zakodowane są różnego rodzaju treści. Ujawniają wyobraźnię i pomysłowość twórcy w zakresie możliwości kreacji przestrzeni. Są pierwszym, ważnym krokiem między sferą abstraktu a sferą konkreту. Szkice i schematy odgrywają bardzo ważną rolę w procesie zarządzania projektem. Są istotnym elementem komunikacji między członkami zespołu projektowego. To rodzaj szybkich, roboczych notatek i wskazówek uzupełniający przekaz werbalny, które mogą stanowić twórczą inspirację dla partnerów. Sposób ich interpretacji bywa czasem zaskakujący. Może mieć wpływ na kierunek rozwoju prac planistycznych a w konsekwencji na ich końcowy sukces.

Załączone do tekstu rysunki, ideogramy i schematy pochodzą z różnych etapów działalności autora. Mają zróżnicowany charakter a ich powstawaniu towarzyszyły odmienne okoliczności i cele. Dotyczą opracowań teoretycznych, projektowych i realizacyjnych w dziedzinie urbanistyki oraz architektury. Nie są materiałami stricte prezentacyjnymi lecz mają typowo użytkowe znaczenie. Szkice nie są celem samym w sobie. Są tylko środkiem wykorzystywanym w poszukiwaniu optymalnych rozwiązań w zakresie kompozycji, organizacji przestrzeni, proporcji i spójności projektowanych układów. Ich wyjątkowe znaczenie w trakcie projektowania nie podlega dyskusji. Ujmując w syntetyczny sposób główne założenia ideowe, stanowią punkt odniesienia dla projektantów przez cały okres procesu inwestycyjnego. Zachowanie wartości – priorytetów określonych na etapie koncepcyjnym w kolejnych fazach jest dla architekta nie tylko kwestią ambicji zawodowej ale przede wszystkim prawdziwą próbą charakteru.

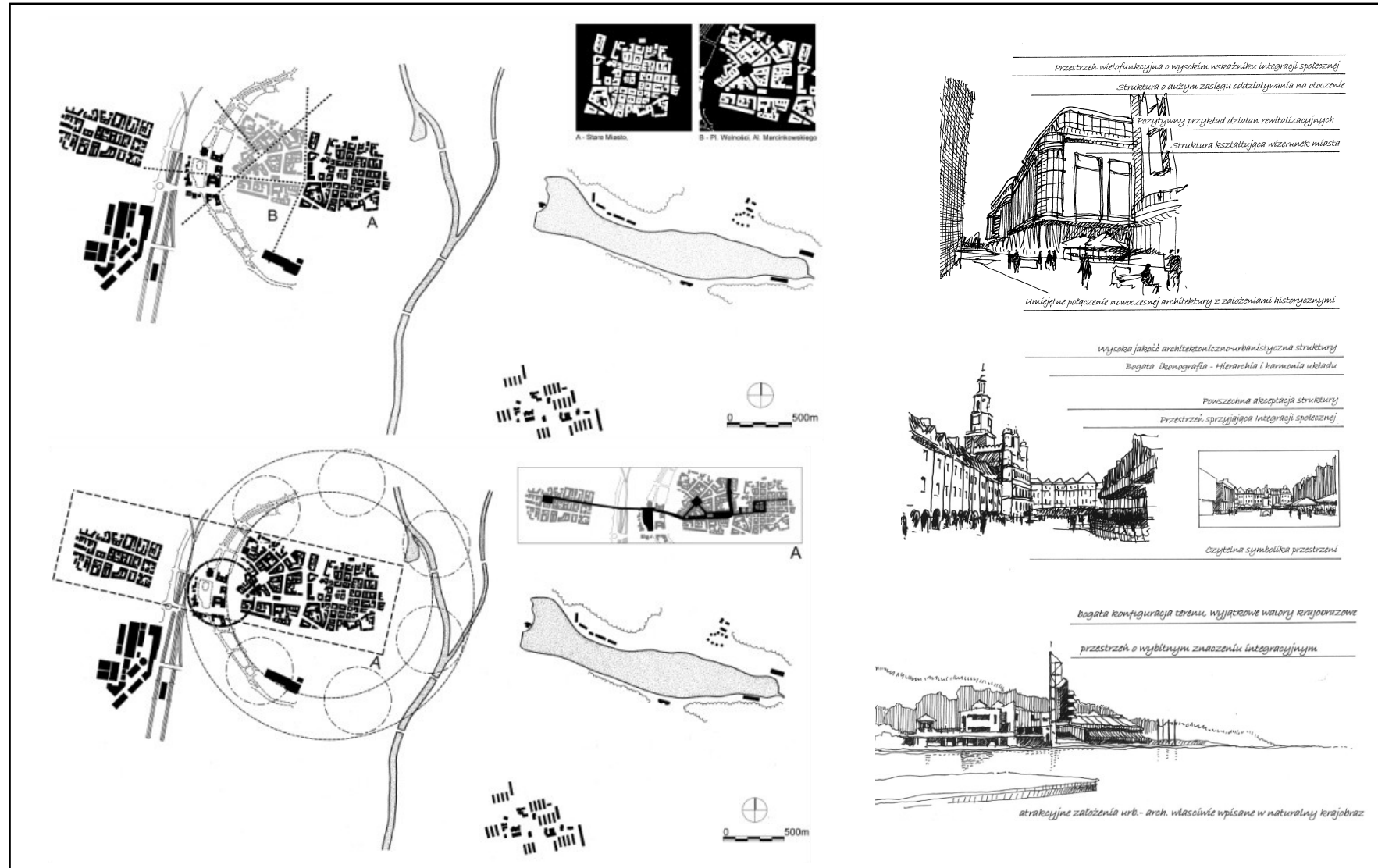

Szkice, ideogramy, schematy – Tomasz Jastrzab

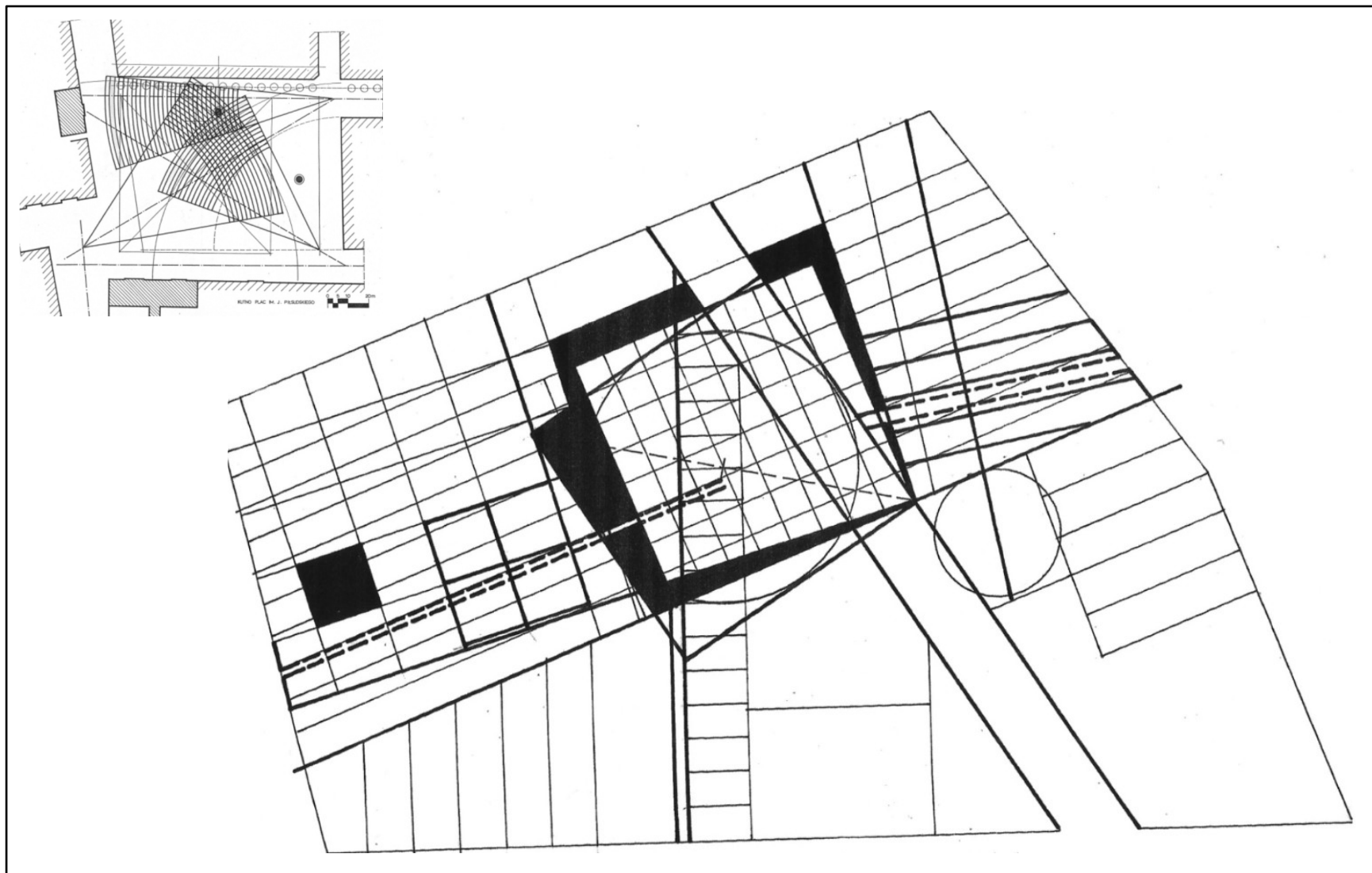
MODELE TRANSFORMACJI URBANISTYCZNYCH, ANALIZY KOMPOZYCJI OSIEDLA „POZNAŃ STRZESZYN”, – PRACA KONKURSOWA 1988

Ideogramy ilustrują przemiany tkanki miejskiej – fazy entropii urbanistycznej : wymianę i wypadania elementów , scalanie i rozpychanie struktury, zatarcie granic, rozdrobnienie. Schematy powstały na potrzeby monografii „ Place i rynki jako zagadnienie urbanistyczne”. Rysunki dotyczące Strzeszyna autor wykonał w pracowni prof. J. Buszkiewicza. Szkice przedstawiają główne elementy kompozycji osiedla, szkielet urbanistyczny, przestrzenie publiczne, zielen i komunikację.

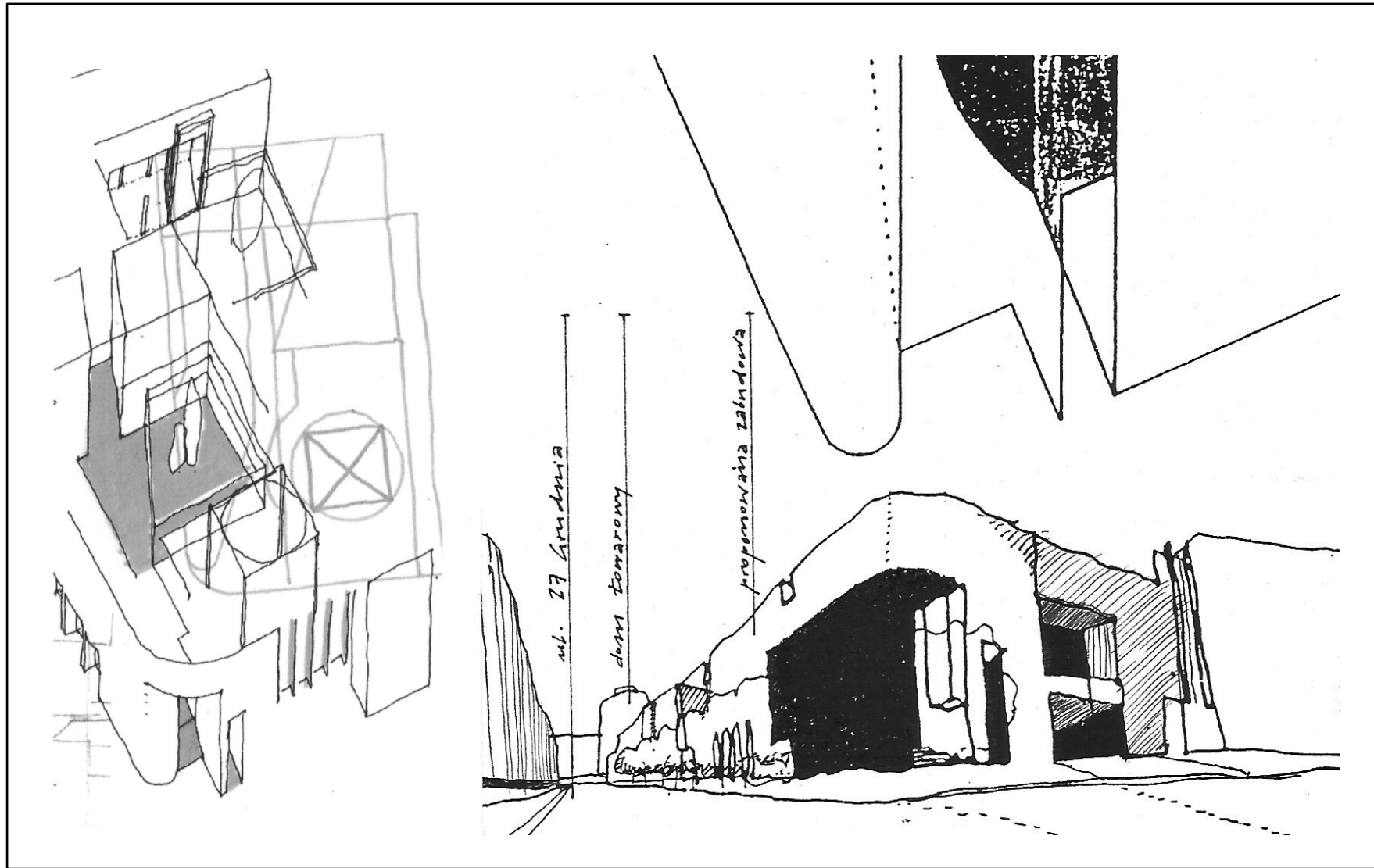
MODELE, IDEOGRAMY, SZKICE - NAJWAŻNIEJSZE STRUKTURY URBANISTYCZNE POZNAŃA, ZALEŻNOŚCI I CECHY 2004

Schematy i szkice struktur urbanistyczno – architektonicznych które odgrywają szczególną rolę w procesach przekształceń przestrzeni współczesnych miast. Wybrane założenia Poznania nadają miastu specyficzny charakter, decydują o jego odmienności i pięknie. Są reprezentatywnymi fragmentami środowiska miejskiego, sprzyjają integracji mieszkańców, identyfikacji przestrzeni oraz poczuciu tożsamości

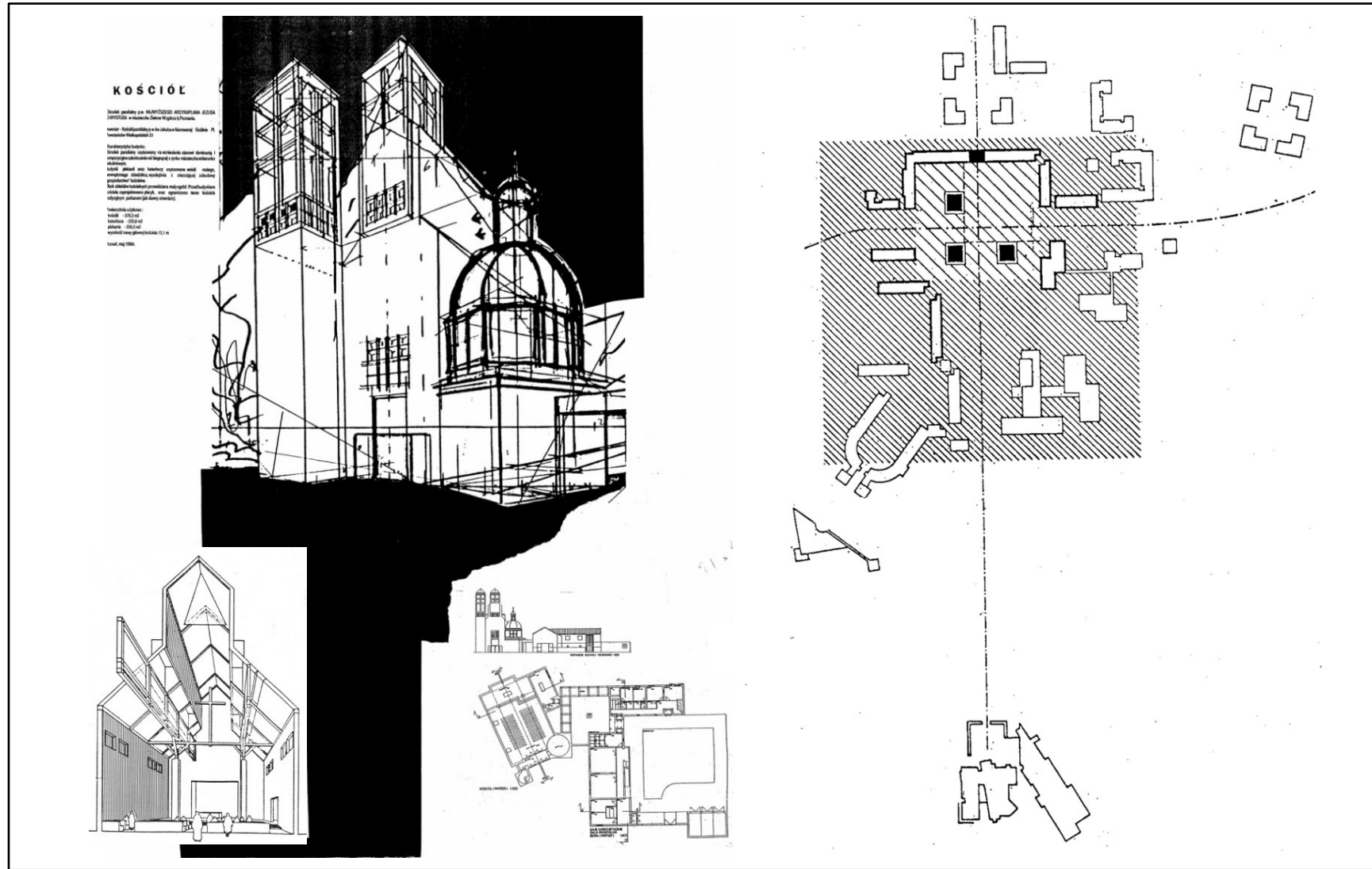
PLACE W KUTNIE I SIEDLCACH – STUDIA KOMPOZYCJI 1996

Studia kompozycyjne wnętr urbanistycznych z wykorzystaniem zasady miniętych siatek. Korekta układu ortogonalnego przez jego multiplikację i zmianę geometrii przyczynia się do zwiększenia atrakcyjności kompozycji. Proste modele stają się wyrafinowane a w miejscach połączeń powstają węzły które nabierają wyjątkowego znaczenia dla formy miasta. To właśnie one mają decydujący wpływ na funkcjonowanie i walory przestrzenne tkanki miejskiej. Szkice pochodzą z prac konkursowych dotyczących placów w Siedlcach i w Kutnie.

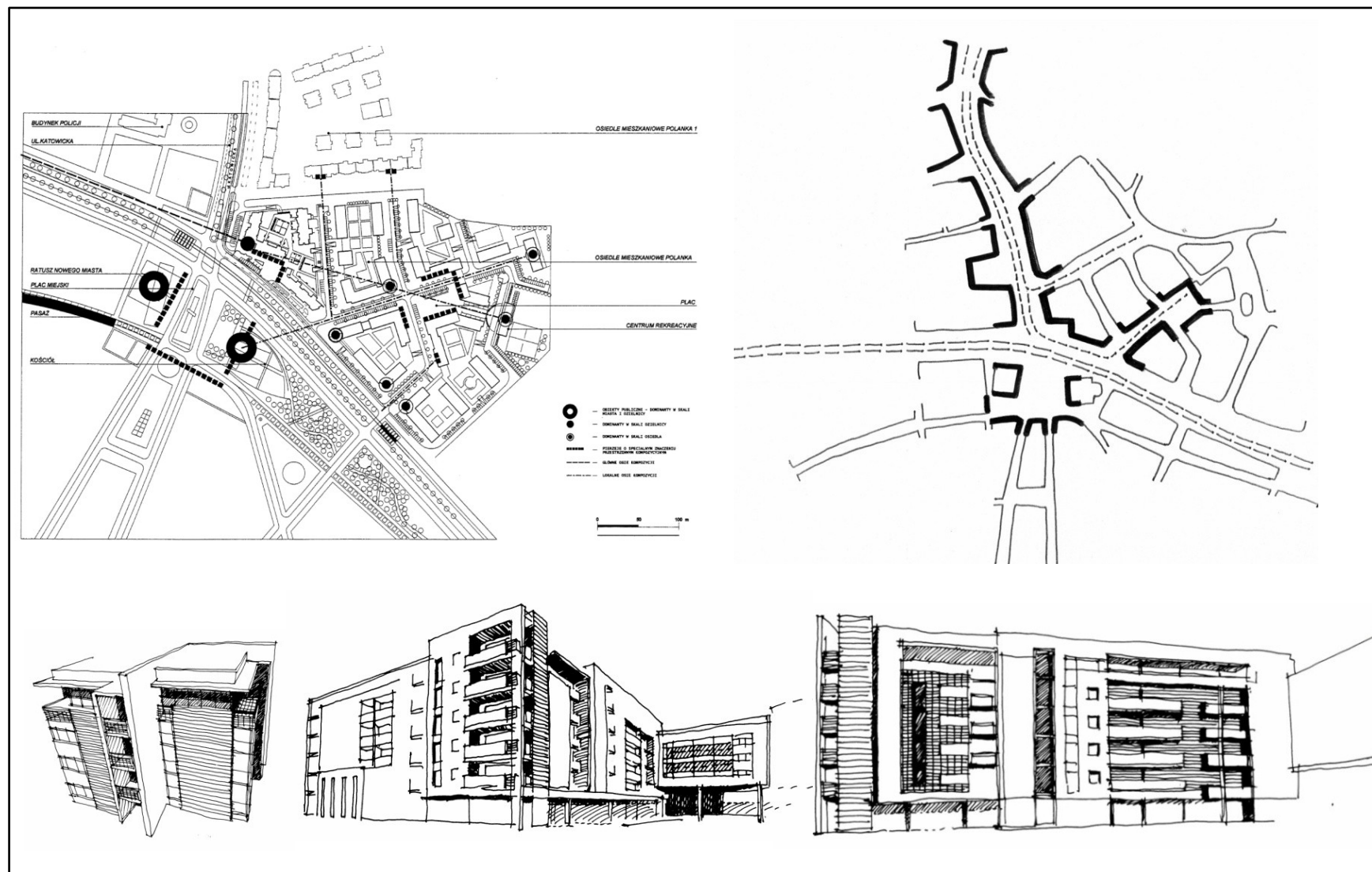
ZABUDOWA UL. 27 GRUDNIA W POZNANIU – SZKICE KOMPOZYCYJNE 1992

Zapis wstępny, ideowy zagospodarowania ul. 27 Grudnia w Poznaniu. Szkice przedstawiają ogólne dyspozycje przestrzenne. Decyzje mają charakter „wrażliowo – intuicyjny”. Rysunki sygnalizują najważniejsze elementy kompozycyjne założenia: narożniki akcentujące wejścia, pierzeje określające linie i wysokość zabudowy, dziedzicze definiujące proporcje wewnątrz urbanistycznych. Koncepcja powstała we współpracy autora z prof. J. Buszkiewiczem.

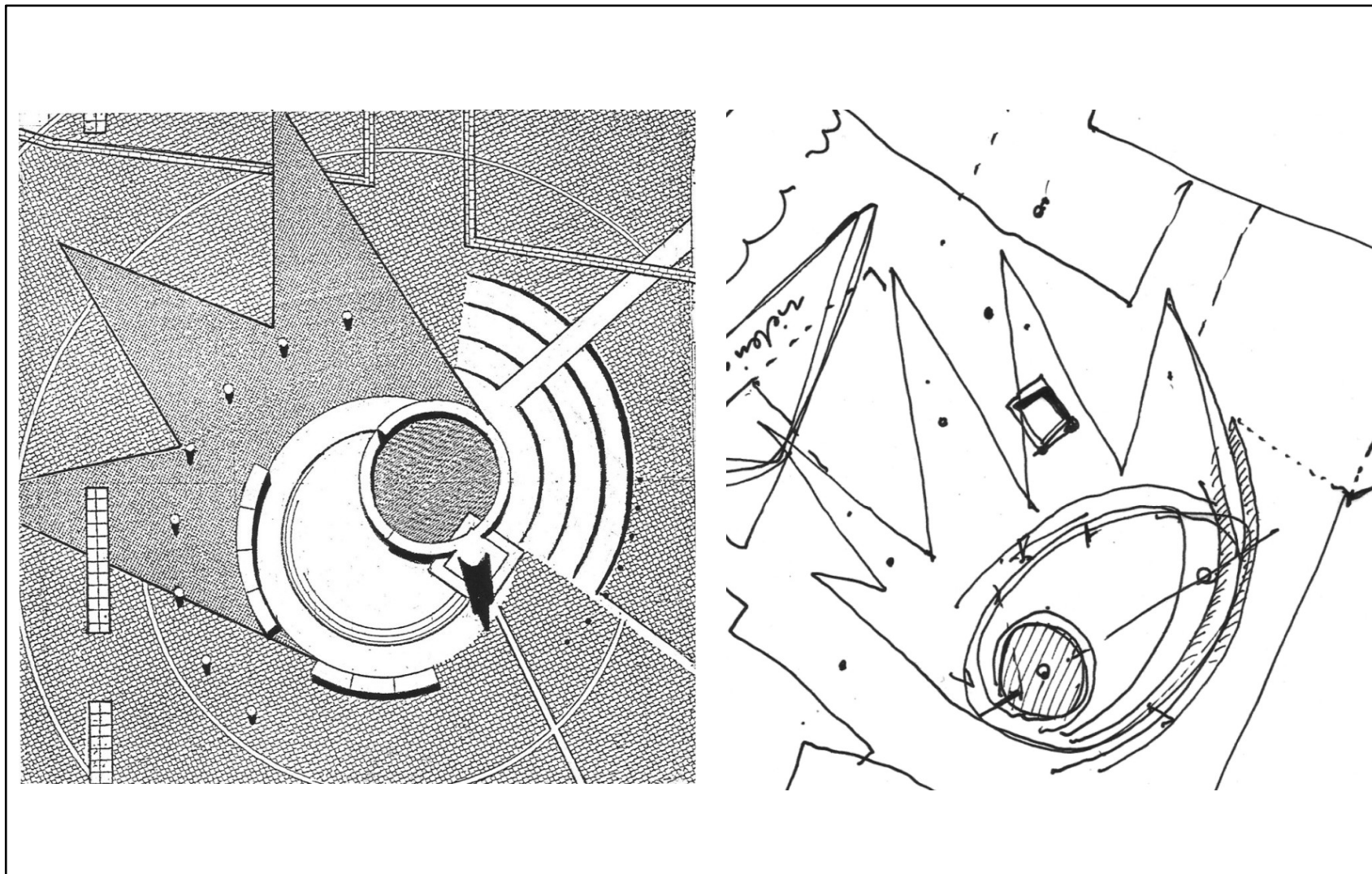
KOŚCIÓŁ Z PLEBANIĄ W MIASTECZKU ZIELONE WZGÓRZA 1994

Założenia ideowe kościoła z plebanią w miasteczku Zielone Wzgórze powstały na przełomie lat 80 i 90-tych ubiegłego wieku. Zawierają rozwiązania typowe dla okresu postmodernizmu. W koncepcji pojawiają się nawiązania do architektury historycznej (tzw. zasada cytatu dzieł doskonałych). Wykorzystano ideę miniętych siatek i regułę kompozycji elementarnych. Projekt powstał w pracowni prof. J. Buszkiewicza.

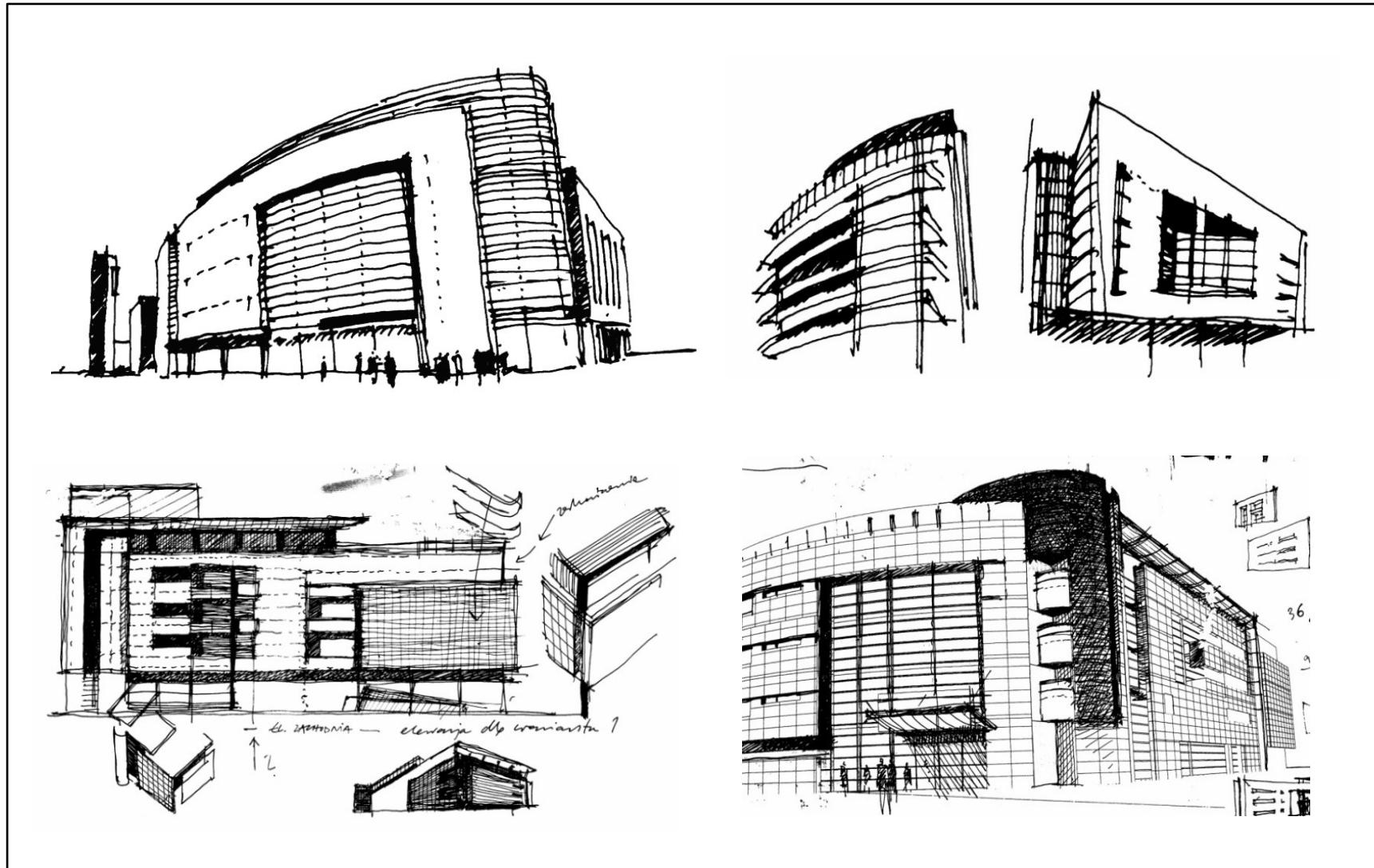
OSIEDLE POLANKA W POZNANIU – KOMPOZYCJA, SZKIELET URBANISTYCZNY, SZKICE ARCHITEKTONICZNE 2005

Kompozycja osiedla Polanka 2 w Poznaniu powstała w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego nowej dzielnicy Łęcina. Założenia przestrzenne - osie widokowe, dominanty i akcenty posiadały logiczny związek z terenami sąsiednimi. Szkice przedstawiają powiązania z terenami sąsiednimi, szkielet struktury z przestrzeniami publicznymi oraz propozycje formy zabudowy. Projekt powstał we współpracy autora z biurem Arcada.

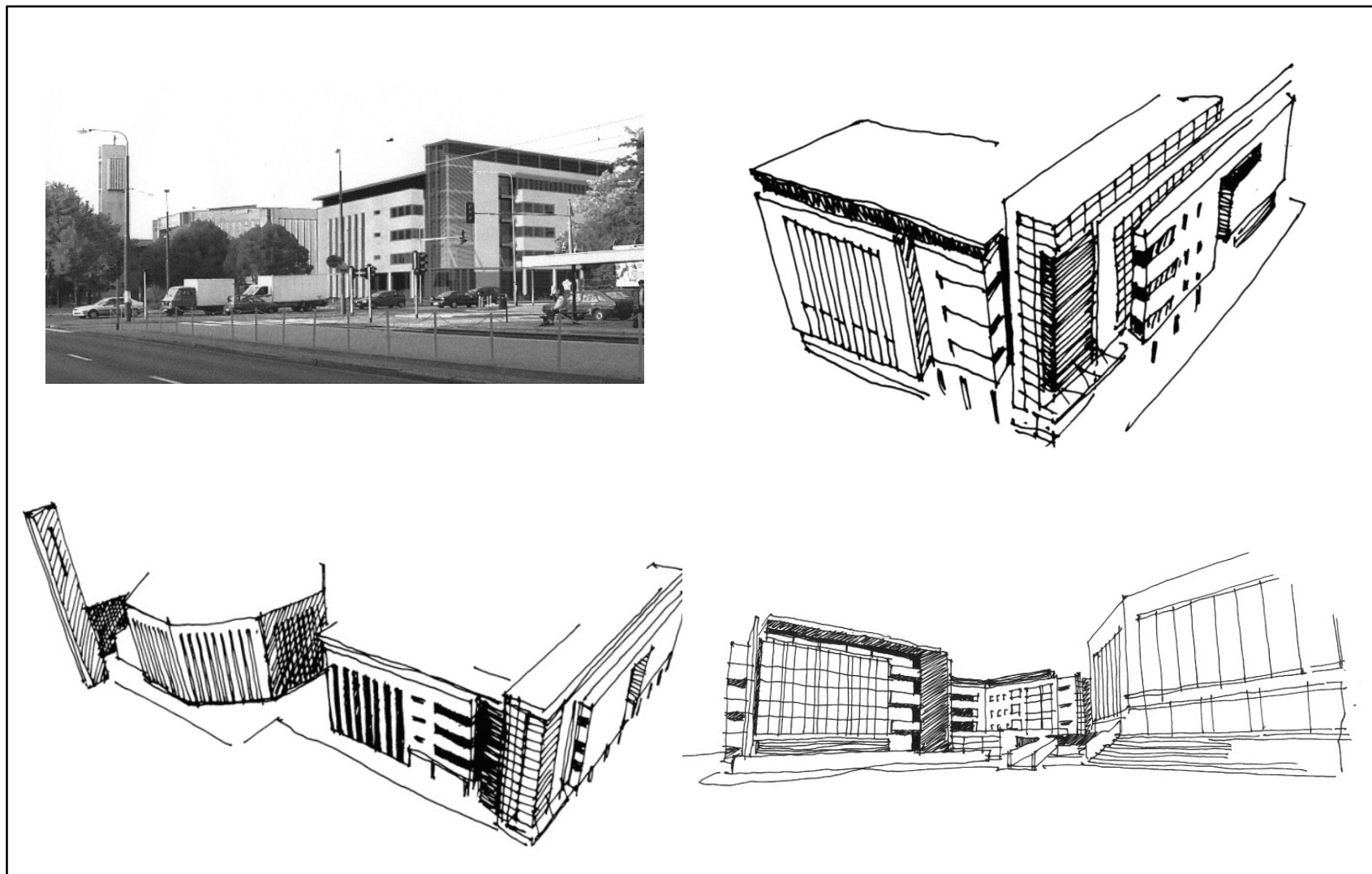
GNIEZNO – PROJEKT PŁYTY RYNKU GŁÓWNEGO, PRACA KONKURSOWA 1995

Szkic ideowy przedstawiający zagospodarowanie centralnej części posadzki rynku głównego w Gnieźnie. Symbolika rozwiązania wykorzystuje historyczne konotacje. Projekt konkursowy (wyróżnienie) został wykonany przez autora we współpracy z arch. P. Szumiłą

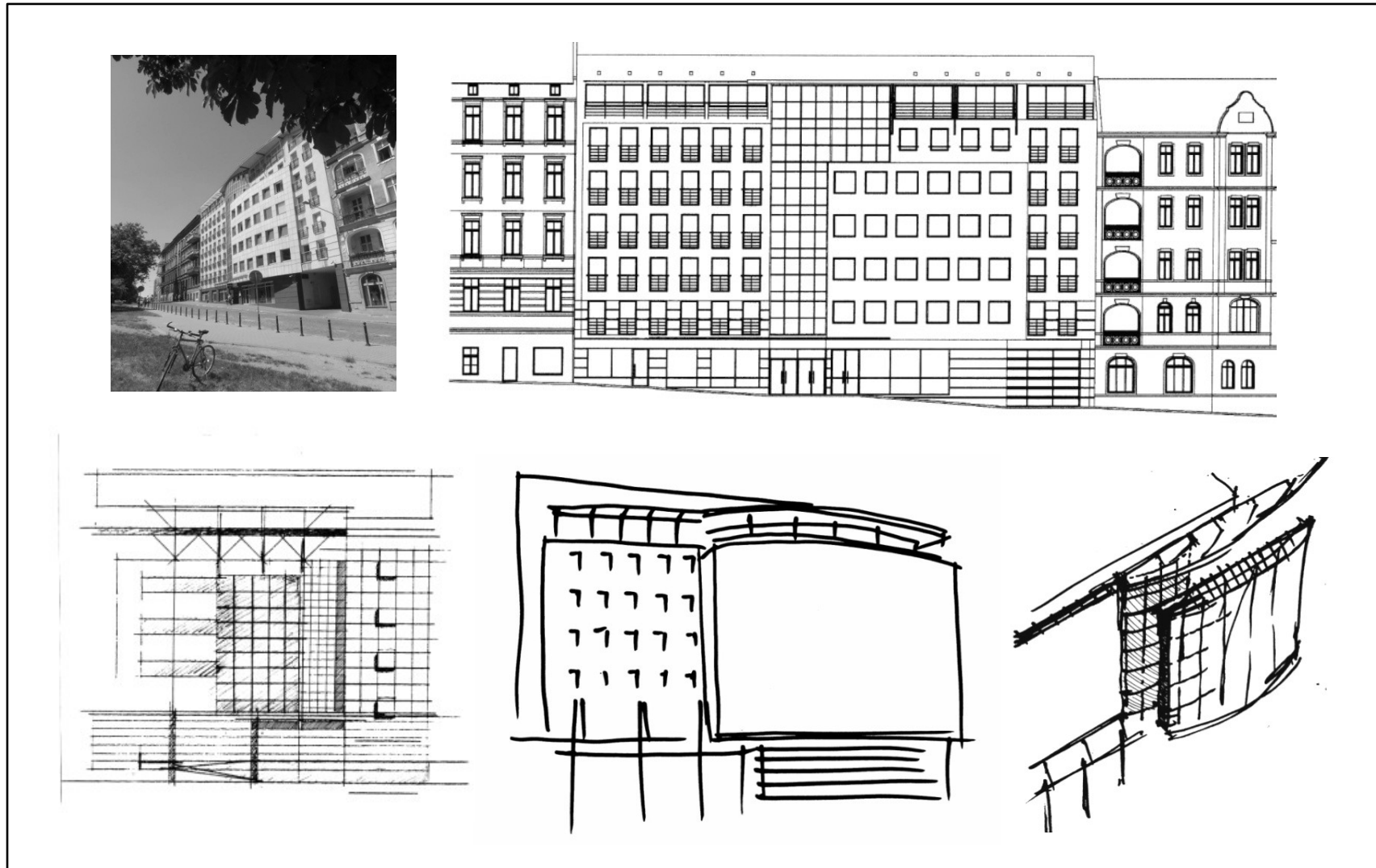
ZESPÓŁ MIESZKANIOWY, NAROŻNIK ULIC PRZYBYSZEWSKIEGO I BUKOWSKIEJ W POZNANIU – WARIANTY 2003

Szkice dotyczące formy zabudowy wykonywane są na różnych etapach koncepcji. W początkowej fazie powstają się wielowariantowe rozwiązania dotyczące różnych elementów projektu – proporcji budynku, podziału bryły, kompozycji elewacji, detali architektonicznych. Z wielu różnych propozycji wyłania się ostateczny pomysł który poddawany jest dalszemu opracowaniu. Projekt powstał we współpracy z biurem Arcada.

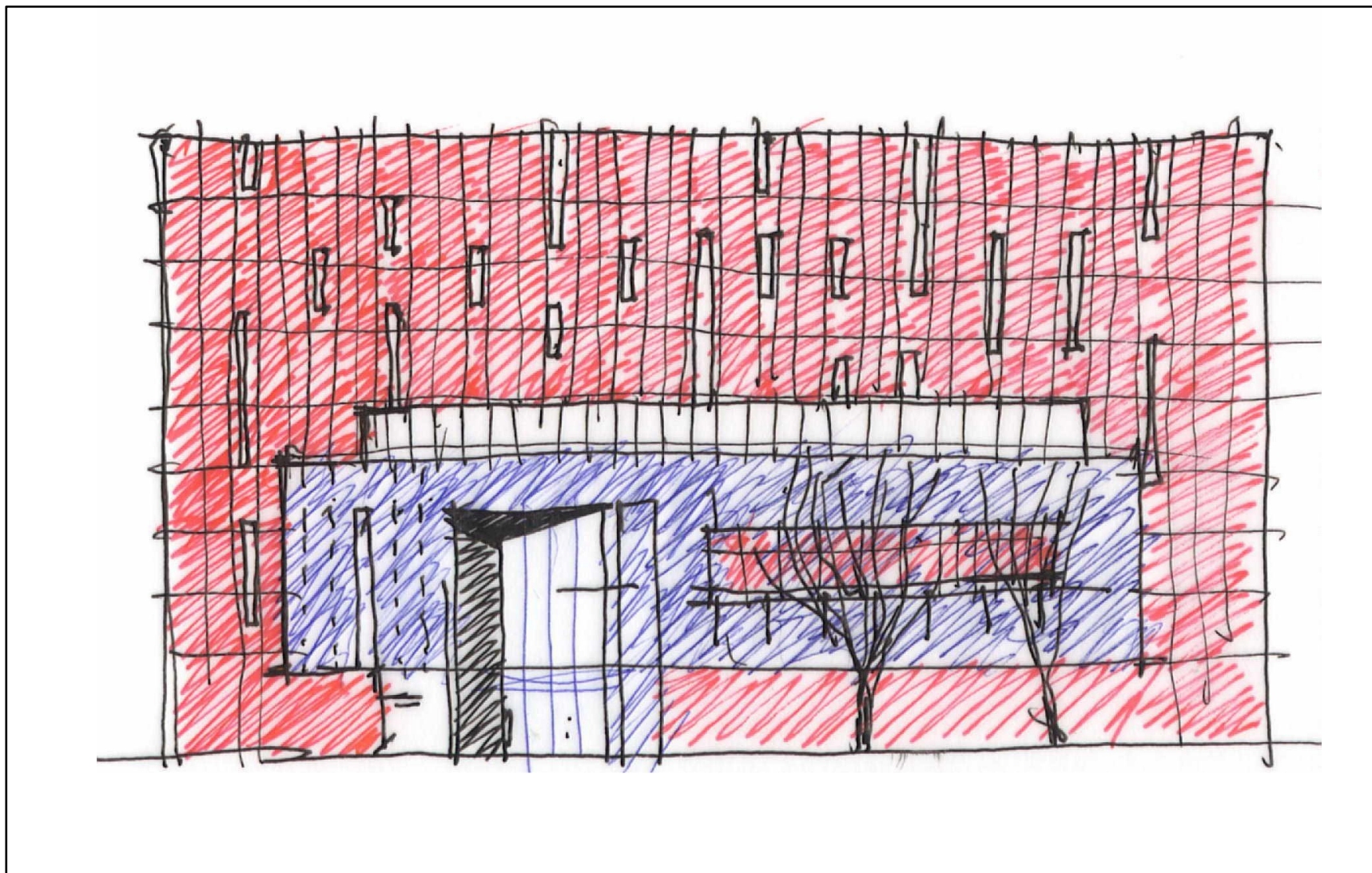
ZESPÓŁ MIESZKANIOWY, NAROŻNIK ULIC PRZYBYSZEWSKIEGO I BUKOWSKIEJ W POZNANIU 2003

Wybrany do szczegółowego opracowania wariant jest korygowany w szkicach obejmujących kontekst urbanistyczno - architektoniczny. Rysunki przedstawiają różne fragmenty projektowanej zabudowy w zestawieniu z istniejącymi obiektami. Dopracowywane są detale budynku. Projekt powstał we współpracy z biurem Arcada.

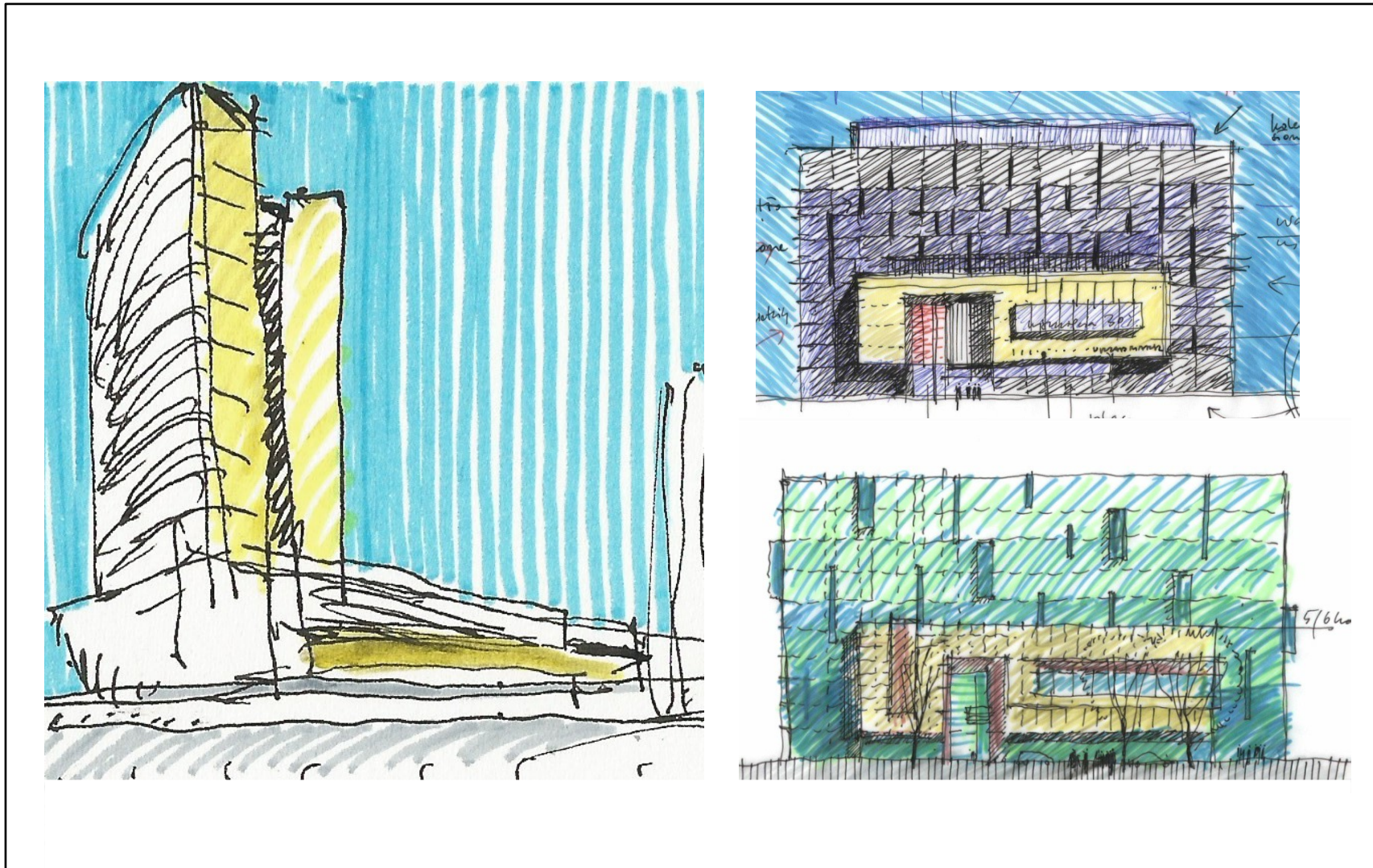

BUDYNEK MIESZKALNY WIELORODZINNY, POZNAŃ UL. OGRODOWA 1999

Szkice koncepcyjne dokumentują ewolucję formy budynku. Przedstawiają kolejne etapy powstawania i rozwoju założenia. Określone we wstępnej fazie idee często są trudne do zachowania na kolejnych poziomach opracowania. Ostateczne rozwiązanie jest efektem wielu różnych zależności i kompromisów (współpraca z biurem Arcada).

URZĄD MARSZAŁKOWSKI W POZNANIU – SZKIC KONCEPCYJNY 2010
Projekt konkursowy (współpraca z biurem Arcada)

dr inż. arch. Tomasz Jastrząb

EDUKACJA:

Instytut Architektury i Planowania Przestrzennego Politechniki Poznańskiej magister inżynier architekt (1988), doktorat Politechnika Poznańska (1998), Studium Podyplomowe Planowania Przestrzennego Politechniki Poznańskiej (1999)
Członek Wielkopolskiej Okręgowej Izby Architektów oraz Komisji Urbanistyki i Planowania Przestrzennego PAN oddział w Poznaniu

OBSZAR ZAINTERESOWAŃ NAUKOWYCH: urbanistyka, teoria budowy miast, przestrzenie publiczne, architektura mieszkaniowa i usługowa

DOROBEK NAUKOWY (WYBÓR):

„Place i rynki jako zagadnienie urbanistyczne”, Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, Poznań 2000
„Przestrzenie publiczne we współczesnej urbanistyce i architekturze”, Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, Poznań 2004
„Struktury urbanistyczno-architektoniczne w procesie przekształceń przestrzeni współczesnych miast na przykładzie Poznania”, Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, Poznań 2009
„Wyznaczniki jakości współczesnych struktur mieszkalnych. Analiza porównawcza wybranych realizacji poznańskich”, Wydawnictwo Wydziału Architektury Politechniki Poznańskiej, Poznań 2014

DOROBEK PROJEKTOWY (WYBÓR):

budynek mieszkalny, wielorodzinny z usługami przy ul. Palacza - Rynarzewska w Poznaniu 2008
budynek mieszkalny z usługami przy ul. Taczanowskiego - Słoneczna w Poznaniu 2008,
zespół mieszkalny, wielorodzinny z usługami przy ul. Górki w Poznaniu 2001
zespół mieszkalny, wielorodzinny z usługami przy ul. Bukowskiej-Przybyszewskiego w Poznaniu 2004
zespół mieszkalny Polanka przy ul. Katowickiej w Poznaniu 2003 – 2005
zespół mieszkalny przy ul. Marcelesińskiej w Poznaniu 2008 – 2009
zespół mieszkaniowy przy ul. Heweliusza w Poznaniu 2010 – 2012
zespół mieszkaniowy przy ul. Warszawskiej w Kostrzynie 2008
budynek biurowy Omega przy ul. Dąbrowskiego w Poznaniu 2009

NAGRODY I WYRÓŻNIENIA (WYBÓR):

- I nagroda w konkursie SARP „Rozbudowa Teatru Polskiego w Poznaniu”, Poznań 1984 (w zespole TKT)
- I nagroda w konkursie SARP „Koncepcja zagospodarowania i plastycznego ukształtowania Rynku Łazarskiego w Poznaniu" Poznań 1994
- I nagroda w konkursie im. M. Nowickiego „Architektura światła sztucznego” budynek biurowy Omega w Poznaniu 2009
- II nagroda w konkursie SARP „Koncepcja programowo - przestrzenna zagospodarowania pl. Wolności w Poznaniu" Poznań 1994
- II nagroda w konkursie SARP „Koncepcja rewaloryzacji i rozbudowy centrum Piły” Piła 1999
- II nagroda w konkursie SARP „Zagospodarowanie terenu w rejonie ul. Świt, Grochowska w Poznaniu” 2008
- II nagroda w konkursie SARP „Odbudowa Teatru Miejskiego w Głogowie” 2014
- II nagroda w konkursie SARP „Rewitalizacja i odbudowa Starego Miasta w Krośnie Odrzańskim" 2014

Krzysztof Borowski

6. Wprawki rzeźbiarskie w kompozycji architektonicznej

Rzeźba z architekturą mają tę cechę wspólną, że w obu dziedzinach twórca kształtuje kompozycje trójwymiarowe. Co prawda rzeźba i architektura, we współczesnym rozumieniu to autonomiczne i niezależne dziedziny twórczości, lecz w obu przypadkach działamy przestrzennie, przedmiotowo, materiałowo i sytuacyjnie. Zasadnicza różnica jest jedna – rzeźba na ogół pozbawiona jest funkcji użytkowych a architektura przede wszystkim jest użytkowa, o określonej i wymaganej funkcji. Zarówno w rzeźbie, jak i w architekturze działanie przestrzenne dotyczy bryłowości form, relacji w przestrzeni wypełnionej i pustej, wzajemnych proporcji całości i części. Działanie przedmiotowe, bo powstaje element realny, mierzalny i materialny. Działanie materiałowe dotyczy różnorodności zastosowanych materiałów o określonych cechach i właściwościach – koloru, faktury, gęstości, wytrzymałości, oddziaływania i odporności, wymagających znajomości technologii obróbki, zastosowania i wzajemnych reakcji. Działanie sytuacyjne, bo w przeznaczonych przestrzeni o określonych cechach, wywołujące interakcję elementów przestrzeni, a przez to mające wpływ na zmianę otoczenia.

Przyroda rozwija się według określonych zasad, które nie są wymyślone przez człowieka, lecz właściwe samej boskiej naturze (KB, 2015). Owe zasady istnieją obiektywnie i niezależnie od ludzkiej świadomości. W każdym przedmiocie, każdej formie i w każdym zjawisku zawierają się zasady kompozycji, struktury anatomicznej, współzależności elementów od ogółu do szczegółu. Piękno w przyrodzie polega między innymi na jej regularności i porządku. Artysta spotyka te zasady obserwując naturę i im lepiej je zna, tym lepiej rozumie i potrafi wykorzystać w swojej praktyce. W sztuce rzeźby, czy architektury znajomość zasad jest szczególnie niezbędna początkującym artystom. Wiedza w tym zakresie pomaga bowiem szybciej i lepiej poznać naturę rzeczy, odpowiednio zrozumieć reguły budowy form, wyodrębnić i umiejętnie akcentować w przestrzeni stałe cechy kompozycyjno-konstrukcyjne projektowanych form. Prawa i zasady sztuki, rozpoznane i stosowane przez uznanych mistrzów z przeszłości opierają się na ich doświadczeniu i warto, aby były przekazywane kolejnym pokoleniom uczniów.

Rozpoznanie owych podstawowych zasad pozwala przedstawić w pracy wzajemne zależności pomiędzy komponentami w kolejnych etapach procesu powstawania dowolnego dzieła rzeźbiarskiego, architektonicznego i innych. W konsekwencji chodzi o poszukiwanie odpowiedzi na pytania: jak powstaje i jak działa dzieło sztuki w przestrzeni trójwymiarowej? Aby lepiej poznać specyfikę przestrzeni warto zaakcentować wymienione poniżej komponenty i determinanty procesu.

1. Spostrzeganie (percepcja) w znaczeniu psychologicznym jest złożonym procesem poznawczym, w wyniku którego w umyśle człowieka powstaje obraz rzeczywistości zwany spostrzeżeniem. Jedynie ten uświadomiony wizerunek można przedstawić na dowolnym nośniku, przy użyciu różnych metod i technik projekcji. Według definicji leksykalnej spostrzeganie nie jest biernym odwzorowywaniem rzeczywistości, lecz aktywnym, twórczym procesem, którego istota polega na organizowaniu w sensowne całości materiału dostarczonego przez zmysły. Obserwacja (łac. observatio – zwracanie uwagi na coś, uważne przyglądanie się czemuś lub komuś w jakimś celu) jest podstawowym sposobem zdobywania wiedzy o rzeczach i zjawiskach. Obserwacja, jako działanie systematyczne i planowe oprócz czynności spostrzegania polega na formułowaniu zagadnienia, przygotowaniu sytuacji, zdobywaniu informacji dodatkowych, notowaniu i rejestrowaniu wyników oraz ich interpretacji (stawianiu hipotez).
2. Kompozycja w znaczeniu ogólnym (łac. compositio – złożenie, układ), kojarzona często z harmonio (gr. zgodność dźwięków, kształtów) jest dziedziną wiedzy o budowie dzieła sztuki. Jest to układ określający funkcję elementów dzieła oraz wzajemne zależności treściowe i formalne tych elementów w ramach całości, zgodnej z intencją twórcy. Jak stwierdza B. Barber (2004) komponowanie jest intelektualnym i emocjonalnym wyzwaniem, ujawniającym wizję artysty lub jej brak. Tworzy ją aranżacja kształtów i form, odcienie tonów i kolory. Im bardziej złożone dzieło, tym więcej elementów musi współgrać. Z kompozycją wiąże się pojęcie tzw. schematu kompozycyjnego, jako stałego układu elementów kompozycji, charakterystycznych dla danego kierunku stylistycznego (epoki). O przyporządkowaniu kompozycji do schematu decyduje rozkład na płaszczyźnie lub w przestrzeni i wzajemna relacja głównych elementów i akcentów dzieła. W zależności od rozkładu głównych elementów i akcentów dzieła, decydujących o charakterze schematu kompozycyjnego rozróżnia się ponad 10

rodzajów kompozycji, np. wertykalna, horyzontalna, diagonalna, symetryczna, zamknięta, otwarta, statyczna, dynamiczna, naturalna, abstrakcyjna i in.

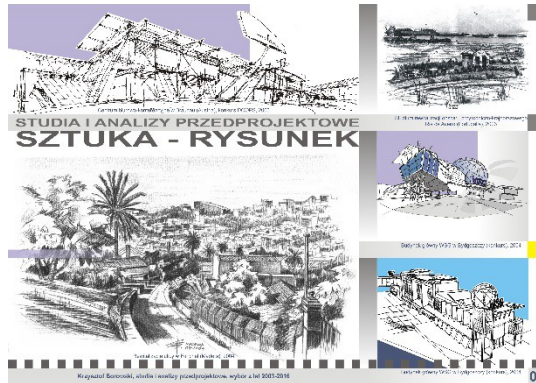
3. Konstrukcja (łac. constructio – budowa, struktura, plan) w znaczeniu ogólnym jest dziedziną wiedzy o wzajemnym położeniu i układzie elementów jakiejś całości, ich współzależności i sposobie ich powiązania. Konstruować to znaczy tworzyć konstrukcję, organizować, składać elementy zgodnie z określonym porządkiem całości. Można uznać, że definicja ta idealnie pasuje do określenia procesu tworzenia dzieła rzeźbiarskiego lub architektonicznego, a na pewno pierwszej jego fazy koncepcyjnej, w której chodzi o precyzyjne odwzorowanie myśli. W konstrukcji przestrzennej chodzi o przedstawienie całej grupy przedmiotów z jednoczesnym zaznaczeniem położenia każdego z nich względem siebie i względem ustalonych linii i punktów odniesienia.
4. Głębina przestrzenna to prawa perspektywy, które pozwalają na dokładne odwzorowanie rzeczywistej przestrzeni trójwymiarowej z poczuciem wielkości elementów i odległości między nimi. Perspektywa (łac. perspicere – widzieć na wskroś) jest metodą realistycznego odwzorowywania przestrzeni trójwymiarowej na dwuwymiarowej powierzchni kartki papieru. Według definicji matematycznej perspektywa linearna oparta jest na zasadzie pozornego zmniejszania się przedmiotów w miarę oddalania się od oka obserwatora oraz pozornej zbieżności ku horyzontowi linii biegnących w głąb. Obok perspektywy linearnej istnieje również perspektywa powietrzna i perspektywa barwna. Perspektywa powietrzna uwzględnia zjawisko polegające na tym, że w miarę oddalania się przedmioty i nie tylko pozornie maleją, ale i zmieniają kolor; tony i kolory stają się jaśniejsze i zimniejsze, bardziej szaroniebieskawe. Perspektywa barwna polega natomiast na wykorzystaniu zjawiska dynamiki barw, tj. złudzenia głębi wywołanego przez różne kolory jednakowo oddalone od obserwatora według zasady: ciepłe kolory (czerwień i żółcień) przybliżają a zimne kolory (błękit) oddalają.
5. Tonacja to podstawowe pojęcie teorii cienia (łac. tonus – napięcie), co oznacza stopień nasycenia barwy, ilość i jakość światła na powierzchni przedmiotu lub zespół odcieni, nadający elementom natury ogólny charakter. Z tonacją związane jest pojęcie waloru, oznaczające różny stopień natężenia barwy i cienia, stosowane do oddania wypukłości obiektów i perspektywy. Ze zjawiskami światłocienia, opisanymi w geometrycznej teorii cienia nierozzerwalnie związane są sztuka widzenia, rozumienia i przedstawiania form przestrzennych. Dzięki znajomości podstaw fizyki światła oraz zasad tonacji (waloru, modelunku) lepiej można uświadomić sobie zewnętrzny wygląd, kształt, fakturę a nawet kolor elementów natury. Światło i cień rozkładając się na

powierzchniach brył, wydobywają i uwypuklają ich trójwymiarowość, potęgują wrażenie głębi oraz nadają specyficzny charakter.

Każde doświadczenie jest dobre i może przyczynić się do stworzenia dzieła charakterystycznego, niepowtarzalnego i ponadczasowego. Zgodnie z powiedzeniem „trening czyni mistrza” jeszcze lepiej, gdy doświadczenia są świadome, powtarzane i utrwalane. W procesie projektowania przestrzeni architektonicznej, czy urbanistycznej (niezależnie od skali) bardzo przydatne są wprawki rzeźbiarskie. Może to być rzeźba autonomiczna, stworzona z potrzeby duszy, ale również rzeźba użytkowa, ogrodowa, dekoracyjna, memoratywna lub architektoniczna; może być również pełna lub płaska, pojedyncza lub grupowa, przedstawiająca lub nieprzedstawiająca (abstrakcyjna), mała lub duża forma, instalacja przestrzenna Chodzi o utrwalenie dobrych nawyków, wyprowadzonych z podobieństwa rzeźby z architekturą i w konsekwencji sprawne operowanie takimi pojęciami jak: wizerunek, skala, proporcja, relacje w przestrzeni, materiał, technologia, reakcja, oddziaływanie i in. Nabyte doświadczenia są uniwersalne, kształtują styl, charakter, wycucie. Uczą pokory i wrażliwości. Trenują umysł, oko i rękę. Pozwalają rozpoznawać i eliminować błędy oraz dobre i złe cechy przestrzeni.

„Architektura bywa sztuką”. W rezultacie ponad 30-sto letniej pracy twórczej powstały liczne studia przestrzenne, projekty i dzieła, jako wypadkowa obserwacji natury, wiedzy i różnorodnych doświadczeń. W każdym przypadku działań twórczych należy starać się zrozumieć złożony problem kreacji przestrzeni z szczególnym akcentowaniem jej obrazowania. Chodzi również o uświadomienie i ukazanie komplementarnego charakteru twórczości architektonicznej. Staje się to możliwe między innymi poprzez podejmowanie w pracy różnych wyzwań oraz przemieszanie projektów architektonicznych, urbanistycznych, architektury wnętrz i krajobrazu oraz szeroko pojętej sztuki rysunku, malarstwa, rzeźby i grafiki. Większość zachowanych projektów autorskich została skatalogowana i zaprezentowana w dwóch albumach. Pierwszy pt. „Krzysztof Borowski - Album projektów i realizacji. Wybór z lat 1991-2003” to zbiór 71 projektów, ukazanych syntetycznie na planszach graficznych (format A4, il., kolor) z zakresu planowania przestrzennego, architektury obiektów użyteczności publicznej, usługowo-biurowych, mieszkaniowych i specjalnych. Album wzbogacono o „szkicownik architekta”. Drugi pt. „Krzysztof Borowski. Album autorski. Studia – projekty – dzieła. Wybór z lat 2003-2016 w układzie chronologicznym” to zbiór 99 kart projektowych z opisem wstępnym, w działach architektura (57), urbanistyka (31) oraz sztuka (11). Układ chronologiczny spowodował wyciszenie projektów z poszczególnych działów, ale jednocześnie pozwolił

zachować ich właściwą kolejność powstawania i tym samym ukazać rozwój i różnorodność twórczości.

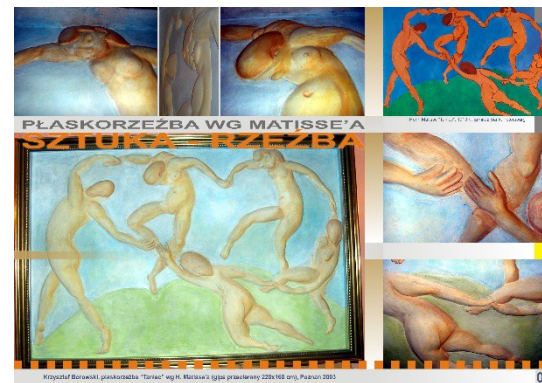
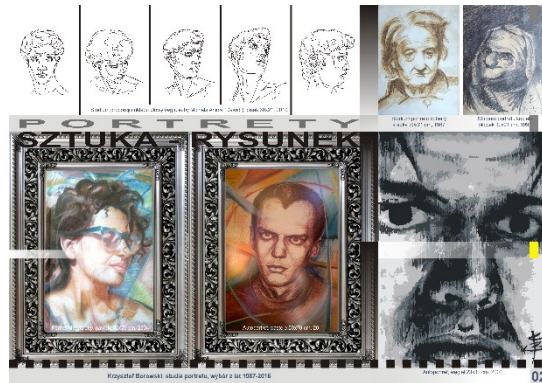

Wyboru plansz projektowych dokonano z drugiego albumu (2016), koncentrując się głównie na pracach rzeźbiarskich. Syntetyczne informacje o projekcie - autor, współautorzy, tytuł, lokalizacja, jednostka zamawiająca, podstawowe dane metryczne i data opracowania zostały podane na każdej planszy projektowej. Zachowano oryginalną numerację plansz. Chciałbym podkreślić, że w wszystkich przypadkach byłem autorem konceptu, odpowiedzialnym od początku do końca za pomysł, estetykę, kompozycję i efekt finalny w przestrzeni. Również wszystkie rysunki odręczne, fotografie oraz zdecydowana większość prezentowanych obrazów są mojego autorstwa lub autorskiej imaginacji. Projekty z

dziedziny sztuki – rysunki, rzeźby, meble i in. opracowałem w całości samodzielnie, z potrzeby serca i duszy, dla ćwiczenia ręki i intelektu, dla równowagi, dla satysfakcji. Świat jest złożony w formie, funkcji i konstrukcji, dlatego moja praca również jest zbiorem różnorodnych elementów. Łącznikiem są prawa natury wyrażone m.in. poprzez uniwersalne zasady kompozycji. W albumie ową zasadą spajającą różnorodne treści jest autorski „layout”, wyrażony sposobem wyboru i rozłożenia elementów na karcie tematycznej.

Każda z prezentowanych prac projektowych, w tym rysunkowo-malarskich i rzeźbiarskich ma swoją historię i specyficzny zakres. Powstała z różnych pobudek i jest wyrazem różnorodnych poszukiwań twórczych. Nabyte doświadczenia kompozycyjne, materiałowe i technologiczno-warsztatowe są bezcenne. Pozwalają lepiej rozumieć przestrzeń, kanony estetyczne oraz złożoną materię i tworzywo architektoniczne. Warto zatem w dużym skrócie przedstawić wybrane doświadczenia.

Plansza 01(01)_Sztuka – Rysunek. Studia i analizy przedprojektowe. Rysunek odręczny dla architekta jest tzw. umiejętnością właściwą, leży również u podstaw malarstwa, rzeźby, grafiki, rzemiosła, wzornictwa oraz architektury i budownictwa. Pozwala myśleć przestrzennie i pozwala zapisywać myśli. Ważną cechą rysunku odręcznego w odróżnieniu od rysunku technicznego jest jego tzw. „trudno wymierność” wynikająca z subiektywnych cech nadanych rysunkowi przez rysownika. Można uznać, że rysunek kojarzony z kreacją nowych wartości dzieł sztuki i techniki jest odzwierciedleniem nie tylko fachowej wiedzy, lecz przede wszystkim emocji tworzenia i odbioru obrazów, subiektywnym postrzeganiem natury rzeczy, specyficznym zapisem wrażliwości i obserwacji rzeczy i zjawisk tego świata. Inną ważną cechą rysunku jest transpozycja wartości poznanych ze świata rzeczywistości do świata imaginacji oraz kreowanie nowych wartości i piękna. Rysunek odręczny jest jednym z podstawowych mediów przekazu informacji i emocji w procesie twórczym w wszelkiej działalności artystycznej. Dzieje się tak pomiędzy uczestnikami procesu na etapie tworzenia dzieła jak i pomiędzy twórcą a widzem na etapie odbioru dzieła.

Plansza 02(02)_Sztuka – Rysunek. Portrety. Osobliwość architektury, jako sztuki polega m.in. na tym, że łączy w sobie wiele różnych dziedzin, problemów i wartości. Forma ludzkiej postaci, w całej swej złożoności okazuje się być pięknym wzorem złożoności przestrzeni w znaczeniu porządku harmonicznego i konstrukcyjnego. Naturalne proporcje człowieka są doskonałe i jako takie powinny kształtować wzorce i zasady proporcji w przestrzeni użytkowej. Odkrywanie owych zasad budowy i konstrukcji formy głowy, uświadamia i ćwiczy jednocześnie wycucie kompozycji, przygotowując do prawidłowej, logicznej analizy każdej innej formy złożonej. Studia natury postaci człowieka mogą przyczynić się do głębszego i subtelniejszego pojęcia zależności proporcjonalnej między przestrzenią a człowiekiem. Zaprezentowano serię wybranych portretów w różnych fazach przygotowania i różnych technikach

Plansza 03(05)_Sztuka – Rzeźba. Lampa salonowa. Sztuka użytkowa, czy też inaczej sztuka stosowana, zdobnicza zajmuje się wytwarzaniem przedmiotów codziennego użytku; to również termin określający te przedmioty, wykonywane przez samych artystów lub rzemieślników działających według projektu artysty. Autorskie wzory przemysłowe wykonywane są na dużą skalę. Zaprojektowano i zrealizowano prototypowy model lampy stojącej, jako element wyposażenia wnętrza; materiał: blacha miedziana, podstawa szklana kwadratowa 30x30 cm, forma archetypiczna wydłużonej piramidy o wys. 130 cm; szklana podstawa oraz rzędy otworów wywołują specyficzną wibrację światła, rozchodzących się liniowo po płaszczyznach pomieszczenia. Powstaje ciekawy a niezamierzony efekt refleksji światła, które przyjmuje i odbija kolor płaszczyzny, na której stoi lampa.

Plansza 04(06)_Sztuka – Rzeźba. Płaskorzeźba wg Matisse'a. Sztuka dekoracyjna przynależy do sztuki użytkowej i rzemiosła artystycznego; również jubilerstwo, meblarstwo, tkactwo, ceramika i in. Zrealizowano płaskorzeźbę w ozdobnej ramie, jako element dekoracji i wyposażenia wnętrza salonu w apartamencie mieszkaniowym. Wzorem stał się znany obraz Henri Matisse'a pt. „Taniec” z 1910 r. (olej na płótnie 260x391 cm), z zbiorów Ermitażu w Sankt Petersburgu. Wykorzystano wnękę ścienną o wymiarach 220x160 cm., w której przygotowano drucziany stelaż, jako zbrojenie grubej na 8 cm warstwy gipsu. Zadanie transpozycji płaskiego wizerunku postaci na model przestrzenno-reliefowy pozwoliło dogłębnie poznać dynamikę postaci w ruchu oraz choć odrobinę poczuć zamierzenie twórcze artysty. Nie lada wyzwaniem okazało się „pokolorowanie” postaci. Żywe kolory z oryginału przeniesione na model 3D dały efekt „plastikowego odlewu”, dlatego też zdecydowano się na twórczą interpretację kolorystyczną autorską techniką przecierkową.

Plansza 05(47)_Sztuka - Architektura. Pomnik na Placu Wolności w Koninie. Zaprojektowano formę pomnika na Placu Wolności (starym Rynku) w Koninie. Rzeźbę - statuetkę stylizowanego konia z męskim torsem na zamówienie prywatnej firmy Konimpex wykonała młoda artystka z ASP w Łodzi (2009). Zadanie polegało na wystudiowaniu lokalizacji i wysokości pomnika. Wykorzystano nowatorską technikę modelowania wirtualnego przestrzeni – zeskanowany w 3D model rzeźby wstawiono w model placu i rozpatrywano możliwe warianty optymalizujące, jako oczekiwane parametry lokalizacji, wielkości rzeźby i wysokości postumentu. Tą samą techniką zaprojektowano system iluminacji nocnej pomnika, wykorzystując do wariantowego oświetlenia pomnika pliki realnych źródeł światła, ustawiane w wirtualnej rzeczywistości środowiska Blender 3D.

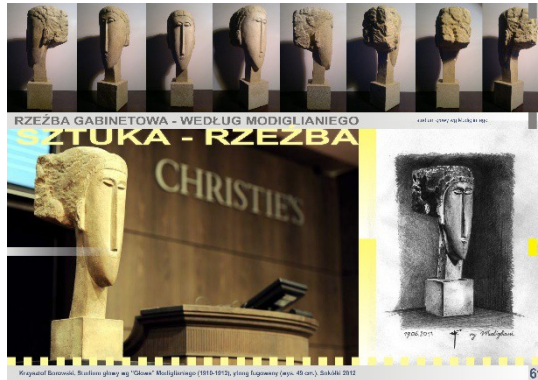

Plansza 66_Sztuka – Mała Architektura. Ławki na Bulwarach Nadwarciańskich w Koninie. Bulwary Nadwarciańskie w Koninie zostały zrealizowane w latach 2010/2011 (proj. K. Borowski, K. Lipiński, Konin 2003-2010). Powstała przestrzeń publiczna o różnych funkcjach z zamierzeniem udekorowania jej i wyposażenia w meble urbanistyczne. Ciekawe pomysły z inicjatywy mieszkańców przedstawiono i zrealizowano z kolejnych Miejskich Budżetów Obywatelskich. Autorsko zaprojektowano rzeźbiarskie formy ławek. Pierwsza ławka (model powtarzalny) wielofunkcyjna, z zadaszeniem, obrotowa z możliwością ustawienia w kierunku atrakcyjnego widoku lub słońca. Druga ławka tzw. „prezydencka” (model jednostkowy) w zamierzeniu oryginalna forma rzeźbiarska, granitowa, stworzona jako element identyfikacji wizualnej o dużym stopniu atrakcyjności w przestrzeni publicznej. Wykonano również studium lokalizacji prototypowych ławek.

Plansza 07(68)_Sztuka – Rzeźba. Rzeźba ogrodowa – Villa Jurata w Sokółkach.

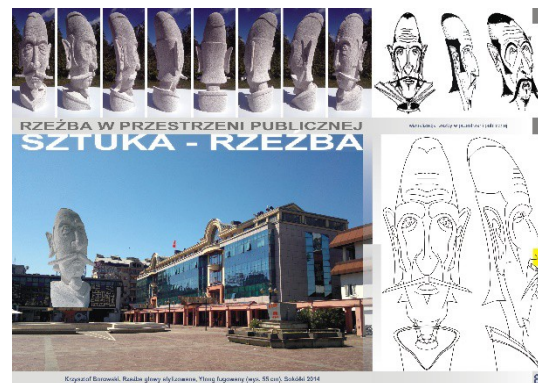
To pierwsze autorskie dzieło rzeźbiarskie o najwyższym stopniu komplikacji formalnych i warsztatowych. Do stworzenia figury o wys. 190 cm wykorzystano w całości jeden blok włoskiego marmuru carrara (rejon Toskanii). Inspiracją była rzeźba sztuki publicznej „Jonica” w ogrodach S”Hort del Rey w Palma De Mallorca (Hiszpania) autorstwa Josepa Subirachsa. Detale anatomiczne postaci kobiety wystudiowano z natury a model głowy jońskiej powstał na bazie klasycznych wzorników Jacomo Barozzi Da Vignoli (1955). Organoleptyczne wielogodzinne doświadczanie głowy z porządku greckiego na zawsze utrwaliło w pamięci jej formę, detale i proporcje. Ważne było doświadczenie w obróbce kamienia, które pozwoliło lepiej poznać jego strukturę i właściwości. Realizacja rzeźby stała się pretekstem do zaprojektowania formy ogrodu, w którym zyskała swoje eksponowane miejsce w zieleni, jako główny element dekoracji.

Plansza 08(69)_Sztuka – Rzeźba. Rzeźba gabinetowa wg Modiglianiego. Oryginał rzeźby Amedeo Clemente Modiglianiego (1884-1920) pt. „Głowa” (1910/1912, wapień, wys. 65 cm) uzyskał na aukcji w domu Christie’s (Paryż, 2010) rekordową cenę 43,18 mln Euro. Powstało wówczas pytanie: jak to możliwe, żeby za niewielki kawałek kamienia zapłacić tak zawrotnie wysoką sumę pieniędzy? Aby choć odrobinę przybliżyć się do zrozumienia geniuszu mistrza powstała wierna kopia dzieła, odtworzona na podstawie dokumentacji fotograficznej. Mistyczne przeżycie, dające namiastkę obcowania z najwyższą sztuką. Przy okazji opracowano autorską technologię „fugowanego gazobetonu”, wykorzystanego, jako tworzywo w kolejnych pracach rzeźbiarskich. Zastosowano pustak Ytong (materiał wdzięczny, podatny na dłuto), na którą po obróbce rzeźbiarskiej wielokrotnie nakładano rozwodnioną fugę piaskową, uzyskując efekt naturalnego kamienia.

Plansza 09(80)_Sztuka – Konkurs architektoniczny. Łazienka publiczna w Gdyni. Bryła architektoniczna budynku często utożsamiana jest z formą rzeźbiarską. Detale kominów na kamienicach projektowanych przez Antonio Gaudiego w Barcelonie to „czyste rzeźby”. Podczas poszukiwania formy budynku toalety publicznej w Gdyni (KB, Konkurs Koło, 2014) zdecydowano o nadaniu obiektowi czystej formy geometryczno-rzeźbiarskiej. Wykopcypowano zestawienie archetypicznych form koła i trójkąta, przetransponowanych do trójwymiarowego zespolenia kuli i ostrosłupa nieforemnego. Efekt wzmocniono poprzez zastosowanie kontrastów materiałowych i kolorystycznych. Kula, kojarzona z kobietą jest mniejsza, gładka i błyszcząca, a ostrosłup, kojarzony z mężczyzną jest większy, ciemniejszy i porowaty. Wnętrze mozaikowe ma kojarzyć się z elegancją łazienki rzymskiej; dodatkowo mozaika w kuli ma kolor różowy a w ostrosłupie błękitny.

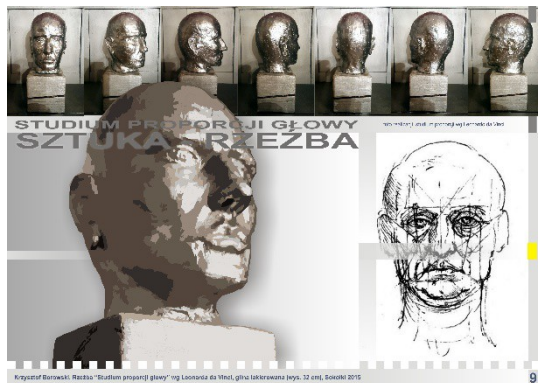

Plansza 10(88)_Sztuka – Rzeźba. Głowa koncepcyjna w przestrzeni publicznej. To rzeźba sentymalna. Powstała po 21 latach, na podstawie trzech szkiców linearnych (8x8 cm), wykonanych w roku 1993, podczas pracy nad projektem dyplomowym magisterskim w studenckiej pracowni przy ul. Niegolewskich w Poznaniu. Rzeźba koncepcyjna przedstawia stylizowaną głowę mężczyzny – czarodzieja. Praca nad rzeźbą była czystą zabawą, relaksem, ale również studium formy i proporcji, poszukiwaniem wysublimowanych linii. Po realizacji popiersia, podczas studenckich warsztatów urbanistycznych w Czarnogórze i wizytacji Mauzoleum na szczycie Jezerskim w paśmie gór Lovčenu (2014) powstało skojarzenie z postacią historyczną poety i filozofa, ostatniego Władcy Czarnogóry Piotra II Petrowicia-Niegosza. Przedmiotową głowę

zapropozowano wyeksponować w dużej skali przestrzeni publicznej Placu Rimski Trg w Podgoricy.

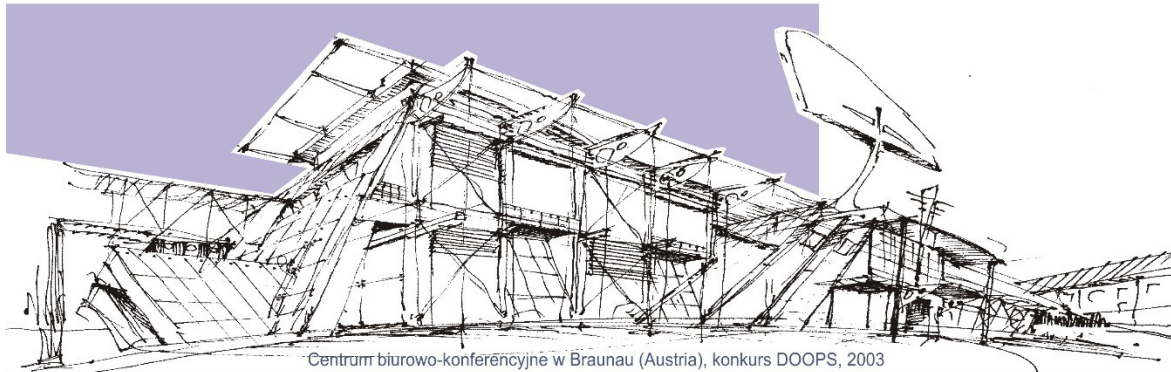
Plansza 11(92)_Sztuka – Rzeźba ogrodowa. Waza na postumencie. O kanonach piękna powstały liczne traktaty teoretyczne. Do pozycji wybitnych, ponadczasowych można zaliczyć „O architekturze ksiąg dziesięć” Witruwiusza (20-10 p.n.e.), „Cztery księgi o architekturze” Andrea Palladio (1570), „O pięciu porządkach w architekturze” Jacomo Barozzi da Da Vignola (1562), z czasów współczesnych „O budowie formy architektonicznej” Juliusza Żórawskiego (1962). Te i inne dzieła można i należy studiować nieustannie, ale najlepszym sposobem poznania natury rzeczy jest osobiste doświadczenie wielozmysłowe. Wykonano rzeźbiarski model wazy na postumencie według wzorów antycznych. Zależności proporcjonalne smukłości między formą całości a jej części, detale piedestału, bazy, impostu, relacje i położenie gzymsów, wałków, podstawy wyprowadzono z tablic Vignoli, rozmierzono w przestrzeni i ręcznie wydobyto z ukrycia w kamieniu.

Plansza 12(93)_Sztuka – Rzeźba. Studium proporcji głowy. Studia i analizy rysunkowe, mimo, że dotyczą przestrzeni trójwymiarowej, to pozostają płaskie, dwuwymiarowe i tylko wyrobiona wyobraźnia odbiorcy pozwala je rozumieć. Architekt ma utrudnione zadanie, ponieważ nie tylko musi narysować elementy aranżacji przestrzennych, ale przede wszystkim musi je fizycznie wymodelować. W ramach realizacji wprawk rzeźbiarskich w kompozycji architektonicznej oraz w ramach przygotowania wykładów teoretycznych z metodyki nauczania rysunku zrealizowano studialny model głowy w skali 1:1 (głina glazurowana, wys. 32 cm). Skorzystano z wzorców teoretycznych mistrza Leonarda da Vinci (1490).

Bibliografia:

1. K. Borowski: Album projektów i realizacji. Wybór z lat 1991-2003, Konin 2003
2. K. Borowski: Podstawy rysunku odręcznego z elementami geometrii wykreślnej, Wydawnictwo PWSZ w Koninie, Konin 2015,
3. K. Borowski: Album autorski. Studia – projekty – dzieła. Wybór z lat 2003-2016 w układzie chronologicznym, Konin 2016
4. Jacomo Barozzi da Vignola: O pięciu porządkach w architekturze (Red. H. Karpowicz), Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1955
5. A. Palladio: Cztery księgi o architekturze, PWN, Warszawa 1955
6. C. Pedretti: Leonardo da Vinci. Artysta i dzieło. Arkady, Warszawa 2005
7. Witruwiusz: O architekturze ksiąg dziesięć. PWN, Warszawa 1956
- J. Żurawski: O budowie formy architektonicznej. Arkady, Warszawa 1962

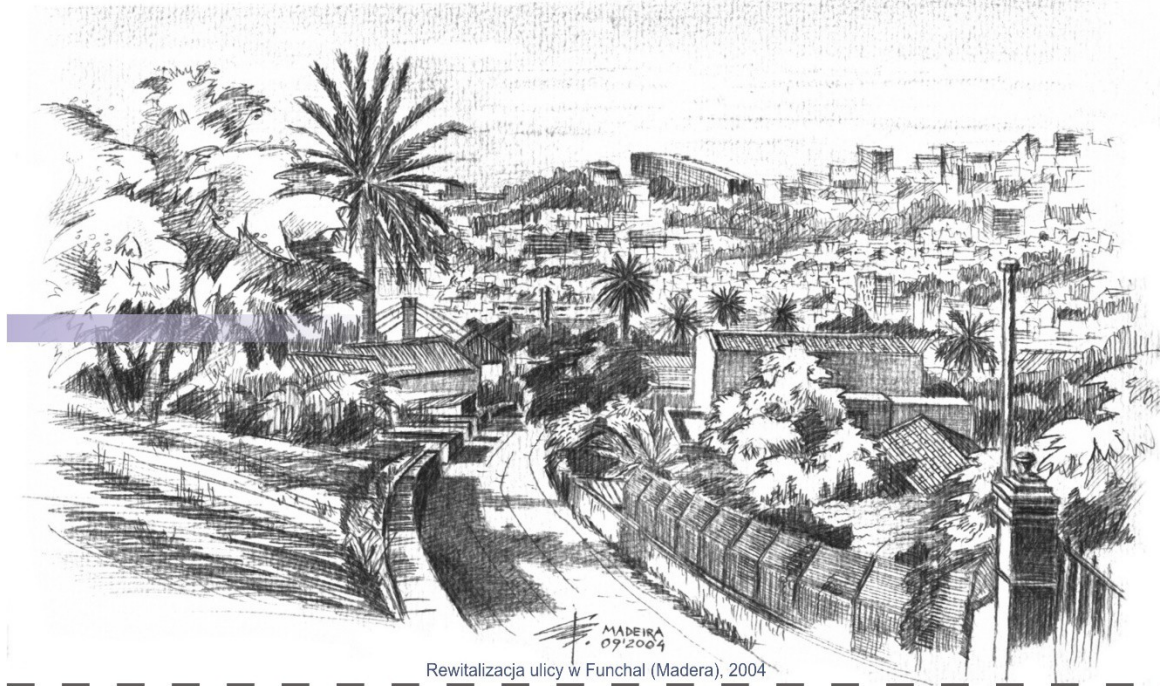

Centrum biurowo-konferencyjne w Braunau (Austria), konkurs DOOPS, 2003

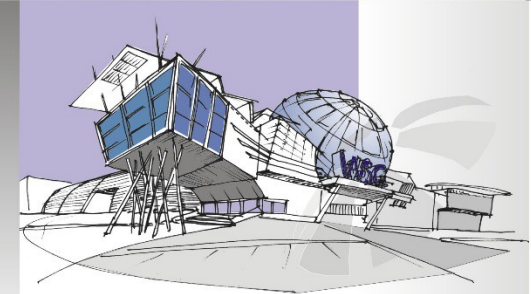
STUDIA I ANALIZY PRZEDPROJEKTOWE SZTUKA - RYSUNEK

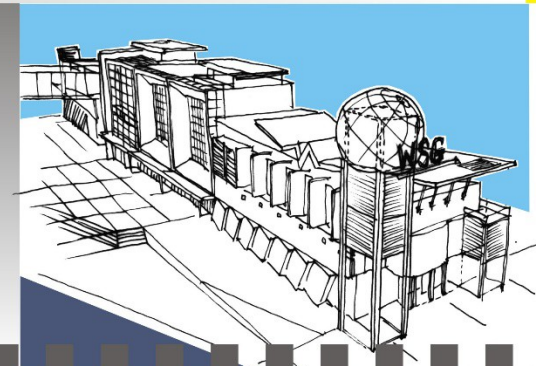
Studium rewitalizacji obszaru przyrodniczo-krajobrazowego
Ria de Aveiro (Portugalia), 2003

Rewitalizacja ulicy w Funchal (Madera), 2004

Budynek główny WSG w Bydgoszczy (konkurs), 2004

Budynek główny WSG w Bydgoszczy (konkurs), 2004

Krzysztof Borowski, studia i analizy przedprojektowe, wybór z lat 2003-2016

Studium proporcji i układu głowy (wg rzeźby Michała Anioła "Dawid"), pisak 30x21, 2010

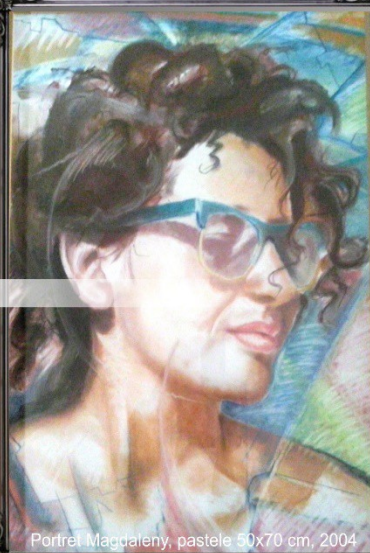

Studium portretu kobiety
kredka 30x21 cm, 1987

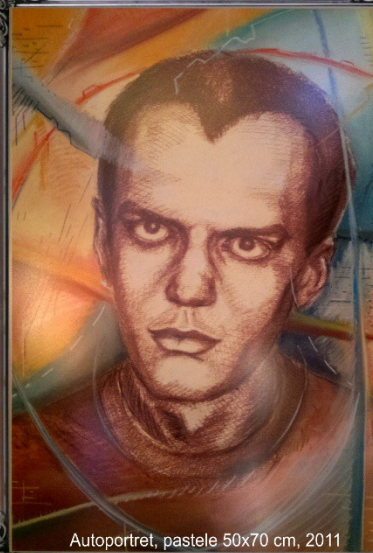

Studium portretu kobiety
ołówek 30x21 cm, 1991

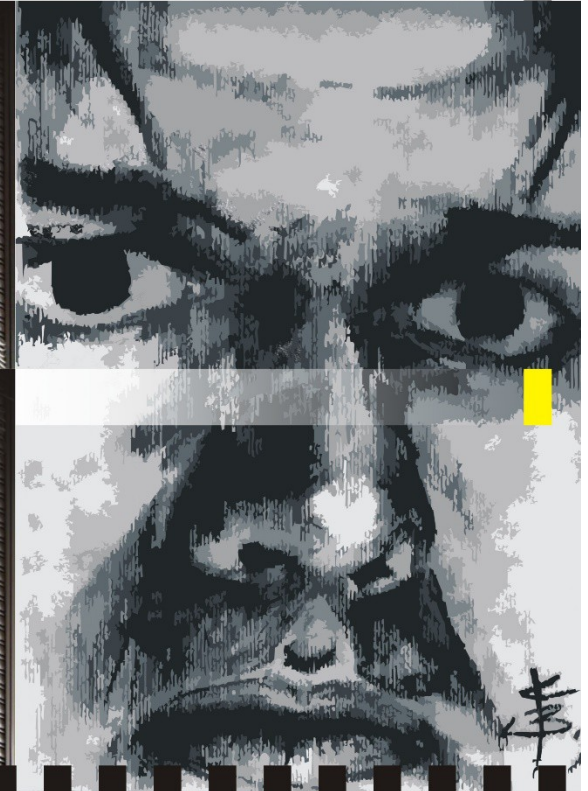
P O R T R E T Y
S Z T U K A - R Y S U N E K

Portret Magdaleny, pastele 50x70 cm, 2004

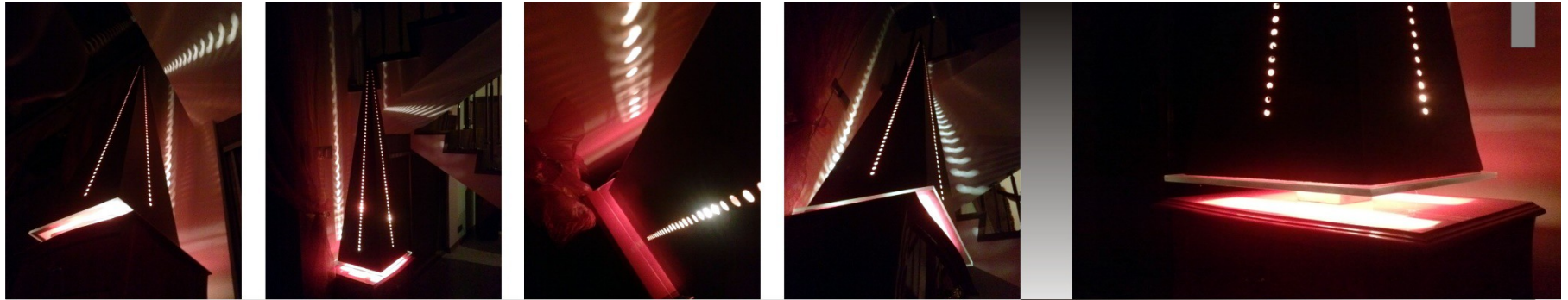

Autoportret, pastele 50x70 cm, 2011

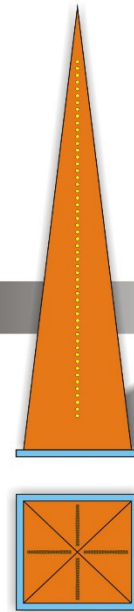
Autoportret, węgiel 23x32 cm, 2004

Krzysztof Borowski, studia portretu, wybór z lat 1987-2016

LAMPA SALONOWA
SZTUKA - RZEZBA

Realizacja
Projekt

Krzysztof Borowski, lampa salonowa (blacha miedziana, szkło), 130x30 cm, Poznań 2003

Henri Matisse "Taniec", 1910 r., Ermitaż Sankt Petersburg

PŁASKORZEŻBA WG MATISSE'A
SZTUKA - RZEŻBA

Krzysztof Borowski, płaskorzeźba "Taniec" wg H. Matisse'a (gips przecierany 220x160 cm), Poznań 2003

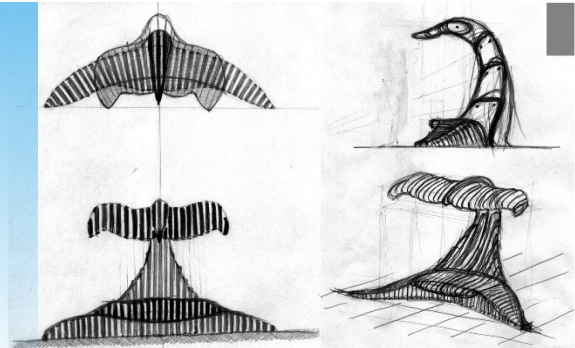
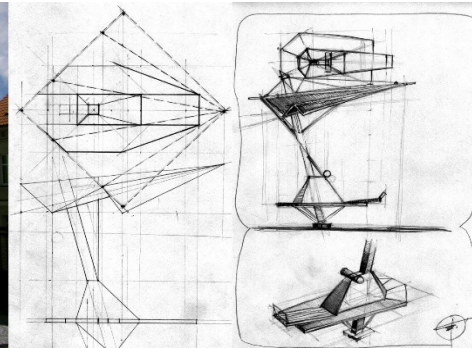
POMNIK NA PLACU WOLNOSCI W KONINIE
ARCHITEKTURA

<p>1.1 Dane ogrody 1.1.1 SMES S.p.A. MEGAPLANO STAINLESS STEEL S.p.A. (S. 8725 PL)</p> <p>Produkt: SMES P.s.A. S. 8725 PL - MEGAPLANO STAINLESS STEEL S.p.A. (S. 8725 PL)</p> <p>Data ogrody: 08.01.2009 Odbiorca: 08.01.2009 - 08.01.2009 Ciepłota: 08.01.2009 - 08.01.2009 Mówi: 08.01.2009 - 08.01.2009 Wzrost: 08.01.2009 - 08.01.2009</p>	<p>1.2 Dane ogrody 1.2.1 IGUSHI, WOODY_E (7391)</p> <p>Produkt: IGUSHI 7391 - WOODY_E IGUSHI WOODY_E (7391)</p> <p>Data ogrody: 08.01.2009 Odbiorca: 08.01.2009 - 08.01.2009 Ciepłota: 08.01.2009 - 08.01.2009 Mówi: 08.01.2009 - 08.01.2009 Wzrost: 08.01.2009 - 08.01.2009</p>	
---	---	--

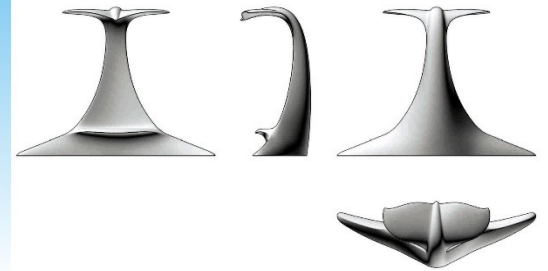
MODEL TEORETYCZNY
 Wersja 2 x reflektory na słupach 35W, wąska optyka
 1 x oprawa na metalhalogen w posadzce
 20W, asymetryczny rozsył światła

Krzysztof Borowski, Borys Siewczyński, Studium lokalizacji, wielkości i iluminacji nocnej pomnika na Pl. Wolności w Koninie
 Urząd Miasta w Koninie, Konimpex, Konin, 2009

studium formy w przestrzeni publicznej

ŁAWKI NA BULWARACH NADWARCIAŃSKICH W KONINIE MAŁA ARCHITEKTURA

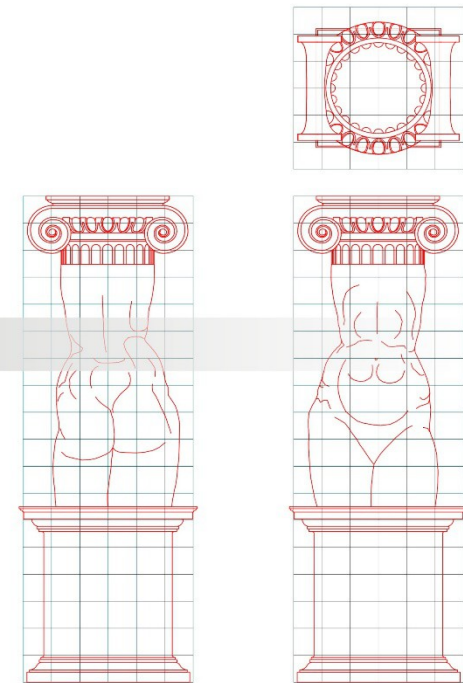
Krzysztof Borowski, Mała architektura na Bulwarach Nadwarciańskich w Koninie
ławeczka prezydencka (rzeźba), ławka zadaszona ruchoma Konin 2012

RZEŻBA OGRODOWA - VILLA JURATA W SOKÓŁKACH

studium proporcji form

SZTUKA + RZEŻBA

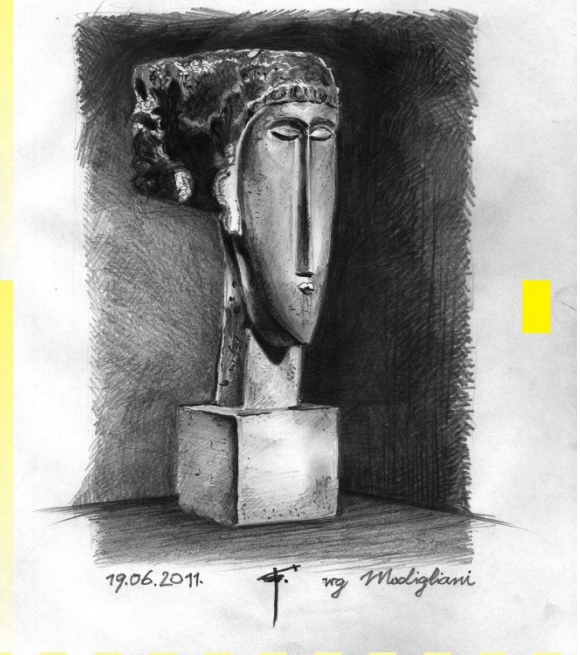
Krzysztof Borowski, Rzeźba ogrodowa wg wzorników antycznych, marmur carrara (wys. 1,9 m.), Sokółki, 2012

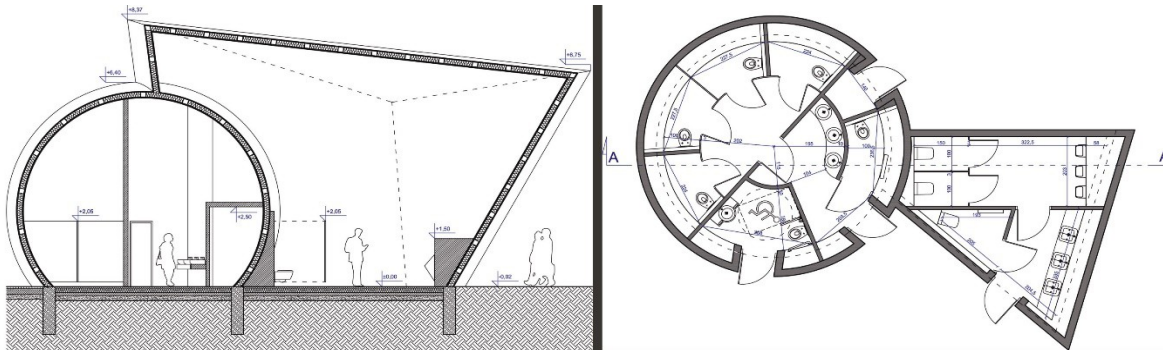
RZEŻBA GABINETOWA - WEDŁUG MODIGLIANIEGO

studium głowy wg Modiglianiego

SZTUKA - RZEŻBA

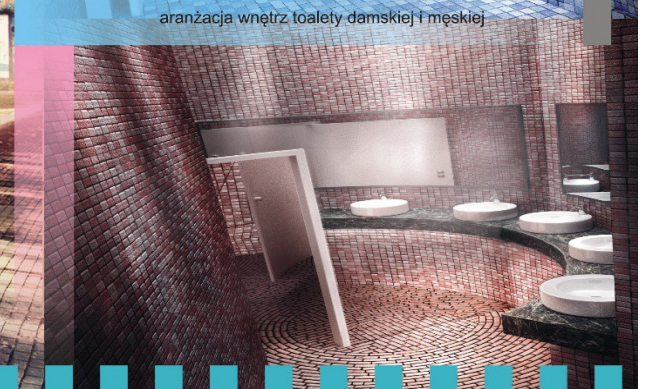
Krzysztof Borowski, Studium głowy wg "Głowa" Modiglianiego (1910-1912), ytong fugowany (wys. 49 cm.), Sokółki 2012

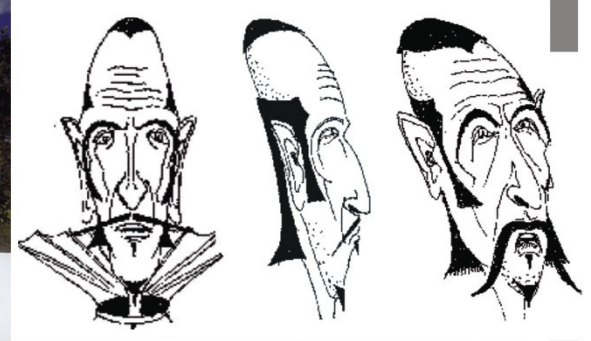
ŁAZIENKA MIEJSKA PRZY BULWARZE W GDYNI
KONKURS ARCHITEKTONICZNY KOŁO

aranżacja wnętrza toalety damskiej i męskiej

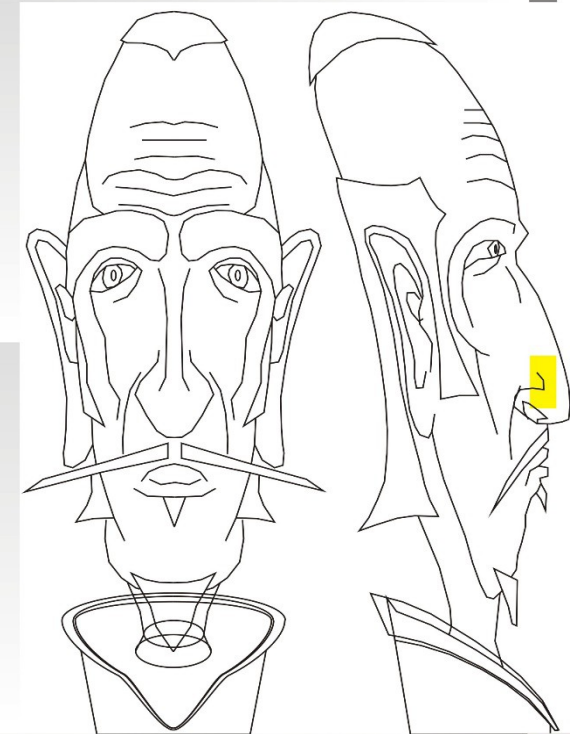

Krzysztof Borowski, Przemysław Zawieja, Piotr Urbaniak, Toaleta publiczna przy bulwarze nadmorskim w Gdyni (pow. użytk. 53 m²)
Sanitech KOŁO, Urząd Miasta Gdyni, 2014

RZEŹBA W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ
SZTUKA - RZEŹBA

wizualizacja rzeźby w przestrzeni publicznej

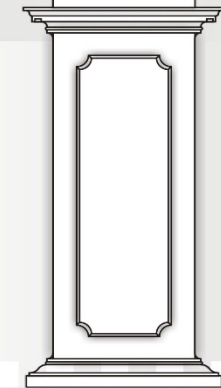
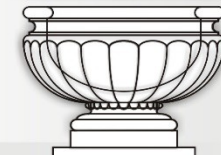
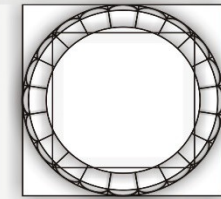
Krzysztof Borowski, Rzeźba głowy stylizowana, Ytong fugowany (wys. 55 cm), Sokółki 2014

RZEŻBA OGRODOWA - WAZA NA POSTUMENCIE

foto z realizacji, wzornik Vignoli (oprac. KB)

SZTUKA - RZEŻBA

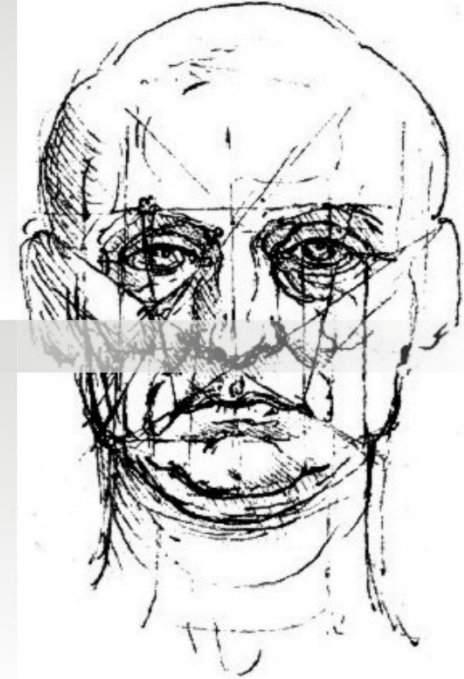

Krzysztof Borowski, Rzeźba ogrodowa "Waza antyczna na postumencie" wg wzornika Vignoli,
Ytong fugowany (wys. 93 cm), Sokółki 2015

STUDIUM PROPORCJI GŁOWY SZTUKA - RZEZBA

foto realizacji, studium proporcji wg Leonarda da Vinci

Krzysztof Borowski, Rzeźba "Studium proporcji głowy" wg Leonarda da Vinci, glina lakierowana (wys. 32 cm), Sokółki 2015

Przemysław Biskupski

7. Prace rysunkowe i malarskie

Zaprezentowane prace są efektem zapisu przestrzeni małych miast w ramach corocznych warsztatów czy praktyk oraz efektem badań naukowych związanych z rozwojem i przekształceniami Poznania.

Pierwsze rysunki dotyczą pobytu w małych miastach w ramach corocznych praktyk urbanistycznych organizowanych dla studentów Wydziału Architektury Politechniki Poznańskiej. Są spojrzeniem na fragmenty przestrzeni kształtowanej w mikroskali gdzie otaczająca przyroda odgrywa niebagatelną rolę w odbiorze jakości miejsca. To odmienny świat o zupełnie innych proporcjach przestrzeni których nie znajdzie się w dużych miastach. Przedstawione tu rysunki są obrazem kilku wewnątrz miasta Wałcza oraz Czaplinka w których praktyki odbyły się w 2002, 2003, 2004, 2005, i 2006 roku.

Oprócz obrazów małych miast przedstawione zostały również rysunki będące efektem wieloletnich badań związanych z procesem rozwoju i przekształcania przestrzeni miejskiej Poznania. Badaniami objęty został okres od drugiej połowy XVIII wieku do chwili obecnej.

Wyodrębnione zostały trzy charakterystyczne okresy w których widoczny jest efekt przyjętego kierunku rozwoju Poznania. Są to :

- Koniec XVIII wieku gdzie widoczny jest rezultat kilkusetletniego naturalnego, ewolucyjnego rozwoju Poznania jako układu wielowątkowego pod względem kompozycyjnym i konurbacyjnego pod względem administracyjnym.
- Połowa XIX wieku gdzie widać znaczące przekształcenia związane nie tylko z rozwojem cywilizacyjnym ale z przyjętą inną koncepcją przestrzeni Poznania jako jednorodnego, zgeometryzowanego i zunifikowanego pod względem przestrzennym miasta.
- Chwila obecna jako efekt kolejnych przekształceń zapoczątkowanych pod koniec lat sześćdziesiątych XX wieku dokonanych według modernistycznej idei miasta sieciowego poprzecinanego i poszatkowanego przez układy komunikacyjne tworzące wyodrębnione i odseparowane przez taki podział kwadraty.

Dla zobrazowania powyższych przemian w badaniach przyjęto zasadę zapisu ikonograficznego wybranych miejsc przestrzeni Poznania. Zostało wybranych trzynaście punktów charakterystycznych. Wykonane zostały zdjęcia tych miejsc i na ich bazie stworzono widoki obrazujące jak te miejsca wyglądały pod koniec XVIII i w połowie XIX wieku. Ważną zasadą przyjętą w odtwarzaniu danego miejsca było przyjęcie poziomu człowieka jako perspektywy i spojrzenia na otaczającą przestrzeń. Ze względu na to, iż obecne miejsca są efektem bardzo znaczących przekształceń, pierwszą czynnością dokonaną po zrobieniu zdjęć było naniesienie wszystkich pierwotnych elementów przyrodniczych jak i tkanki miejskiej na obecny podkład geodezyjny w określonej skali tego rejonu miasta bez wymazywania obecnego układu zabudowy. Dla określenia pozycji danego pierwotnego elementu na fotografii stanu istniejącego potrzebne są tak naprawdę dwa punkty zarówno w rzucie poziomym jak i w pionowym

określeniu wysokości usytuowania. Pierwszy punkt to obserwator natomiast drugi punkt znajduje się na istniejącym obiekcie widocznym na fotografii, który pokrywa się (znajduje się na jednej linii) z wybranym punktem na obiekcie z przeszłości.

Tak samo dzieje się w przypadku określenia wysokości z tym, że potrzebne są tutaj jeszcze dodatkowo osobne przekroje, na których zaznacza się w skali istniejący budynek oraz obiekt z przeszłości i tak jak w rzucie oba punkty muszą się pokrywać. Sposób ten pozwala na dość precyzyjne umiejscowienie nieistniejących obiektów na płaskiej fotografii stanu istniejącego. Potrzebna jest do tego znajomość zarówno usytuowania dawnych obiektów w przestrzeni miasta, jak również ich przestrzennych form. W tym celu wykonany został rzut miasta z około połowy XVIII wieku nanosząc go na istniejący podkład geodezyjny. Posłużyły do tego mapy zarówno z XVIII jak i z XIX wieku. Natomiast dla określenia form nieistniejących budynków wykorzystano prace wszystkich wymienionych powyżej autorów, oraz licznych fotografii z końca XIX wieku, które zarejestrowały w swoich kadrach wtedy jeszcze istniejącą zabudowę przedrozbiorowego miasta.

Kontynuacją rozważań dotyczących kształtowania przestrzeni Poznania w ostatnich stuleciach jest badanie mające na celu odtworzenie krajobrazu Poznania z końca XVIII wieku. Dotyczy to przede wszystkim uwarunkowań przyrodniczych takich jak układu wodnego oraz ukształtowania terenu. W omawianych panoramach Poznania w kilku przypadkach odczuwalna jest niedoskonałość wynikająca z braku wiedzy na temat ukształtowania terenu miasta z końca XVIII wieku. Dlatego też wydaje się niezbędnym przebadanie tego aspektu krajobrazu Poznania. W stosunku do pierwszych badań nad tym miastem prowadzonych do 2014 roku rozszerzony został obszar badawczy i objął dodatkowo dawne osady służebne: Wildę, Jeżyce, Główną, Zawady, Rataje, Szeląg. Efektem tych badań na dzień dzisiejszy jest zaprezentowana poniżej mapa obrazująca układ wodny miasta z końca XVIII wieku. Pozostałe elementy są w trakcie opracowywania.

Przyjęte techniki

W pracach można wyróżnić dwa sposoby obrazowania: technika malarska mieszana oraz obróbki komputerowe. W przypadku pierwszego sposobu technika obejmuje rysunek ołówkiem, cienkopisem, a następnie akwarela i kredka. W przypadku zapisu przestrzeni Poznania w pierwszej fazie rysunek odręczny a następnie skanowanie i obróbka komputerowa rysunku.

TAJEMNICZY OGRÓD

inspiracje

WAŁCZ

Widok na ratusz i uliczka na tyłach kościoła

WALCZ

Uliczka schodząca do jeziora

CZAPLINEK

Ulica Templariuszy- inspiracje

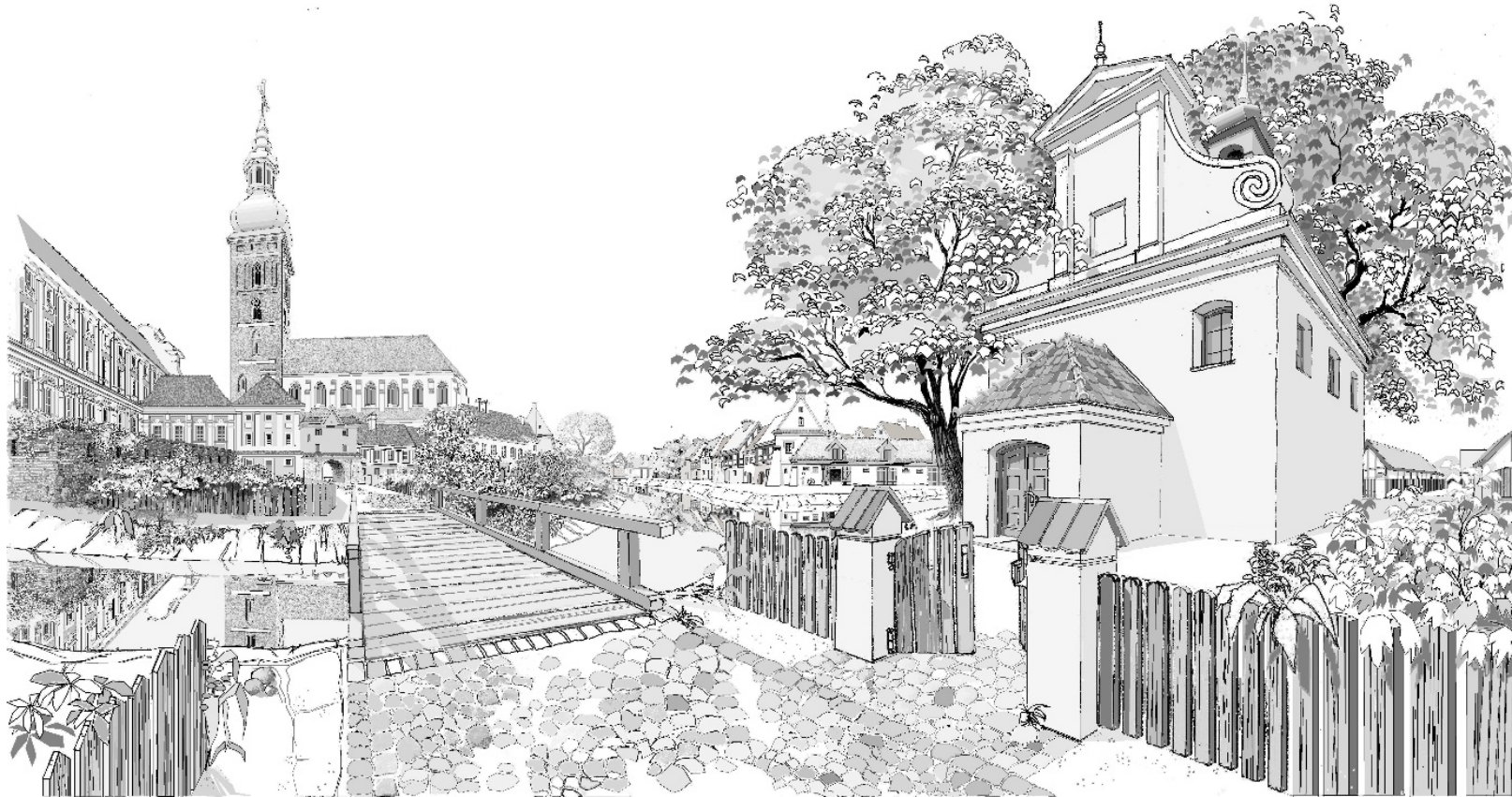
CZAPLINEK

Wnętrze podwórka przy ulicy Studziennej

WNĘTRZE

Inspiracje

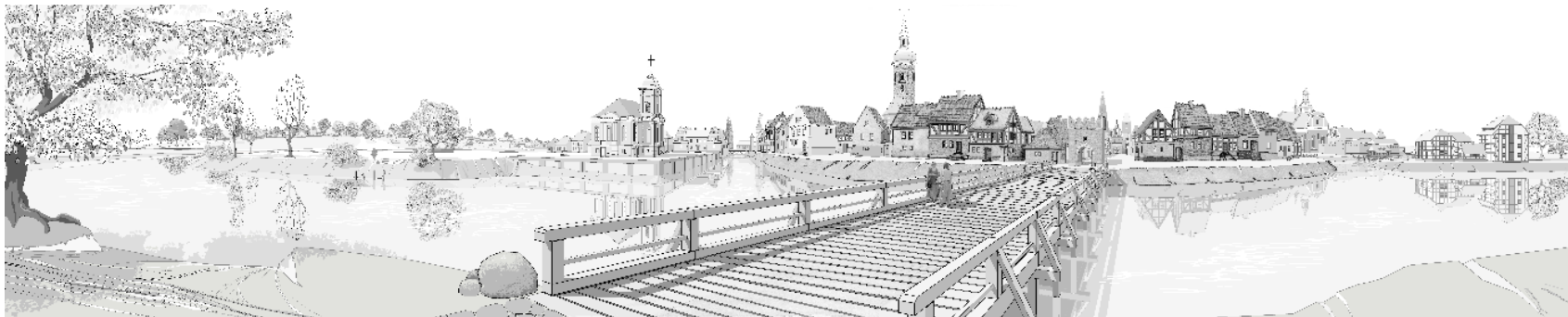
POZNAŃ

Ulica Za bramką w XVIII wieku

POZNAŃ

Ulica Chwaliszewo w XVIII wieku

POZNAŃ

Ulica Chwaliszewo w XVIII wieku. Widok w kierunku miasta lokacyjnego.

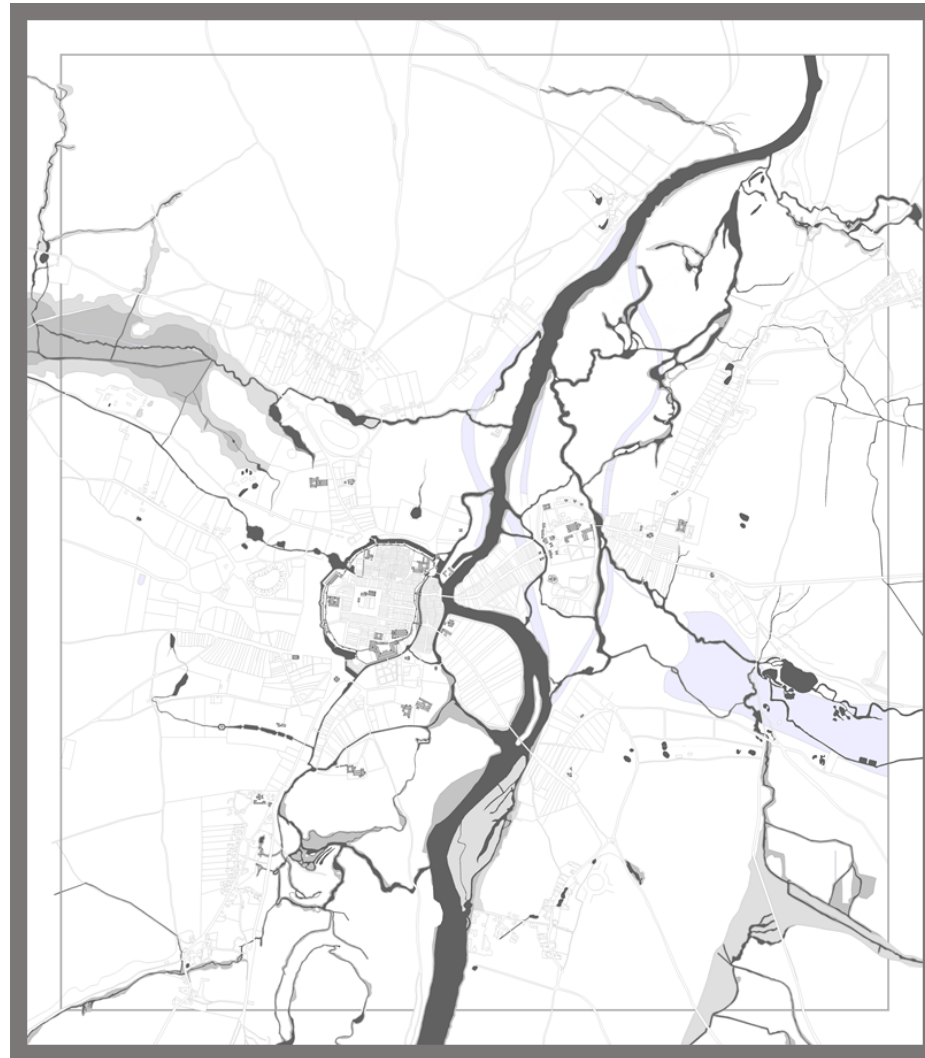
POZNAŃ

Rynek Śródecki w XVIII wieku

POZNAŃ

Ulica Chwaliszewo w XVIII wieku

POZNAŃ

Układ wodny miasta z końca XVIII wieku

Robert Ast

8. Rysunek architekta - wariacje

Przedstawiam przykłady autorskich rysunków użytecznych do różnych celów w praktyce architektonicznej. W procesie myślenia o przestrzeni w której ma pojawić się nowy obiekt ważny jest fakt rejestrowania wrażeń. W tym celu architekt wykorzystuje różne techniki rysunkowe, graficzne lub malarskie w zależności od talentu, umiejętności, przygotowania edukacyjnego. Każdy ma własny zestaw ulubionych technik stanowiących unikalny zbiór umiejętności autorskich. W zależności od fazy projektu stosuje się właściwe sposoby przekształcania trójwymiarowej rzeczywistości na dwuwymiarową płaszczyznę rysunku.

Szkice wykonuje się czym się da lub takim narzędziem jakie w danym momencie ma się pod ręką. Dawniej na wydziałach architektury krążyły legendy, że architekt potrafi szkicować kurzem zebrany na podszwie od buta. Najczęściej stosuje się grafikę wykonaną tuszem, piórkiem, rapitografem.

Techniki mieszane umożliwiają stworzyć kompilacje na bazie szkiców cząstkowych lub zdjęć fotograficznych. Akwarela oddaje wrażenie ulotne i niezwykle choć wymaga wrażliwości i umiejętności w wykonaniu obrazu. Natomiast lawowanie jako technika architektoniczna jest umiejętnością zanikającą. Obraz olejny lub wykonany pastelami pożytkowany jest przez twórców zarówno na etapie wstępnym jak i po wykonawczym.

Rysunek można wykonać specjalnie dobranym narzędziem, np. ołówkiem, stalówką, węglem, kredką. W rysunku architektonicznym, w którym należy pokazać rzut, przekrój, elewację, perspektywę stosuje się przyrządy kreślarskie. W tym celu potrzebna jest deska kreślarska, przykładnica, trójkąty – prostokątne i równoboczne, ołówki, gumka do mazania, taśma klejąca jako przyrządy do kreślenia na kalce, którą rozpinamy na brystolu przypiętym pineskami do deski. Lampa kreślarska, stół kreślarski, stalówki, rapitograf.

Jako syn architekta wzrastałem w domowej atmosferze nieustannego ruchu i twórczości. W pokoju, zwanym dużym, w narożniku stała deska rysunkowa z nowoczesną lampą kreślarską. Ojciec siedział nad nią wieczorami i rysował projekty, oglądał telewizję, brał udział w życiu rodziny niejako znad deski. Przykładnica, trójkąty, ołówki, miny do ołówków, cyrkle, suwaki do obliczeń, kalka, światłokopie, tusze, farby akwarelowe lub olejne, pędzelki to były atrybuty pracy architekta, z którymi żyłem odkąd pamiętam wczesne dzieciństwo. Stół był oświetlany lampą kreślarską świecącą jaskrawym światłem żarówki pięćsetwatowej. Odblaski i wyrazistość przedmiotów, które na nim leżały mam w oczach do dzisiaj.

Tata wyczarowywał na kalce nowe domy duże i małe, nowe osiedla, muszle koncertowe, stadiony, stodoły, obory, budynki gospodarcze. Rysował projekt ołówkiem, a później kreślił tuszem. Niektóre projekty kopiował na światłokopii bezpośrednio z rysunku ołówkowego bez kreślenia tuszem. Nadawał wtedy walory, cienie, faktury za pomocą różnych sztuczek rysowanych ołówkiem.

Sopot, widok od strony wody, RA 93

Rab, widok od strony wody, RA 93

Wenecja, widok na Santa Maria di Maggiore, RA 93

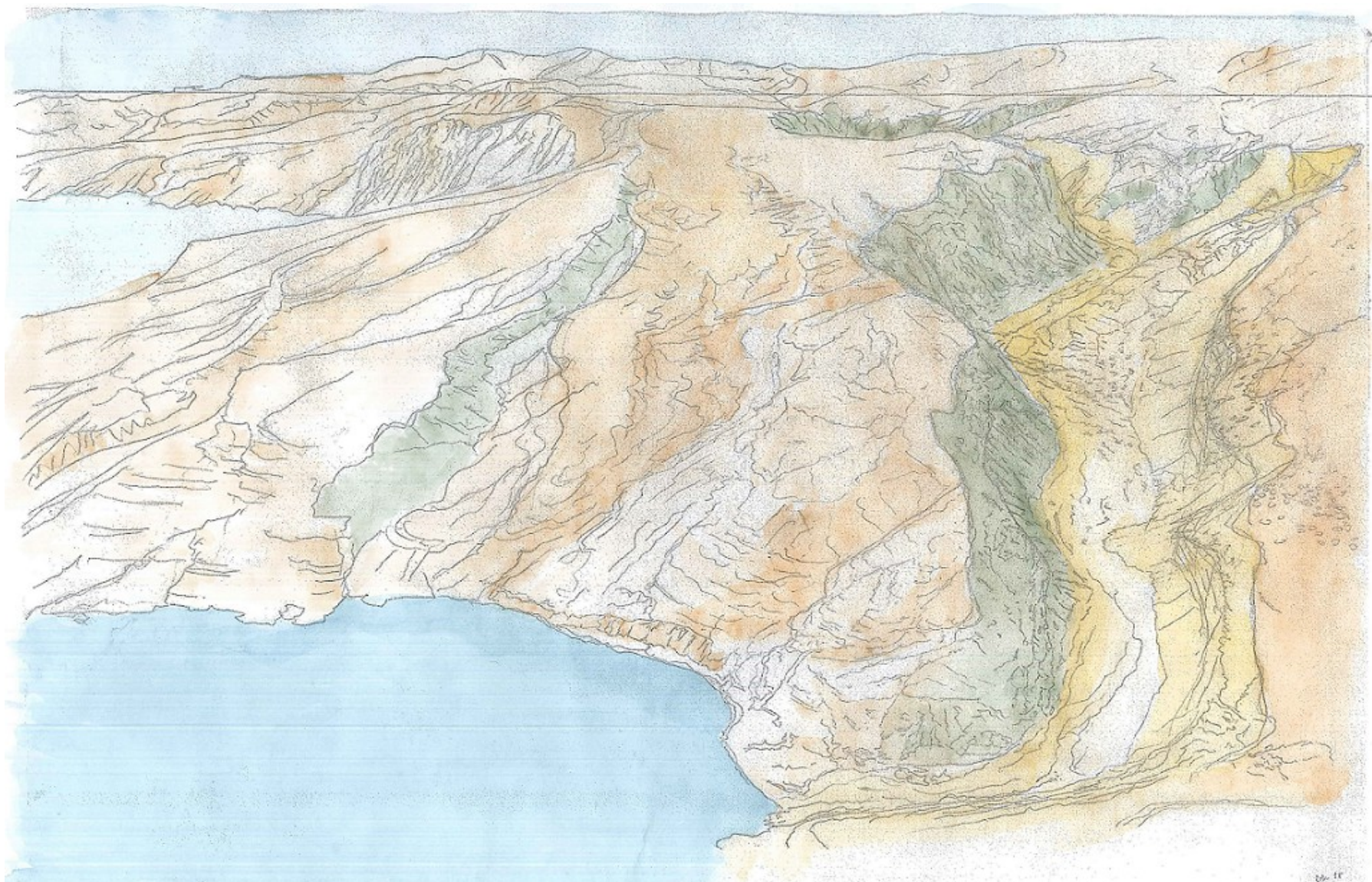

Porto, RA 95

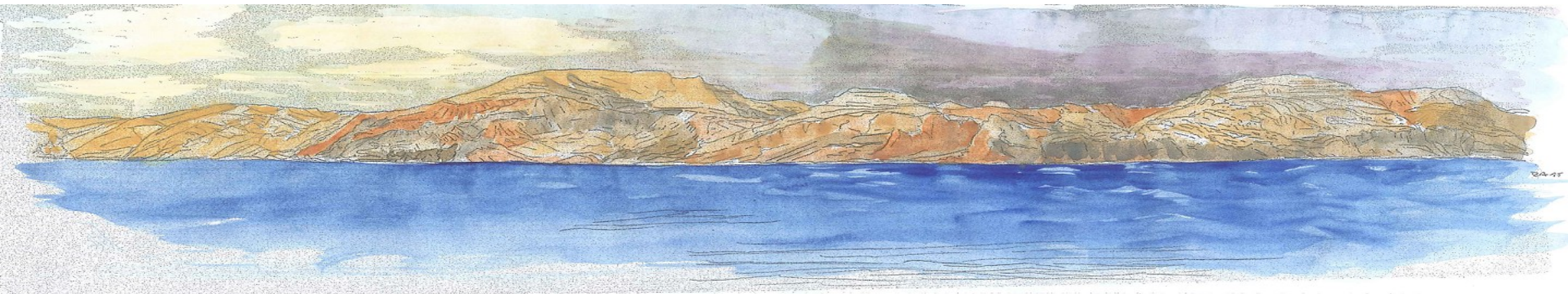
Delimitacje terestryczne wyspy Santiago w archipelagu Wysp Zielonego Przylądka

Cidade Velha, Ribeira Grande na wyspie Santiago, RA 15

Zatoka Świętej Klary, widok z lotu ptaka, RA 15

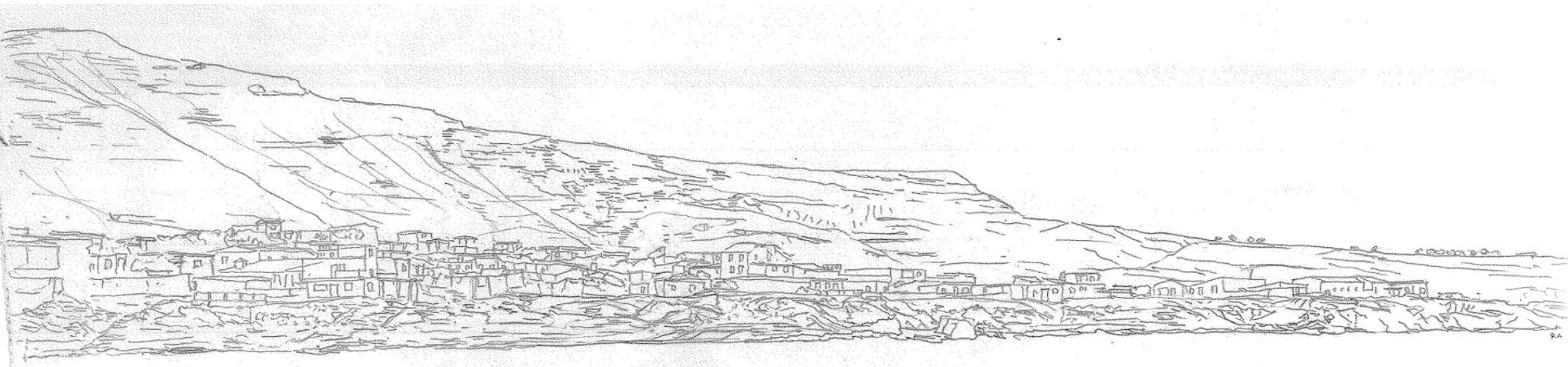
Zatoka Świętej Klary, widok od skały Alcantara do Zatoki Inferno, RA 15

Zatoka Świętej Klary na wyspie Santiago w archipelagu Wysp Zielonego Przylądka, RA 15

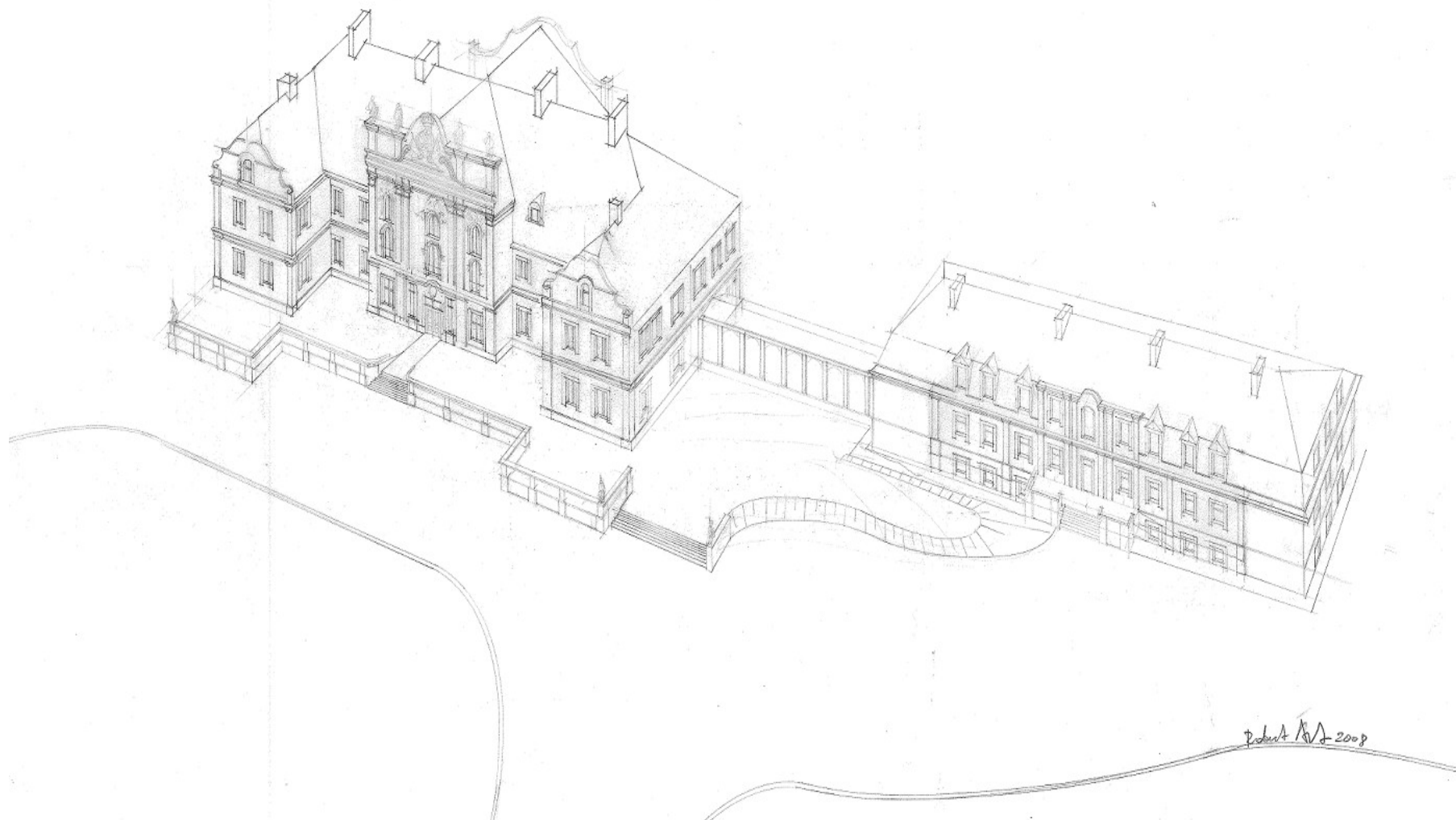

Porto Mosquito, RA 15

Porto Mosquito, widok od strony wody, RA 15

Studia rysunkowe do projektu architektonicznego rozbudowy Pałacu w Czempiniu

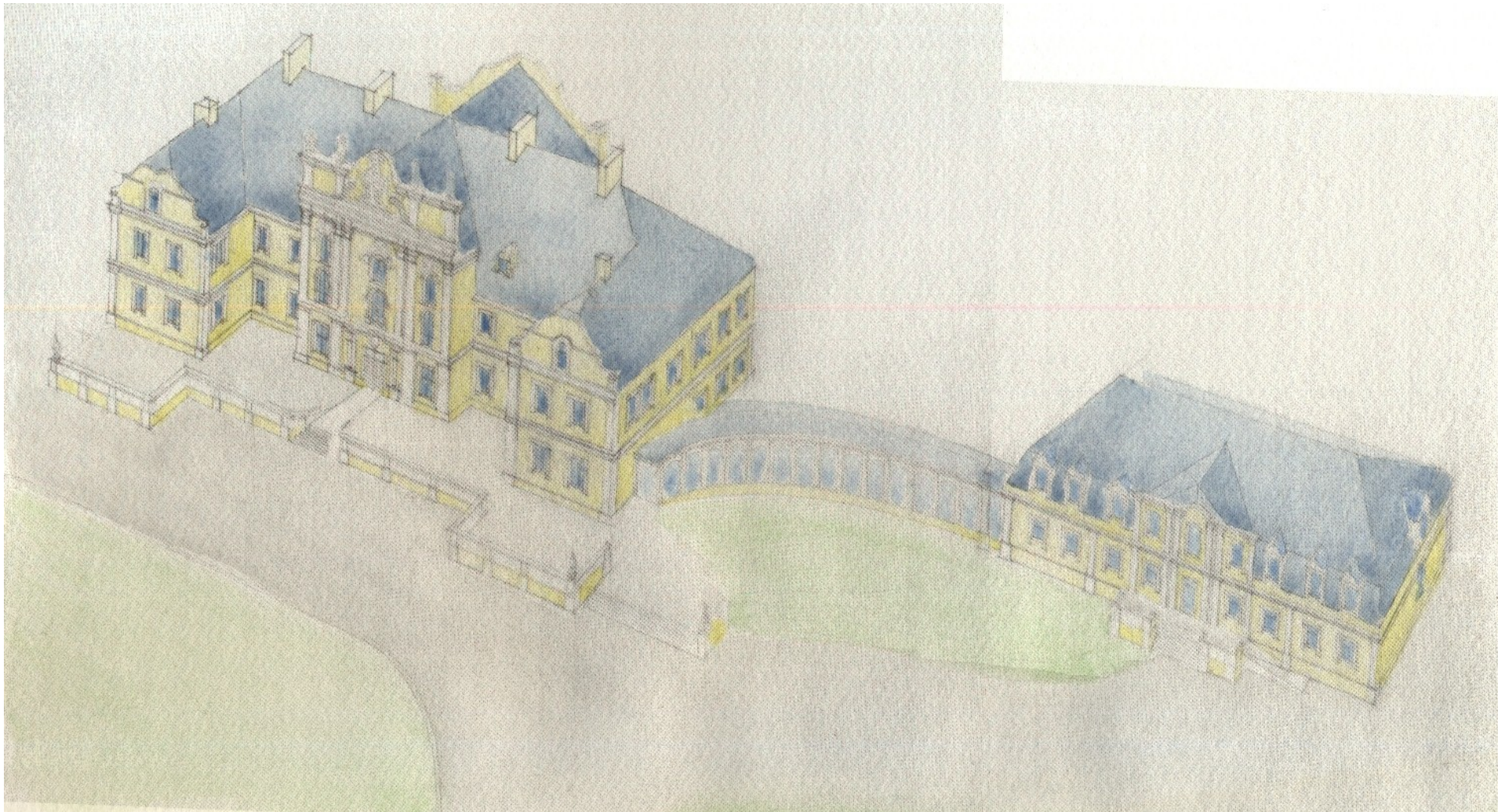
Pałac Czempin, ołówek, RA 08

Pałac Czempin, ołówek, akwarela, RA 08

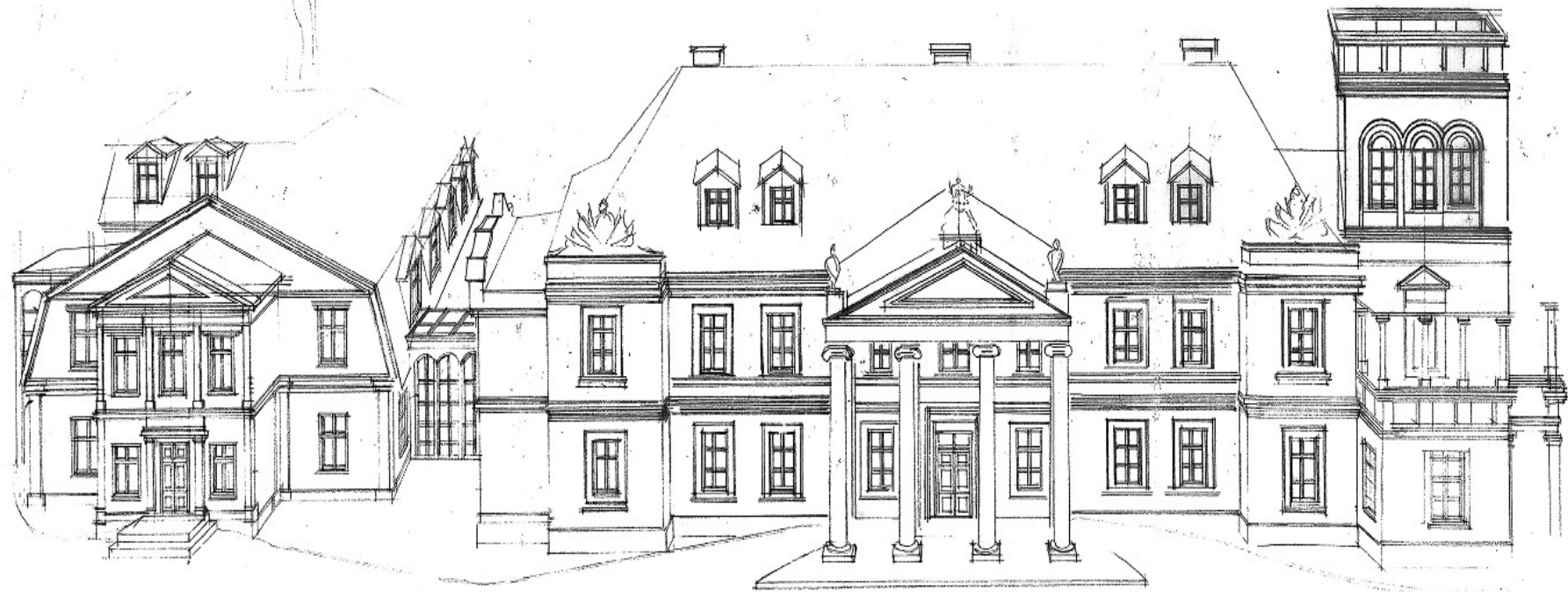
Pałac Czempiń, ołówek, lawowanie, RA 08

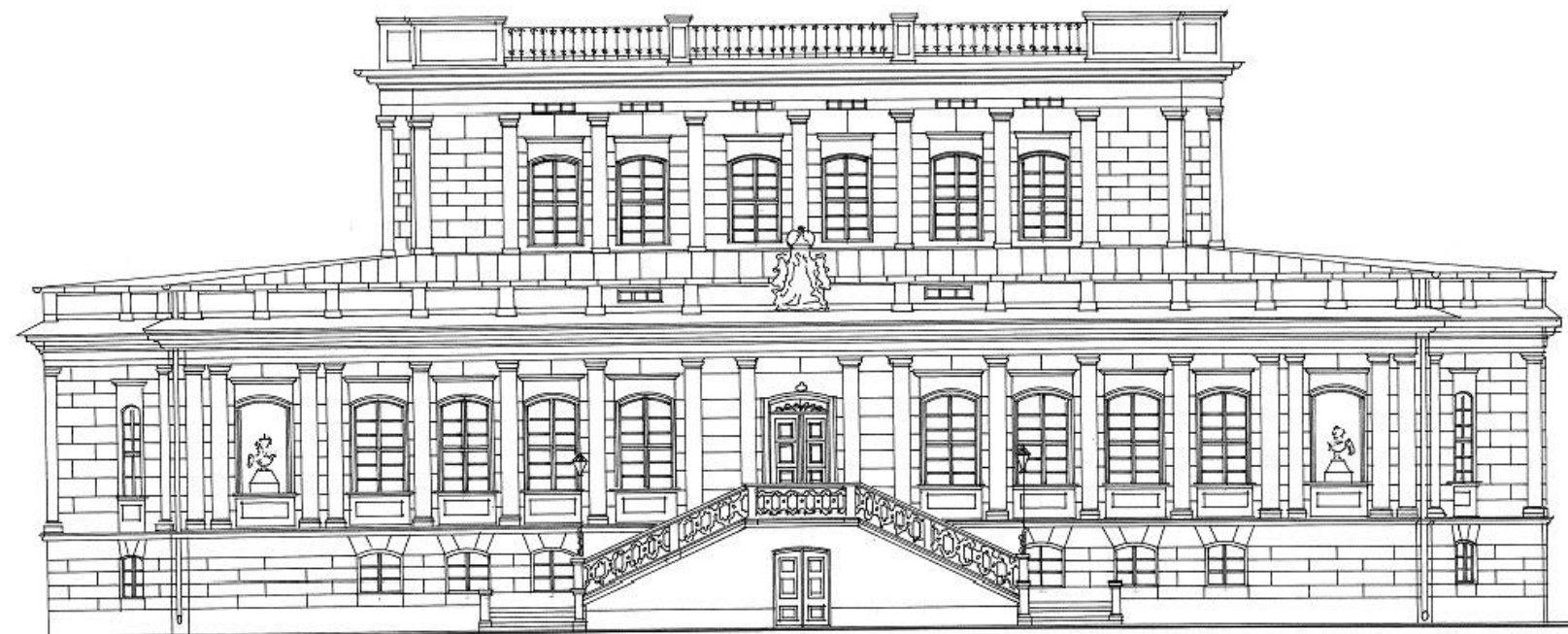
Pałac Czemiń, akwarela, RA 08

Pałac Gębice, ołówek lawowanie, RA 06

Pałac Gębice, ołówek, RA 06

ELEWACJA

0 1 2 3 4m

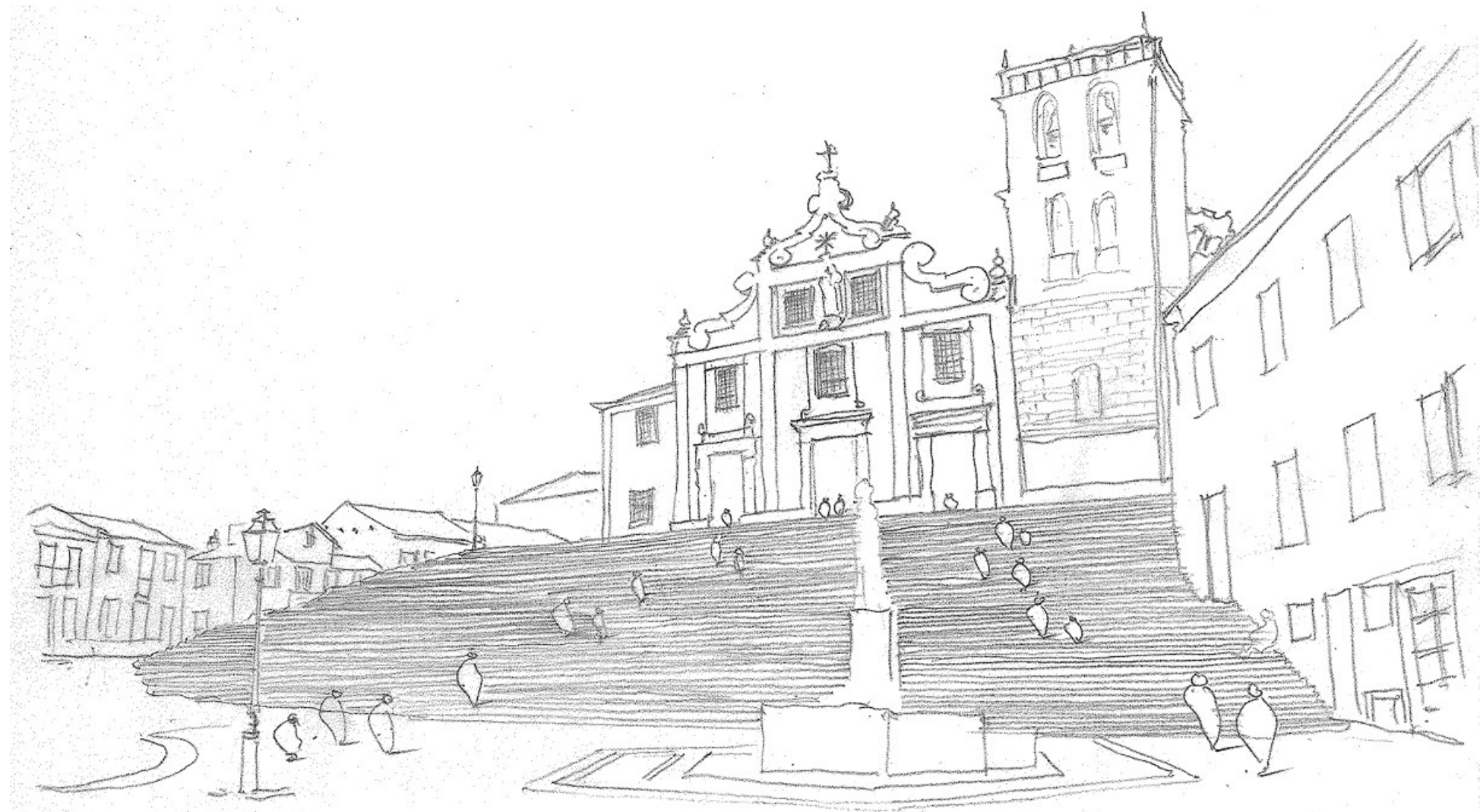
Pałac Włoszakowice, rysunek kreślarski, tusz, RA 06

ELEWACJA FRONTOWA
SZKIC DO PROJEKTU

Akademia Marynarki Wojennej na Oksywiu, brama wjazdowa, tusz, RA 93

Katedra w Ribeira Grande, wyspa Saint Miquel, ołówek, RA 15

Podsumowanie

Przedstawiona publikacja miała być w zamierzeniach autorów nietypową. Mianowicie chciano pokazać dorobek plastyczny pracowników Zakładu Urbanistyki i Planowania Przestrzennego oraz zaproszonych gości. Każdy rozdział miał być opracowany autorsko przez twórcę swoich dzieł. Stąd biorą się różne konwencje graficzne poszczególnych fragmentów poczynając od marginesów, wyglądu, kolorystyki, elementów dekoracyjnych, kroju czcionki i rozmieszczenia elementów treści na stronie. W trakcie redakcji konwencja ta ewoluowała do postaci jaką przybrała obecna wersja. Szczególne podziękowania chciałem złożyć Kai, która potrafiła wyłonić z tego chaosu warsztat wydawniczy.

Bibliografia

Bibliografia to domowe archiwa i pracownie autorów, w których zalegają stosy rysunków i dokumentacji architektonicznych. Celem tej publikacji jest wydobyć ich na światło dzienne i pokazanie dorobku artystycznego architektów.

W przypadku rysunków profesora D. Mladenowicza, część została zaprezentowana w książce pt. „55 oblikovanje prostora”. Publ. By D. Mladenović, Beograd 2016. ISBN 978-86-919655-0-1. University of Belgrade, Faculty of Architecture. 16 May 2016. W przypadku R. Asta niektóre rysunki ukazały się w publikacjach: Architektura – zapis idei. Redakcja Krzysztof Kalitko. Przedmowa Wojciech Suchocki. Muzeum Narodowe w Poznaniu. Katalog wystawy 11.08.-27.10.2013. Poznań 2013. ISBN 978-83-64080-01-2, Architektura Wybrzeża. Wyd. Politechniki Poznańskiej Poznań 1999, s. 209, ilustracje barwne, tabele. Recenzent prof. dr hab. inż. arch. Witold Lipiński. W przypadku K. Borowskiego - Podstawy rysunku odręcznego z elementami geometrii wykreślnej. ISBN: 9788365038104